

Mänttä-Vilppulan
kaupungin
Talousarvio 2023
ja taloussuunnitelma 2024–2025

KH: 28.11.2022 §326

KV: 12.12.2022 § 85

Sisällysluettelo

TALOUSARVION YLEISPERUSTELUT	2
TALOUSARVION PERUSTEET	2
<i>Kaupunginjohtajan katsaus tulevaan</i>	2
<i>Talousarvion laatimisen yleiset perusteet</i>	3
<i>Talousarviota koskevat säännökset</i>	3
<i>Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta</i>	3
<i>Käyttötalousosa</i>	4
<i>Taloudellisen ja toiminnallisen tilanteen seuranta ja raportointi</i>	5
<i>Eryitysmääräykset</i>	6
<i>Hankinnat ja hankintarajat</i>	6
<i>Investoinnit</i>	6
TALOUSARVION YLEISET LÄHTÖKOHDAT	7
<i>Yleinen taloudellinen kehitys</i>	7
<i>Kuntatalouden näkymät</i>	8
<i>Mänttä-Vilppulan näkymät</i>	9
Taloudelliset lähtökohdat	9
Talouden ja toiminnan sopeuttamissuunnitelma	9
Toiminnan lähtökohdat	11
TALOUSARVION 2023 JA VUOSIEN 2024–2025 TALOUSSUUNNITELMAN LAADINTA	12
<i>Taloussuunnitteluprosessi</i>	12
<i>Mänttä-Vilppulan kaupunkistrategia</i>	12
<i>Keskeisiä tapahtumia ja painopistealueita vuodelle 2023</i>	13
HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	15
.....	18
KÄYTTÖTALOUSOSA	19
YHTEENVETO TALOUSARVION 2023 KÄYTTÖTALOUDESTA	19
KAUPUNGINVALTUUSTO	19
KESKUSVAALILAUTAKUNTA	20
TARKASTUSLAUTAKUNTA	20
SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA	20
KAUPUNGINHALLITUS	21
<i>Konsernipalvelut</i>	21
SIVISTYS- JA KULTTUURILAUTAKUNTA	27
<i>Sivistyspalvelut</i>	27
<i>Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut</i>	34
KAUPUNKIKEHITYSLAUTAKUNTA	44
<i>Kaupunkisuunnittelu- ja lupapalvelut</i>	46
<i>Tilapalvelut</i>	48
<i>Infra- ja ympäristöpalvelut</i>	49
TULOSLASKELMAOSA	57
TULOSLASKELMA	59
Taloussuunnitelma 2023–2025	60
INVESTOINTIOSA	61
RAHOITUSOSA	70
RAHOITUSLASKELMA	72
MÄNTTÄ-VILPPULAN KAUPUNKIKONSERNI	73

TALOUSARVION YLEISPERUSTELUT

Talousarvion perusteet

Kaupunginjohtajan katsaus tulevaan

Talousarviovuoden 2023 ja vuosien 2024–2025 taloussuunnitelman tekeminen on ollut merkittävimmän koko julkishallintoa koskevan uudistuksen valmistelua. Vuoden alusta lukien kaupunkimme sosiaali- ja terveystalouden järjestämisvastuu siirtyy Pirkanmaan hyvinvointialueelle järjestettäväksi. Tilalle tulee tiiviin ja vaikuttavan yhteistyön tekeminen sekä kiinteiden ja toimivien yhteistyömuotojen rakentaminen kaupungin ja hyvinvointialueen kanssa.

Talousarvion valmistelu on ollut haastavaa edellä mainittujen muutosten vuoksi. Tulevan vuoden talousarvioesitys on 393 000 euroa ylijäämäinen. Ennuste vuoden 2022 talousarvion toteutumisesta on, että se on alijäämäinen noin 0,1 miljoonaa euroa. Taseessa kaupungilla on kattamatonta alijäämää noin 1 miljoonaa euroa. Talousarvio vuodelle 2022 oli 2,2 miljoonaa euroa alijäämäinen. Talous on kääntymässä tasapainoon, mutta energiakriisi ja maailmanpoliittinen epävarmuus pitää meidät vielä varpaillaan. Tulevaisuus myös näyttää miten hyvinvointialueiden talous ja toiminta lähtevät kehittymään ja mitä vaikutuksia sillä on kuntien palveluihin ja talouteen.

Talouden 5,6 miljoonan tasapainotusohjelma vuosille 2023–2026 on hyväksytty valtuustossa 29.8.2022. Taloudellisten säästöjen aikaansaamiseksi jouduimme arvioimaan toimintatuottojen perusteita ja toimintakulujen supistamista. Arvioimme myös palveluiden tasoa ja laajuutta sekä haimme säästökohteita tai toimintatuottojen kasvattamista jokaiselta toimialalta. Uudistimme organisaatiotamme sekä haimme ratkaisuja toiminnan taloudelliseen tehostamiseen. Sivistyslautakunta yhdistyi kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnan kanssa ja peruspalvelulautakunnan toiminta päättyi vuoden vaihtuessa. Teknisen lautakunnan nimi muuttui kaupunkikehityslautakunnaksi ja lautakunnan alaisena jaostona aloittaa elinvoimajaosto. Henkilöstön irtisanomisilta ja lomautuksilta tasapainotusohjelmassa kuitenkin vältyttiin.

Kaupungin strategiassa visiomme on ”Sujuvaa elämää ja elinvoimaa kansainvälisessä kulttuurin keskuksessa”. Tavoitteenamme on, että olemme taloudellisesti tasapainoinen seutukaupunki, yhtenäinen ja yhteisöllinen taidekaupunki ja elinvoimainen ja osaava koulutuskaupunki. Arvomme on, että olemme rohkeita, luovia ja toimimme yhdessä.

Olemme tehneet vuonna 2022 merkittäviä kaupungin tulevaisuuteen vaikuttavia päätöksiä. Olemme hyväksyneet talouden tasapainotustyön sekä organisaatiouudistuksen lisäksi kaupungin uuden strategian. Tiedossa on, että tulevana talousarviovuonna 2023 kaupungin merkittävin työ on talouden tasapainotusohjelman toteuttaminen ja siinä sovittujen toimenpiteiden täytäntöön paneminen sekä strategian ja organisaatiouudistuksen toimeenpano. Esitän kiitokseni henkilöstölle, luottamushenkilöille ja kuntalaisille aktiivisesta osallistumisestanne kaikkien näiden päätösten valmisteluun. Yhdessä olemme olleet enemmän.

Anne Heusala
kaupunginjohtaja

Talousarvion laatimisen yleiset perusteet Talousarviota koskevat säännökset

Kuntalain 410/2015 14 §:n mukaan valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta ja käyttää kunnan päätösvaltaa. Kuntalain §:n 110 mukaan ”Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käytötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.”

Kuntalaki pyrkii parantamaan suunnittelun asemaa kunnan päätöksenteossa toiminnan ja talouden ohjausvälineenä. Kuntalain mukaisessa taloussuunnittelussa korostetaan toiminnan ja talouden tiivistä yhteyttä, taloudellisten resurssien merkitystä sekä suunnittelun realistisuutta. Kunnan kokonaistaloutta kuvataan talousarvion ja – suunnitelman tuloslaskelmassa ja rahoituslaskelmassa.

Taloussuunnitelma ja talousarvio ovat valtuuston toiminnan ja talouden ohjausvälineitä. Muut toimielimet ohjaavat palvelu- ja viranomaistoimintaa käyttösuunnitelmilla. Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston talousarviossa ja -suunnitelmassa asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta.

Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta **Talousarvion rakenne ja sitovuus**

Mänttä-Vilppulan kaupungin talousarvio on laadittu nettomääräisenä ja sitovuustasona käytetään ulkoisia toimintalukuja. Myös sisäiset erät on budjetoitu. Sisäiset erät ovat aina laskennallisia erä ja ne kirjataan toteutumaan todellisten kustannusten esittämiseksi.

Taloussuunnitelma on laadittu kolmeksi vuodeksi, joista ensimmäinen on talousarviovuosi. Talousarvio on laadittu sitovana ulkoisin erin ja esitetty lautakunnittain vastuualuetasolle vietyinä. Vastuualueet on esitetty talousarviossa lautakuntien yhteydessä sekä organisaatiokaaviossa. Talousarviossa on käytötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Talousarvio esitetään sekä tuloksen laskennan että rahoituksen näkökulmasta.

Toimintatuotot ja toimintakulut (määrärahat ja tuloarviot)

Valtuusto vahvistaa käyttötalousosassa sitovana vastualueiden toiminnalliset tavoitteet, määrärahan ja tuloarvion. Valtuusto vahvistaa investointiosassa sitovana määrärahan hankekohtaisena. Määrärahat ovat talousarviossa sitovina ulkoisin erin. Talousarviossa esitetään kuitenkin myös sisäiset erät ja näiden toteutumaa tulee seurata osavuosikatsauksien ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Määräraha on valtuuston toimielimelle antama euromäärältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu valtuutus varojen käyttämiseen.

Tuloarvio on valtuuston toimielimelle asettama tulotavoite.

Lautakunnan ja investoinnin hankekohtainen määräraha on sitova valtuustoon nähden. Lautakunnan käyttösunnitelmalla asettamat tavoitteet, osamäärärahat ja osatuloarviot sitovat toimielimen alaista viranhaltijaa ja työntekijää.

Vastuualueet ovat toimintatuloissaan ja –menoissaan sitovia kaupunginhallitukseen nähden.

Toiminnalliset tavoitteet, perustelut ja tunnusluvut

Talousarvion yleisperustelut ovat informatiivisia. Sitovia ovat määritellyt toiminnalliset tavoitteet, määrätavoitteet tai tavoitteelliset toimenpiteet. Muilta osin talousarvion tiedot ovat perustelutietoja, ja palvelualueiden tulee noudattaa perusteluissa kuvattua toimintalinjaa.

Palvelualueitasoinen sitovuus

Palvelualueiden sitovuustaso on vastuuyksikkötaso. Toimielimen käyttötalousuunnitelmalla hyväksymät tavoitteet, osamäärärahat ja osatuloarviot sitovat toimielimen alaista viranhaltijaa ja työntekijää.

Taloussuunnitelma

Talousarvion ensimmäinen vuosi on aina sitova. Muiden vuosien osalta taloussuunnitelma on ohjeellinen.

Talousarvion noudattaminen ja muuttaminen

Valtuusto vastaa kaupungin toiminnasta ja taloudesta. Kaupungin toiminnassa ja taloudessa on noudatettava talousarviota. Talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää sitovuustasojen mukaisesti lautakunta, kaupunginhallitus tai valtuusto. Talousarviomuutokset on tehtävä talousarviovuoden aikana.

Käyttötalousosa

Käyttötalousosan avulla ohjataan kaupungin toimintaa. Käyttötalousosassa valtuusto asettaa vastuualueille toiminnalliset tavoitteet sekä osoittaa tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot tehtävien hoitamiseen.

Käyttösuunnitelmat

Valtuuston hyväksyttyä talousarvion saattaa kaupunginhallitus sen täytäntöönpano-ohjein lautakuntien ja muiden viranomaisten noudatettavaksi. Kaupunginhallitus tai lautakunta päättää sen jälkeen käyttösuunnitelmasta, jolla tarkistetaan asianomaisen toimielimen talousarvioehdotukseen sisältynyt alustava käyttösuunnitelma valtuuston päätöksiä vastaavaksi sekä päättää omalta osaltaan tehtävien toteuttamisesta ja määrärahojen käytöstä. Myös viranhaltijoiden tulee tarkistaa käyttötaloussuunnitelmaehdotuksensa vastaamaan toimielimen hyväksymää tuloyksikön käyttösuunnitelmaa. Hankinnoissa noudatetaan kaupungin hankintaohjetta.

Mikäli tilikauden aikana havaitaan, että on syntymässä määrärahan ylitys, tulee vastuualueen ensisijaisesti etsiä kate omasta budjetista ja vasta toissijaisesti anoa lisämäärärahaa.

Tuloslaskelmaosassa osoitetaan, miten kaupungin tulorahoitus muodostuu ja miten se riittää palvelutoiminnan menoihin, rahoitusmenoihin sekä poistoihin.

Investointiosassa osoitetaan hankekohtaiset määrärahat ja tuloarviot. Valtuusto hyväksyy investointiosan määrärahat ja tuloarviot hankkeittain.

Rahoitusosassa osoitetaan, miten talousarvio vaikuttaa kaupungin maksuvalmiuteen, kuinka paljon tarvitaan pääomarahoitusta investointeihin ja lainanlyhennyksiin sekä miten rahoitustarve katetaan ja kuinka paljon kunnan varsinaisen toiminnan ja sen investointien rahavirta on ylijäämäinen tai alijäämäinen.

Kaupunginhallituksen tulee hoitaa kunnan rahatointa taloudellisesti. Pitkäaikaisia lainoja voidaan lisätä tai vähentää taloussuunnitelmaa enemmän perustellusta syystä. Talousarviossa osoitetusta suuremmasta lainanotosta päättää valtuusto.

Kaupunginvaltuusto hyväksyy omistajaohjauksen mukaiset tavoitteet talousarviossa ja -suunnitelmassa myös koko kaupunkikonsernille. Konserniin kuuluvat yhteisöt toimivat osaltaan valtuuston asettamien tavoitteiden toteuttajina. Määräämisvalta merkitsee kaupungin mahdollisuutta ohjata tytäryhtiöiden toimintaa niin, että koko konsernin tavoitteet ja edut tulevat huomioon otetuksi. Kaupungin edustajien tulee pyrkiä toimimaan tytäryhtiöiden hallintoelimissä siten, että valtuuston asettamat tavoitteet saavutetaan.

Taloudellisen ja toiminnallisen tilanteen seuranta ja raportointi

Palvelualuejohtajien ja vastuualueiden päälliköiden tulee valvoa, että yksikön toiminnot hoidetaan hyväksyttyä talousarviota sekä siihen liittyviä toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita ja käyttösuunnitelmaa noudattaen. Mikäli seuranta osoittaa, että talousarviossa ei pysytä tai asetettuja tavoitteita ei saavuteta, palvelujohtajien ja vastuualuejohtajien tulee ryhtyä sopeuttamaan toimintaa siten, että talousarvion tavoitteet saavutetaan.

Lautakuntien tulee antaa kaupunginvaltuustolle selvitys, osavuosikatsaus, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden sekä määrärahojen toteutumisesta neljännesvuosittain: 31.3., 30.6., 30.9. toteutumahetkien sekä tilinpäätöksen (31.12.) tilanteesta. Talouspalvelut koostavat raporteista yhteenvedon, joka sisältää selvityksen toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta ja merkittävistä

tapahtumista, talouden toteumaraportit sekä ennusteet koko talousarviovuodelle. Lisäksi on esitettävä, mihin toimenpiteisiin on ryhdytty mahdollisten poikkeamien ehkäisemiseksi.

Muilta osin kaupunginhallitus ja lautakunnat päättävät itse raportointitiheydestä, sen laajuudesta ja kattavuudesta käyttösuunnitelman hyväksymisen yhteydessä.

Konsernitytäryhtiöiden tulee antaa talouden ja toiminnan tavoitteiden raportti neljännesvuosittain. Raportti liitetään kaupungin osavuosikatsauksen yhteyteen.

Tarkastuslautakunta arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet.

Talousarviota toteutettaessa tulee noudattaa talouden tasapainottamisen periaatteita ja käyttää hyödyksi ne mahdolliset eteen tulevat asiat ja tilanteet, jotka edesauttavat talouden tasapainossa.

Erityismääräykset

Talousarvion toteuttamisessa noudatetaan tarvittaessa kaupunginhallituksen antamia tarkempia ohjeita. Kaupungin taloudellisen tilanteen niin edellyttäessä voi kaupunginhallitus määrätä määrärahojen käytöstä tarkemmin kuin mitä talousarviossa on päätetty.

Hankinnat ja hankintarajat

Tavara- ja palveluhankinnoissa on noudatettava voimassa olevaa lakia julkisista hankinnoista, kaupungin hankintaohjetta sekä talousarvion täytäntöönpano-ohjetta. Hankinnaksi luetaan myös leasingsopimus. Kaikista irtaimistoon kohdentuvista leasing- ja vuokrasopimuksista, joiden kokonaiskustannus sopimusajalle ylittää 10.000 euroa, on pyydettävä lausunto talouspäälliköltä.

Kaupungin toimielimillä ja viranhaltijoilla on oikeus tehdä hankintoja käyttötalouden määrärahojen puitteissa. Vähäisissä hankinnoissa hankinta tapahtuu laskun hyväksymisellä, joka riittää hankinnan kirjalliseksi päätökseksi. Vähäiseksi hankinnaksi katsotaan alle 10.000 euron hankintaa.

Kaikista yli 10.000 euron hankinnoista on pyydettävä tarjous vähintään kolmelta eri tarjoajalta ja hankinnasta on tehtävä hankintapäätös.

Jos kaupungille saapuva lasku perustuu jo aikaisemmin valtuutetussa toimielimessä hyväksytyyn sopimusperusteiseen laskutukseen, hankintapäätöstä ei tarvitse tehdä uudelleen.

Hankintarajat on määritelty hankintaohjeessa.

Investoinnit

Investointien määrärahat ja tuloarviot ovat valtuuston nähden sitovia hankkeittain siihen käyttötarkoitukseen, johon ne on investointiosassa kohdennettu. Käyttötarkoitusten muutoksiin on saatava kaupunginvaltuuston lupa. Ehdollisten rahoitusosuuksia tai muuta tuloa sisältävien investointikohteiden osalta hanke voidaan toteuttaa vain, mikäli tuloerät toteutuvat.

Investointien pienhankintaraja on 10.000 euroa. Tätä pienemmät hankinnat kirjataan käyttötalousmenoksi/-kuluksi hankintavuonna ja tätä suuremmat hankinnat kirjataan investointimenoksi ja ne poistetaan kirjanpidossa voimassa olevan poistosuunnitelman mukaisesti. Investoinnit on talousarviossa esitetty kokoomatauluna sekä hankkeittain eriteltyinä. Investointikorteilla on nimetty investoinnista vastaava viranhaltija ja perusteltu investoinnin käyttötarkoitus.

Talousarvion yleiset lähtökohdat

Yleinen taloudellinen kehitys

Talouden ennustaminen on viime vuosina ollut haastavaa toinen toistaan seuranneiden ennakoimattomien tapahtumien; koronan, raaka-ainepulan, nopean inflaation, nousevien korkojen ja Venäjän hyökkäyssodan takia. Kasvuennusteet ovat eläneet vaihteluissa, mutta viime kuukausien aikana kääntyneet tasaiseen laskuun, vaikkakin uutiset Yhdysvaltain talouden elpymisestä antavat toivoa tulevasta. Talouden kasvuennusteet vaihtelevat maittain hyvin paljon ja monesti eri syistä. Yhdysvaltojen ylikuumentunut talous on paininut nopeasti kohoavien hintojen, väistyvän finanssipoliittisen elvytyksen ja talouskasvun notkahtamisen kanssa. Samaan aikaan työmarkkinat ovat hyvin kireät: syyskuussa maan työttömyysaste painui 3,5 prosenttiin. Rahapolitiikkaa on kiristetty kuluvana vuonna nopeasti, ja todennäköisesti koronnostoja jatketaan yhä. Markkinoiden luottamus Yhdysvaltojen keskuspankin kykyyn hillitä inflaatiota ja pitää tilanne hallinnassa onkin vahva. Yhdysvaltojen talouden ennakoidaan kuitenkin kasvavan tulevina vuosina aiempaa hitaammin, 0–2 prosentin välillä.

Kiina, joka on ollut jo pitkään maailmankaupan veturi, on nyt ongelmassa sen ylle kasautuneiden haasteiden, mitkä liittyvät väestökehitykseen, heikkoon tuottavuuteen, velkaantumiseen ja poliittiseen ohjaukseen. Kuluvana vuonna talouskasvu on hidastunut muun muassa lukuisten kaupunkien koronasulkujen vuoksi ja kiinteistösektorin ongelmien vuoksi. Maan talouskasvun ennakoidaankin tulevina vuosikymmeninä olevan aiempaa hitaampaa.

Euroalueen tilanteeseen vaikuttaa voimakkaasti Venäjän hyökkäyssota. Vielä alkuvuonna euroalueen talous kasvoi reippaasti erityisesti Etelä-Euroopan isojen maiden koronaelpymisen tahdissa. Nyt positiivista kehitystä rokottaa yhä voimakkaammin sota ja sen seurauksena kriisi energiamarkkinoilla. Euroopan maat pyrkivät vähentämään energiariippuvuuttaan Venäjältä ja suojautumaan energian saatavuusongelmia, hintojen nousua ja mahdollisia energiakatkoksia vastaan. Erityisen voimakkaasti energiakriisistä kärsivät Saksa, Itävalta ja Italia.

Euroalueen kasvunäkymät heikentyivät loppukesällä tuntuvasti. Kuluttajien ja yritysten luottamus on alamaissa. Talvesta odotetaan vaikeaa, ja ajoittain suhdannekehitys voi käydä teknisessä taantumassa. BKT:n kasvun 2023–2024 odotetaan kuitenkin yltävän noin prosenttiin, ja työmarkkinat ovat pysytelleet vahvoina. Energian kallistuminen näkyy inflaation lisäksi myös kuluttajien ostovoiman supistumisena, mutta suurimmat vaikutukset talouskasvuun voivat olla vasta edessä. Tähän vaikuttavat muun muassa ensi talven sää sekä kuluttajien ja yritysten mahdollisuudet säästää energiaa. Toisaalta energian kallistuminen vauhdittaa vihreää siirtymää. Kesän jälkeen maakaasun tuonti Venäjältä Eurooppaan on lähes loppunut, joten suuri osa euroalueen energiasta tuodaan alueen ulkopuolelta korvaavina energiamuotoina, kuten nesteytettynä maakaasuna.

USA:n inflaatio oli elokuussa +8,2 prosenttia, euroalueen syyskuun pikaestimaatin mukaan +10 prosenttia ja nousussa. Valtaosa aiheutuu yhä

energiasta, mutta myös pohjainflaatio on jatkanut kohoamistaan. Se oli syyskuussa euroalueella +4,8 prosenttia. Ekonomistit arvioivat, että hintojen nousuvauhti lähentelee huippuaan ja taittuu talven aikana. Paluu noin kahden prosentin tavoiteinflaatioon vie kuitenkin vuosia.

Suomen talouskehitys jatkui vuoden alkupuolella vahvana. Palvelualoilla oli vahva elpyminen koronakuopasta ja työllisyys pysyi ennätystasolla, 74 prosentin tuntumassa. Työttömyyden lasku näyttää pysähtyneen kesällä. Työttömyysasteen trendi kasvoi huhtikuusta elokuuhun 6,4 prosentista 7,1 prosenttiin. Tällä tasolla liikkuva työttömyys on Suomen oloissa pidemmällä aikavälillä kuitenkin yhä varsin matala. Kasvun hidastuminen on ollut erityisen voimakasta teollisuudessa ja jalostuksessa, joissa kustannusten nousu on ollut rajua.

Inflaatio nousi syyskuussa 8,1 prosenttiin; tällä tasolla oltiin Suomessa viimeksi 1980-luvulla. Hinnat ovat alkaneet nousta myös elintarvikkeissa, väli tuotteissa ja palveluissa. Kustannusten nousulla on vaikutusta niin yksilöihin kuin yrityksiinkin. Epävarmat ajat näkyvät epävarmuutena päätöksissä, asuntokaupat ovat hidastuneet, pankit harkitsevat tarkkaan lainan myöntöehtojaan ja koronan ajan voimakasta kasvua eläneet rakennusalan yritysten kasvu erityisesti hiipuu. Kustannusten nousu on näkynyt erityisesti kuluttajien luottamusindikaattorin romahduksena ja yritysten kustannusten voimakkaana nousuna. Kyselyiden mukaan noin kaksi kolmasosaa yrityksistä on onnistunut siirtämään kohonneet kustannukset hintoihin. Useissa ennusteissa kuluttajahintojen vuosimuutoksen ennakoidaan jäävän vuonna 2022 alle seitsemään prosenttiin. Silloin inflaatiohuippu toteutuisi loppuvuonna.

Kaikki suhdanne-ennusteet olettavat kuitenkin, että vuoden sisäistä kehitystä tarkastellen kasvu tasaantuu loppuvuoden aikana tai kääntyy syksyllä jopa pieneen tekniseen taantumaa. Tämä johtuu heikon ostovoimakehityksen käynnistämästä yksityisen kulutuksen vähentymisestä sekä vaikeasta investointi- ja vientikysynnästä. Hyvin monet kesän jälkeen päivitetty BKT-ennusteet vuodelle 2023 alkavatkin nyt miinusmerkillä, osa asettuu nolnaan tai pikkuisen plussalle. Kasvun vaimeneminen kohdistuu erityisesti kauppaan ja rakentamiseen. Myös työttömyys lisääntyy.

Kuntatalouden näkymät

Alkava vuosi on historiallinen. Kuntien rahoituspohja muuttuu uudistuksen myötä ja toimintaa suhteutetaan uusiin normeihin.

Valtiovarainministeriö arvioi syyskuun talouskatsauksessaan bruttokansantuotteen kasvavan 1,7 % vuonna 2021. Alkuvuonna talouden tuotanto kehittyi suotuisasti ja työllisyys jatkoi nopeaa kasvua. Toisaalta hyödykkeiden ja energian hintojen nousua ei vielä alkuvuodesta osattu kokonaisuutena arvioida ja voimakas nousu on yllättänyt loppu vuoden talousennusteissa. Suomen talouskasvun ennustetaan hidastuvan loppuvuonna enemmän kuin vielä kesällä ennakoitiin. BKT:n kasvu hidastuu 0,5 prosenttiin vuonna 2023. Vuosina 2024–2026 BKT:n kasvun arvioidaan olevan talouden potentiaalista kasvua nopeampaa, noin 1,4 % vuosittain.

Julkisyhteisöjen alijäämän ennakoidaan supistuvan vuonna 2022 ripeän talous- ja työllisyyskasvun sekä koronatoimien päättymisen takia. Vuonna 2023 alijäämä kääntyy uudelleen kasvuun ja julkinen talous pysyy syvästi alijäämäisenä tulevina vuosina. Julkisen velan suhde BKT:hen alenee tänä vuonna, mutta lisääntyy nousevalle uralle ensi vuonna. Velanhoidokustannusten arvioidaan kasvavan ennustejaksolla ja velanhoidokulut ovat pois muusta julkisesta rahankäytöstä ja kaventavat julkisen talouden ennestäänkin niukkoja puskureita.

Talouden ja työllisyyden myönteinen kehitys on näkynyt positiivisesti kunnallisveron viime kuukausien tilityksissä. Suurin muutos koskee kuluvan vuoden palkkasumman kehitystä. Muun muassa tulorekisteristä saatujen tietojen perusteella palkkasumma kasvasi kuluvana vuonna selvästi verrattuna syyskuun arvioihin. Noin 1 % -yksikön kasvu syyskuusta ei kuitenkaan näy kuluvan vuoden verokertymissä, vaan suurempina tilityksinä ensi vuonna.

Ensi vuoden veropohjan kasvu on verrattain maltillisempi. Kuntakohtainen kehitys voi poiketa selvästi koko maan kehitysarvioista. Tämä johtuu tarkennuksista kuntakohtaisissa veropohjissa, erityisesti verosta tehtävissä vähennyksissä verovuonna 2022. Maksettavalla kunnallisverolla 2022 on suora vaikutus kuntakohtaisiin jako-osuksiin ja arvioituihin vero-oikaisuihin ensi vuonna. Myös palkkasumman kuntakohtainen kehitys voi poiketa veroennustekehikossa esitettyihin oletuksiin.

Yhteisövero jatkaa vahvaa kehitystään. Valmistuneen verotuksen 2021 tiedoista käy ilmi, että kunnille maksettava yhteisövero kasvaa noin 40 prosenttia vuodesta 2020. Kuluvan ja ensi vuoden ennakkoverot ovat myös kehittyneet hyvin, ja nostavat omalta osaltaan yhteisöveron kertymääräviota noin 50 miljoonalla eurolla. Kuntakohtaiset lopulliset yhteisöveron jako-osuudet verovuodelle 2023 vahvistuvat vasta ensi vuoden alussa ja saattavat muuttua oleellisesti.

Mänttä-Vilppulan näkymät

Taloudelliset lähtökohdat

Kaupungin talouden tasapainoa on tavoiteltu pitkään. Talousarviot ovat olleet viimeisten vuosien aikana lukuun ottamatta vuosia 2017 ja 2020 alijäämäisiä. Tilinpäätöksessä 2021 edellisten vuosien kirjausten oikaisulla tase painui alijäämäiseksi ja kumulatiivinen alijäämä oli 1,01 miljoonaa euroa. Taloutta on tasapainotettu useina vuosina kertaluonteisten erien avulla niin talousarvioissa kuin tilinpäätöksien toteutumissakin. Kaupunki on ajautunut tilanteeseen, missä sillä oli talousarviossa pysyvä noin 3 miljoonan euron sopeuttamistarve tulojen ja menojen suhteessa. Tilinpäätös 2021 vuodelta oli ylijäämäinen 160 000 euron edestä, ja tuo ylijäämä saavutettiin harkinnanvaraisen rahoitusavustuksen johdosta. Valtuusto vahvisti 29.8.2022 §:ssä 50 pitkään valmisteilla olleen talouden tasapainotusohjelman vuosille 2023–2026 ja toimenpiteitä ulotettiin myös vuodelle 2022. Ennakoitua paremmin kertyneet verotulot näyttävät auttavan vuoden 2022 toteutuvan parempana kuin talousarviossa on ennakoitu. Talousarviovuosi 2023 on suunniteltu ylijäämäisenä ja vuosikatteen ennakoidaan riittävän myös lainanlyhennyksiin. Talousarviossa näkyvät tasapainotusohjelman tulokset, mutta myös kasvaneet menot erityisesti sähkön, veden ja energian osalta. Tuloissa hyvinvointialueen hallintaan siirtyvät sote-kiinteistöt nostavat kaupungin vuokratuloja 2,5 miljoonaa euroa. Kaupungin positiivisesta talouskehityksestä huolimatta konserniyhtiöiden rahoitushaasteet ovat kuitenkin realisoituneet entistä voimakkaammin syksyn 2022 aikana ja myös vuodesta 2023 ennakoidaan haastavaa.

Ensi vuonna valmistuu niin kouluverkko, varhaiskasvatus palveluiden ja kirjastoverkko selvitysten työ ja nämä osaltaan antavat suunnan palvelujen rakenteelle ja talouden kehitykselle. Tulevina vuosina on edelleen keskeistä kaupungin tulorahoituksen turvaaminen sekä menojen hallinta, jotta pystytään turvaamaan lakisääteisten palvelujen riittävyys ja saatavuus. Jotta tulevaisuudessa pystytään myös kehittämään toimintaa, täytyisi kaupungin palvelut ja niiden tuottaminen saada tasolle, mikä kustannuksiltaan on hallittavissa ja ennakoitavissa.

Talouden ja toiminnan sopeuttamissuunnitelma

Kuntalaki tiukentui alijäämän kattamisvelvollisuuden osalta 1.5.2015 voimaan tulleessa uudistuksessa. Kuntalain (410/2015) mukaan kunnan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa

tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien

Alijäämien kattamisvelvollisuus ulotettiin kuntalain uudistuksessa koskemaan myös kuntayhtymiä. Arviointimenettelyä sovellettiin ensimmäisen kerran vuonna 2017 vuosien 2015 ja 2016 konsernitiilinpäätöksiin kertyneisiin alijäämiin ja konsernitiilinpäätöksistä laskettaviin tunnuslukuihin. Kuntalain mukaan arviointimenettely voidaan käynnistää, mikäli kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää säädetyssä määräajassa.

Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa, tai kunnan rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot:

1) kuntakonsernin vuosikate on ilman kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 30 §:n mukaan myönnettyä harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta negatiivinen;

2) kunnan tuloveroprosentti on vähintään 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroveroprosentti;

3) asukasta kohden laskettu kuntakonsernin lainamäärä ylittää kaikkien kuntakonsernien keskimääräisen lainamäärän vähintään 50 prosentilla;

4) kuntakonsernin suhteellinen velkaantuminen on vähintään 50 prosenttia.

Mänttä-Vilppulan kaupungin osalta tunnusluvut täyttyivät edellisessä tilinpäätöksessä kertyneen alijäämän osalta, ja kaupungilla on velvollisuus tasapainottaa taloutensa neljän vuoden sisällä.

Talouden tasapainotussuunnitelma vahvistettiin valtuustossa 29.8.2022 §:ssä 50.

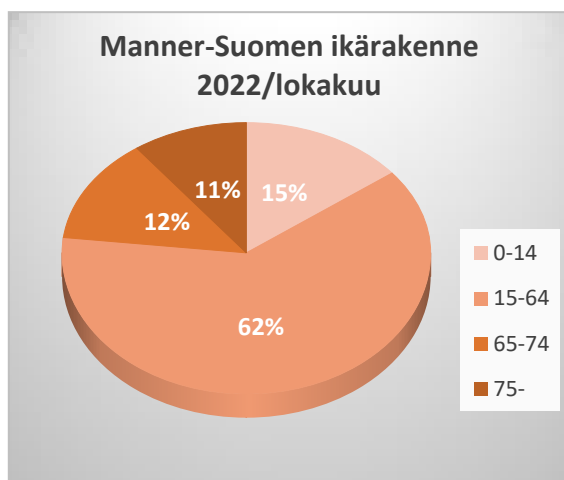
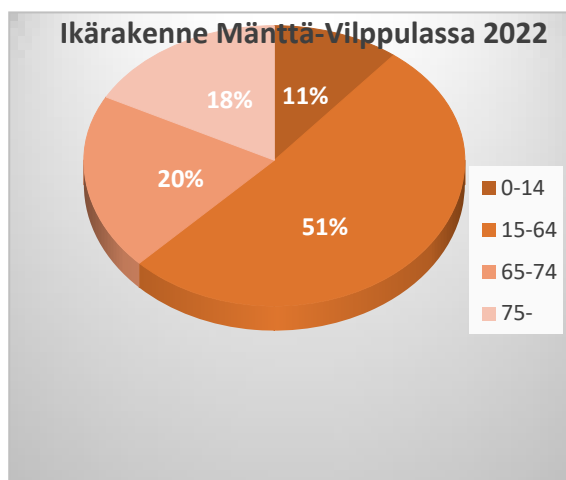
Tasapainotusraami, mikä sisältää kertyneen kum. alijäämän sekä sopeutetun muutostarpeen			2022	2023	2024	2025	2026	Säästöt yht.
Lautakunta	Vastuualue	Toimenpide						
Kaupunginvaltuusto	Lautakunnat	Lautakuntarakentaan uudistaminen	0,00	8 000,00	12 000,00	12 000,00	12 000,00	44 000,00
Kaupunginvaltuusto	Valtuusto, hallitus, lautakunnat	Kokouspalkkioiden pienentäminen		17 500,00	17 500,00	17 500,00		52 500,00
Kaupunginhallitus	Yleishallinto	Esihenkilörahenteen tarkastaminen		5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	20 000,00
		Asiointipisteen toiminnan uudelleen organisointi		39 000,00	98 000,00	98 000,00	98 000,00	333 000,00
		Henkilöstömitoituksen tarkastaminen (sidonnainen edellisen toimenpiteen kanssa)			35 000,00	35 000,00	35 000,00	105 000,00
		Konserniavustuksen tarkastaminen		200 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	800 000,00
	Tukipalvelut	Henkilöstömitoituksen tarkistaminen sotesiirtymän vuoksi		12 000,00	16 000,00	16 000,00	16 000,00	60 000,00
	Kaupunginhallitus	Omaisuuksien realisointi	400 000,00					400 000,00
	Kaupunginhallitus	Omaisuuksien realisointi		100 000,00				100 000,00
Hallinto yht.			400 000,00	281 500,00	383 500,00	383 500,00	366 000,00	1 914 500,00
Sivistyslautakunta	Sivistystoimi	Kouluverkkokehitys	0,00	100 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	700 000,00
	Kaupunginhallitus	Varhaiskasvatusverkon selvitys		25 000,00	50 000,00	50 000,00	50 000,00	175 000,00
	Kaupunginhallitus	Lukiolaisten määrän kasvu		95 800,00	95 800,00	95 800,00	95 800,00	383 200,00
Sivistyslautakunta yht.			0,00	220 800,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	1 258 200,00
Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunta	Hallinto	Henkilöstön mitoitus	0,00	21 000,00	21 000,00	21 000,00	21 000,00	84 000,00
	Kulttuuri- ja matkailupalvelut	Hankintojen, avustusten ja erillisen hankerahoituksen mitoitus	0,00	5 000,00	5 000,00	32 000,00	32 000,00	74 000,00
	Kirjastopalvelut	Kirjastoverkon kehitys ja palvelujen mitoitus	0,00	14 000,00	50 000,00	50 000,00	50 000,00	164 000,00
	Nuorisopalvelut	Palveluiden mitoitus	0,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	20 000,00
	Työllisyys- ja kasvapalvelut	Paikkakäytöntehtävien ja henkilöstön mitoitus	0,00	35 000,00	35 000,00	35 000,00	35 000,00	140 000,00
	Liikunta- ja järjestöpalvelut	Henkilöstön mitoitus	0,00	0,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	90 000,00
	Liikunta- ja järjestöpalvelut	Hankintojen, avustusten ja palveluiden mitoitus	0,00	30 000,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00	210 000,00
Kulttuuri ja hyvinvointilautakunta yhteensä			0,00	110 000,00	206 000,00	233 000,00	233 000,00	782 000,00
Tekninen lautakunta	Kaupunkisuunnittelu ja joukkoliik.	Henkilöstömitoituksen tarkistaminen	81 000,00	81 000,00	56 000,00	56 000,00	56 000,00	330 000,00
	Tekninen hallinto	Linja-auto ja palveluliikenteen tiivistäminen	16 000,00	32 000,00	32 000,00	32 000,00	32 000,00	144 000,00
	Tiipalvelut	Taksien ja maksujen tarkistaminen		5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	20 000,00
	Tiipalvelut	Henkilöstömitoituksen tarkistaminen		70 000,00	70 000,00	70 000,00	70 000,00	280 000,00
	Tiipalvelut	Kiinteistökatkannan pienentäminen	41 500,00	35 000,00	35 000,00	35 000,00	35 000,00	181 500,00
	Tiipalvelut	Energiatehokkuuden lisääminen		14 000,00	14 000,00	14 000,00	14 000,00	56 000,00
	Tiipalvelut	Savosenkatu 1, myyminen	3 500,00				0,00	3 500,00
	Tiipalvelut	Vilppunkatu 8, myyminen	13 000,00				0,00	13 000,00
	Tiipalvelut	Länsi-koskelan koulun purkaminen	15 000,00	64 000,00			0,00	79 000,00
	Tiipalvelut	Kiinteistöjen myyminen	18 000,00	80 000,00			0,00	98 000,00
	Tiipalvelut	Siivoustoimen työvuorosuunnittelun tehostaminen		10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	40 000,00
	Tiipalvelut	Henkilöstömitoitus ja tehtävien uudelleen järjestäminen			100 000,00	100 000,00	100 000,00	300 000,00
	Tiipalvelut	Vilppulankosken koulun IV uusinta ja energiansäästö	5 000,00	24 000,00			0,00	29 000,00
	Infra- ja liikuntapaikkapalvelut	Yksityisten siirto osakkeille	0,00	0,00	25 000,00	25 000,00	25 000,00	75 000,00
	Infra- ja liikuntapaikkapalvelut	Talvikokouksien henkilöstöresurssin pienentäminen viikonloppu yll	4 000,00	12 000,00	12 000,00	12 000,00	12 000,00	52 000,00
	Infra- ja liikuntapaikkapalvelut	Henkilöstöresurssin ja hankintojen pienentäminen kukkaistutusten d	0,00	8 000,00	8 000,00	8 000,00	8 000,00	32 000,00
Tekninen lautakunta yht.	Kaupunginhallitus		197 000,00	435 000,00	367 000,00	367 000,00	367 000,00	1 733 000,00
Tasapainotustoimenpiteiden Kaupunginhallitus			597 000,00	1 047 300,00	1 156 500,00	1 183 500,00	1 166 000,00	5 687 700,00

Yleistä / väkiluku ja työttömyys

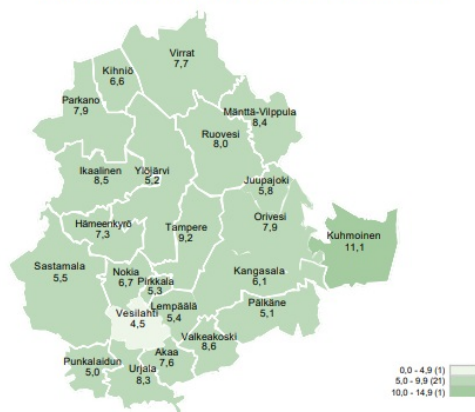
Mänttä-Vilppulan kaupungin asukasluku on laskenut noin 2 prosenttia vuosittain koko 2010-luvun ajan. Tilastokeskuksen syyskuun väestöennustetilaston arvion mukaan Mänttä-Vilppulan asukasluku olisi vuonna 2040 vain 7 361 asukasta. Vuoden 2023 arviona on 9350 asukaan pohja. Suurinta lasku on ollut ikäryhmässä 15–64-vuotiaat ja vähiten on muuttunut yli 75-vuotiaiden määrä, mutta tilastojen perusteella nähdään kuitenkin, että Mänttä-Vilppulan alueella väestökehitys painottuu ikäihmisten määrän kasvuun ja työikäisten määrän vähentymiseen.

Alla esitetyt kuvaajat kuvaavat Mänttä-Vilppulan ja Manner-Suomen väestön ikärakennetta. Mänttä-Vilppulan väestöstä yli puolet eli 51 % kuuluvat ikäryhmään 15–64-vuotiaat ja 20 % yli 65–74-vuotiaisiin. Yli 75-vuotiaita on 18 % ja 0–14-vuotiaita 11 %.

Väestöllinen huoltosuhde Mänttä-Vilppulassa on ennusteen mukaan vuoden 2022 lopussa 95,4 ja vuoden 2023 lopussa jo 96,8. Manner-Suomessa vastaavat ovat 62,9 ja 63,2. Väestöllinen huoltosuhde kuvaa ei-työikäisten ja työikäisten määrien suhdetta eli sitä, kuinka monta ei-työikäistä kansalaista on kutakin työikäistä kohti. Ei-työikäisiksi luokitellaan kaikki alle 15-vuotiaat ja yli 64-vuotiaat. Väestöllisen huoltosuhteen ennakoidaan Tilastokeskuksen syyskuun 2021 ennusteen mukaan olevan 106,1. Vanheneva väestö on näkynyt kustannusrakenteessa ja palvelutarpeessa. Hyvinvointialueen aloituksen myötä toiminnassa on edessä muutos, kun vanhenevan väestön terveydenhuollon palveluiden järjestämisvastuu siirtyy pois kunnalta.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta kunnittain

Pirkanmaalla työttömien työnhakijoiden määrä oli vuoden 2022 lokakuussa 19 523 henkilöä. Syyskuusta 2022 alenema oli noin 300 henkilöä. Lomautettujen määrä oli 800 henkilöä, laskua vuositasolla 654 henkilöä, alenema 45 %. Syyskuusta lomautettujen määrä kuitenkin nousi noin 200 henkilöllä. Koko maan osalta luvut olivat seuraavat; työttömien työnhakijoiden määrä 232 368 henkilöä, joista lomautettujen osuus 9 426 henkilöä. Työttömien ja lomautettujen määrä laski koko maassa vuositasolla 10 854 henkilöllä,

eli 45 prosenttia. Tosin syyskuusta 2022 muutos oli kasvua noin 1 400 henkilöä. Pirkanmaan työttömyysaste oli Pohjanmaan 5,5 %, Etelä-Pohjanmaan 5,9 % jälkeen kolmannella sijalla ollen 7,8 %. Koko maan keskimääräinen työttömyysaste oli 8,8 %. Mänttä-Vilppulassa työttömiä työnhakijoita oli lokakuussa 322 henkilöä. Määrä oli noussut 25 henkilöllä vuoden takaisesta. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 8,4 prosenttia.

Talousarvion 2023 ja vuosien 2024–2025 taloussuunnitelman laadinta Taloussuunnitteluprosessi

Vuoden 2023 talousarvio on laadittu talousarvion 2022, tilinpäätöksen 2021, talouden tasapainotusohjelman ja taloussuunnittelukautta koskevien ennusteiden pohjalta. Talousarvion 2023 valmistelu aloitettiin kaupunginhallituksessa 22.8.2022 § 222 päätetyllä talousarvioraamilla. Raami asetti talousarvion vaatimukseksi ylijäämäisen talousarvion, jolloin sopeuttamistarve edellisvuoden talousarvioon oli noin 2,2 miljoonaa euroa. Pohjana taloussuunnittelussa tuli käyttää talousarviota 2022 ja huomioida talouden tasapainottamisohjelmassa päätetyt toimenpiteet. Lautakunnat käsittelivät talousarvionsa syksyn aikana ja kaupunginhallitus kuuli alustavan talousarvioesityksen 14.11.2022 § 312 ja päätti tuolloin palauttaa talousarvion uudelleen valmisteluun kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnan osalta, koska esitys oli yli edellisen vuoden talousarvioesityksen ja ei tasapainottamisohjelman mukainen.

Talousarviota on käsitelty palvelualojen omissa johtoryhmissä, kaupungin johtoryhmässä, hallituksen lähetekeskustelussa sekä kahdessa valtuuston talousseminaarissa. Talousarvion hyväksymisen jälkeen lautakunnat ja kaupunginhallitus vahvistavat käyttösuunnitelmansa tammikuun loppuun mennessä.

Mänttä-Vilppulan kaupunkistrategia

Mänttä-Vilppulan kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 26.9.2022 Mänttä-Vilppulan kaupunkistrategian vuosille 2022–2031. Strategian mukaisen visiona on tarjota

”Sujuvaa elämää ja elinvoimaa kansainvälisessä kulttuurin keskuksessa.”

Arvot:

Rohkeasti

Mänttä-Vilppula katsoo rohkeasti tulevaisuuteen, rakentaen kansainvälistä ja seudullista kaupunkia. Rohkeus näkyy myös uusina, luovina ja kokeilevina palvelutuotannon ratkaisuna, jotta talous pysyy tasapainossa.

Luovasti

Luovuus näkyy Mänttä-Vilppulan arjessa, erilaisissa ratkaisuissa, teollisuudessa ja rakennettaessa menestyvää kansainvälistä taiteen ja kulttuurin keskusta.

Yhdessä

Kaupungin toiminta toteutuu yhteisöllisesti asukkaiden, yrittäjien, sidosryhmien ja kumppaneiden kanssa. Hyvinvointi perustuu eri ryhmien osallisuuteen ja osallistamiseen. Vastuullisesti huomioimme kestävän kehityksen toiminnassamme.

Strategisina tavoitteina nousevat: **Taloudellisesti tasapainoinen seutukaupunki, Yhtenäinen ja yhteisöllinen Taidekaupunki sekä Elinvoimainen ja osaava koulutuskaupunki.**

Strategia on valtuuston tärkein johtamisen väline. Valtuuston hyväksymä strategia ohjaa päätöksentekoa, johtamista ja kaikkea käytännön toimintaa koko kaupungissa. Kaupunkistrategian toteutumista valvotaan muun muassa talousarviossa määriteltyjen toiminnallisten tavoitteiden kautta. Kaupunginhallitus puolestaan toteuttaa strategiaa ja ohjaa palvelualoja strategian osalta.

Kaupungin viranhaltijajohto vastaa strategian käytännön toteutuksesta yhdessä esihenkilöiden ja muun henkilöstön kanssa. Palvelu- ja muiden vastuualueiden vuosittaiset toiminta- ja taloussuunnitelmat laaditaan valtuuston hyväksymien strategisten linjausten mukaisesti. Myös erillisten kehittämishankkeiden on osaltaan edistettävä valtuuston asettamien strategisten päämäärien saavuttamista.

Keskeisiä tapahtumia ja painopistealueita vuodelle 2023

Vuosi 2023 on monien muutosten ja uudistumisen vuosi. Historiallisen mittava julkishallinnon uudistus toteutuu vihdoinkin, kun hyvinvointialueet aloittavat varsinaisen toimintansa ja järjestämismäärärahat terveyden- ja sosiaalitoimen palveluista siirtyy niille kauan kaivatuille leveämmille hartioille. Muutos on suuri, mutta osittain myös epävarma, koska hyvinvointialueet aloittavat työnsä alijäämäisillä budjeteilla.

Varsinaisten sote-palveluiden lisäksi muutos vaikuttaa voimakkaasti useisiin eri tukipalveluihin ja lisäksi kuntiin jäävien toimintojen on rakennettava uudenlaista yhteistyötä uuden hyvinvointialueen kanssa. Sote-uudistuksella on myös merkittäviä taloudellisia vaikutuksia kuntaan. Uudistuksen myötä tapahtuu merkittävä tulojen ja menojen siirto hyvinvointialueelle. Kertaluontoisen siirron lisäksi uudistuksen yhteydessä uudistetaan valtiosuusjärjestelmää ja leikataan kuntien verotuloja pysyvästi. Valtiosuusjärjestelmän muutoksiin sisältyy elementtejä, joihin vaikuttaa se miten suuret kunnalta siirtyvät sote-kustannukset ovat verrattuna siirtyviin tuloihin tarkasteluvuosina 2021–2022. Siksi näiden vuosien sote-kustannusten hallinta on ollut tulevan kunnan rahoituksen kannalta erityisen tärkeää.

Mänttä-Vilppulan kaupunki on hyväksynyt vuoden 2022 aikana uuden strategian ja

laatinut talouden tasapainottamisohjelman. Nämä kaksi valtuuston vahvistamaa päätöstä ovat ohjenuoria, mitkä ohjaavat operatiivista toimintaa ja toiminnan suunnittelua vuoden 2023 aikana. Päätökset ovat olleet hyvät vaikkakin osittain raskaat. Enää jäljelle jää valvoa, että päätöksiä noudatetaan.

Strategia on toimintaa pitkällä aikavälillä ohjaava tavoitteellinen suunnitelma, minkä toteutumista seurataan osavuosikatsausten ja tilinpäätösten yhteydessä valtuustotasolla, ja muutoin jatkuvana seurantana toiminnassa. Talouden tasapainotusohjelma puolestaan on pelastusrenkas, millä kaupungin talous saadaan oikealle uralle. Talouden tasapainotusohjelma on hyväksytty neljäksi seuraavaksi vuodeksi ja sen toteuttamisen seuranta on vähintään yhtä tärkeää kuin strategian, mutta talouden tasapainotusohjelman tulee pystyä sopeutumaan mahdollisiin muutoksiin kaupungin taloudessa. Osana talouden tasapainotusohjelmaa ensi vuonna valmistuvat koulu- ja kirjastoverkon sekä varhaiskasvatuksen palveluverkon selvitykset.

Mänttä-Vilppulan organisaatio 1.1.2023 alkaen

Henkilöstösuunnitelma

Strategian linjausten toteuttaminen

Mänttä-Vilppulan kaupunkistrategia on päivitetty vuonna 2022 (valt. 10.10.2022 § 67). Strategisena tavoitteena on olla vetovoimainen työpaikka. Tärkein voimavaramme on strategisesti hyvin johdettu, osaava ja motivoitunut henkilöstö. Strategiasta johdettuna toiminnallisena tavoitteena on edistää henkilöstötuottavuutta johtamista, esihenkilötyötä ja työn organisointia kehittämällä sekä työhyvinvointiin panostamalla. Selkeytämme

1. henkilöstöjohtamisen tavoitteita; ja
2. sujuvoittaa esihenkilöstön työtä laadukkaan johtamisen turvaamiseksi; sekä
3. tuemme henkilöstön työkykyä ja hyvinvointia.

Rakennamme vetovoimaista työnantajakuva johtamalla toimintoja strategian vision, arvojen ja tavoitteiden mukaisesti.

Strategisia tavoitteita seurataan seuraavilla mittareilla:

- henkilöstön vaihtuvuusprosentti, tavoittelemme alle 12 % vaihtuvuutta
- koulutuspäivien määrä, vähintään 3 päivää kouluttautuneiden osuus henkilöstöstä
- sairauspäivien määrä: sairauspoissaoloprosentti on kaupunkitasoisesti enintään 7 %
- kehityskeskusteluiden toteutumisosuus on 100 %
- työhyvinvointikyselyn tulokset. Vuosi 2023 muodostaa vertailudatan.

Henkilöstön hyvinvointi

Henkilöstön hyvinvointi on keskeinen painopistealue. Työhyvinvointiin tarvitaan hyvää henkilöstöjohtamista, välittäviä työyhteisöjä ja sekä omasta että omalta osaltaan työyhteisön hyvinvoinnista vastuuta kantavia esihenkilöitä ja työntekijöitä. Jokaisella työntekijällä on tärkeä tehtävä työkyvyn ja hyvinvoinnin johtamisessa. Tavoitteena on, että työhyvinvoinnin vahvistumisen myötä työn tekeminen mahdollistuu vanhuuseläkeikään saakka ja työkyvyttömyyden kokonaiskustannukset vähentyvät. Yhteisten toimintaohjeiden päivittäminen ja yhtenäistäminen jatkuu.

Kaupungin yhteisten toimintamallien ja ohjeistusten kautta ohjataan henkilöstöä käytännön toimenpiteisiin työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitämiseksi. Niitä ovat ennakoivan aktiivisen tuen malli, korvaavan työn käytänteet, sairauspoissaolokäytänteet ja työhön paluun tukeminen, päihdeohjelma sekä henkilöstöhallinnossa laadittu psykososiaalisen kuormituksen vastainen toimintaohjelma. Henkilöstön hyvinvointia tuetaan myös elintapakoulutuksella ja -ohjauksella. Työterveysyhteistyöllä toteutetaan suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa työnantajan, työntekijöiden ja heidän edustajiensa kanssa työterveyshuoltolain mukaisesti.

Yhdessä työterveyshuollon kanssa kehitetään toimenpiteitä ja malleja tukemaan henkilöstön hyvinvointia. Vuosittain päivitettävä työterveysyhteistyön toimintasuunnitelma tukee henkilöstön hyvinvoinnille asetettuja tavoitteita.

Työterveysyhteistyön toimintasuunnitelma sisältää työterveyshuollon toimintasuunnitelman, joka sisältää työterveysyhteistyölle ja työterveyshuollon toiminnalle asetetut konkreettiset tavoitteet sekä toiminnan ja sen vaikuttavuuden arvioinnin. Korvaavalla työllä sekä osasairauspäivärahan käytöllä tuetaan sairauden jälkeistä paluuta työelämään. Lisäksi erilaisten virka- ja työvapaiden myöntämiseen perhesyiden perusteella suhtaudutaan myönteisesti. Joustavuutta lisää myös liukuva työaika ja etätyömahdollisuus toimistotyössä.

Henkilöstöetuina kaupunki tarjoaa lounasedun sekä kulttuuriin, hyvinvointiin ja/tai liikuntaan vapaavalintaisesti käytävissä olevan edun Epassi-sovelluksella. Ansiomerkkejä, kunniamerkkejä ja arvonimiä voidaan hakea henkilöstölle ja luottamushenkilöille.

Kaupungin työsuojelutoimikunta ohjaa kaupungin työsuojelutoimintaa ja huolehtii esihenkilöiden ohella työturvallisuuslain velvoitteiden toteuttamisesta. Työn vaarojen arviointi ja riskien arviointi toteutetaan toista kertaa vuoden 2023 lopulla, jotta saadaan tietoa siitä, miten toteutetut toimenpiteet ovat vaikuttaneet tilanteeseen.

Työsuojeluvaltuutettujen roolia työyhteisöjen kehittämisessä pyritään kasvattamaan.

Yhteistyöryhmä toimii edustuksellisenä yhteistoimintaelimenä ja käsittelee työntekijöiden ja työnantajan yhteistoiminta-asiat.

Johtaminen ja esimiestyö

Johtaminen ja esihenkilötyö ovat keskeisessä roolissa sekä työn tuottavuuden että työhyvinvoinnin edistämisessä. Siksi tavoitteena on, että kaikki esihenkilöt saavat suorittaa lähiesimiestutkinnon tukemaan jokapäiväistä esimiestyötä. Työkykyjohtamisen tukena toimii Pihlajalinnan työkyvyn sovellus, joka on kaikkien esihenkilöiden ja HR:n käytössä. Sovelluksen avulla työkykyyn ja työn sujumiseen liittyvien haasteisiin puuttuminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa yhdessä työterveyden kanssa. Esihenkilöt saavat sovelluksesta hälytysviestit henkilöstönsä sairauspoissaoloista, kun poissaolot ovat ylittäneet sairauspoissaolohälytysrajan, ja pääsevät käsittelemään työntekijän tilannetta aktiivisen tuen prosessin mukaisesti yhdessä työntekijän kanssa.

Johtamisen ja esimiestyön osalta ongelmana on nykyisen henkilöstöohjelman aiheuttamat rajoitteet raportoinnissa ja toiminnoissa. Ohjelmisto ei ole ollut ohjelmistokuvauksen mukainen käyttöönotettaessa toukokuussa 2021 eikä ohjelmistokehitys ole edennyt toivotulla tavalla.

Koronatilanteen myötä etätyön tekemisen määrä lisääntyi ja hybridityöstä tuli uusi työn tekemisen muoto. Etätyön muotoja ja -ohjeistusta päivitetään tarpeen mukaan.

Henkilöstösuunnittelu ja osaamisen kehittäminen

Hyvällä henkilöstösuunnittelulla ja osaamisen kehittämisellä edistetään strategisia tavoitteita ja varmistetaan riittävä ja ammattitaitoinen henkilöstö. Henkilöstösuunnitelman tekoa ohjaavat kaupungin vastuulla olevien tehtävien hyvä hoitaminen ja toiminnalle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen. Tavoitteena on suunnitella toimintaan tarvittava henkilöstömäärä ja reagoida mahdollisiin muutoksiin jo etukäteen. Tämä mahdollistaa sujuvuuden ja kustannustehokkuuden, sekä tukee työhyvinvointia.

Henkilöstösuunnittelun ja osaamisen kehittämisen näkökulmasta tulee huomioida henkilöstön ikärakenne sekä lähtövaihtuvuuden kasvu. Lähivuosina suuri osa henkilöstöstä siirtyy vanhuuseläkkeelle. Samaan aikaan lähtövaihtuvuus on kasvanut ja useilla ammattialoilla tietyissä tehtävissä on havaittavissa työvoimapulaa.

Hyvinvointialueiden toiminnan alkaminen vuoden 2023 alusta muuttaa kaupungin velvoitteita ja on todennäköisesti suurin muutos sitten kuntien perustamisen 1860-luvulla. Vuonna 2023 sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät siirtyvät hyvinvointialueelle. Samassa yhteydessä hyvinvointialueelle siirtyy kuntouttava työtoiminta henkilöstöineen. Kaupungilla ei ole sosiaali- ja terveyspalveluiden palvelutuotantoon liittyvissä tukipalvelutehtävissä työskenteleviä, joiden työpanos siirtyisi hyvinvointialueelle (edellyttää yli 50 % työpanosta) vaan hyvinvointialue ostaa joitakin palveluita jatkossa kaupungilta.

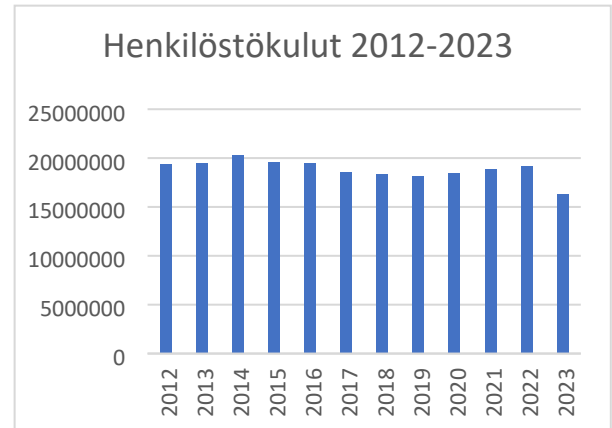
Palvelualueiden henkilöstösuunnitelmat on esitetty käyttötalousosassa ja ne tarkentuvat käyttösuunnitelmavaiheessa. Palvelualueiden henkilöstötarpeeseen tulevat vaikuttamaan valtakunnalliset ja paikalliset päätökset palveluiden sisällöistä ja laadusta sekä palveluverkosta. Tehtävien täyttölupamenettely jatkuu henkilöstösuunnittelussa edelleen. Täyttölupamenettelyn tavoitteena on pystyä vaikuttamaan henkilöstön määrään ja sitä kautta henkilöstökustannuksiin.

Henkilöstöä kannustetaan omaehtoiseen opiskeluun. Työnantajalla on mahdollisuus saada koulutuskorvausta kolmelta koulutuspäivältä työntekijää kohden vuodessa perustuen lakiin koulutuksen korvaamisesta. Korvauksen tarkoituksena on parantaa työnantajan mahdollisuuksia järjestää työntekijöilleen osaamista kehittävää koulutusta. Edellytyksenä on, että koulutus perustuu yhteistoimintamenettelyssä käsiteltyyn koulutussuunnitelmaan.

Henkilöstön määrä, rakenne ja arvio kehityksestä

Koronaepidemia on lisännyt henkilöstökuluja vuosien 2021 ja 2022 aikana. Vuodelle 2023 koronan vaikutuksia ei ole huomioitu. Tilannetta seurataan ja raportoidaan vuonna 2023 osana osavuosisikatsauksia.

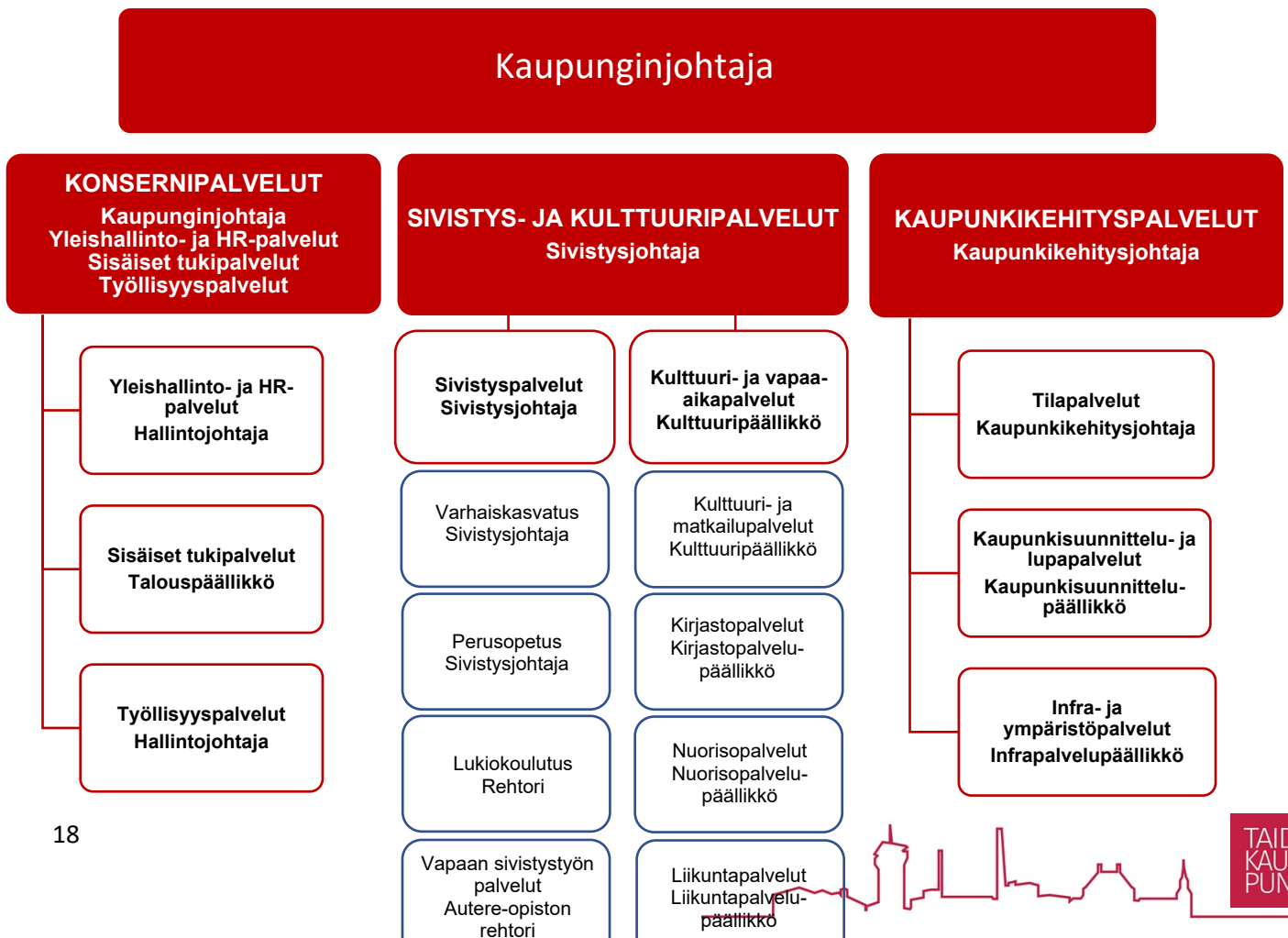
Henkilöstömäärän kehitys 2010–2021 ja henkilöstökustannusten kehitys 2012–2023

Vuoden 2023 henkilöstösivukustannukset on arvioitu seuraavasti:

- Työnantajan palkkaperusteinen eläkemaksu 16,85 %
- Sairausvakuutusmaksu 1,43 %
- Työttömyysvakuutusmaksu 2,05 %
- Tapaturmavakuutusmaksu 0,55 %
- Taloudellinen tuki 0,04 %

Henkilöstöorganisaatio 1.1.2023 alkaen

KÄYTTÖTALOUSOSA

Yhteenveto talousarvion 2023 käyttötaloudesta

Talousarvion käyttötalousosa sisältää sitovien vastuutasojen konsernipalvelut, sivistyspalvelut, kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut, tilapalvelut, kaupunkisuunnittelu- ja lupapalvelut ja infra- ja ympäristöpalveluiden taloussuunnitelma määrärahoineen ja tuloarvioineen.

Kaupunginvaltuusto

Valtuusto käyttää ylintä päätösvaltaa ja vastaa kaupungin taloudesta ja toiminnasta, luoden puitteet ja perusteet kaupunkistrategian toteuttamiselle. Valtuusto valvoo kunnan taloutta ja sitä, että palvelut tuotetaan kustannustehokkaasti, mutta kuitenkin mahdollisimman laadukkaasti, sopeuttaen palvelujentaso ja kaupungin tulot ja menot. Valtuusto vastaa strategisesta päätöksenteosta ja koko konsernin tavoitteiden asettamisesta, toiminnan ja talouden tasapainosta sekä toiminnan arvioinnista ja seurannan järjestämisestä. Valtuuston määrärahat ovat osa konsernipalvelujen kokonaisuutta ja koostuvat pääosin luottamustoimipalkkioista ja muista kokonaiskuluista.

Vuonna 2023 valtuuston arvioidaan kokoontuvan yhdeksän kertaa varsinaiseen kokoukseen. Varsinaisten kokousten lisäksi valtuusto työskentelee myös seminaareissa ja iltakouluissa paneutuen syvällisemmin eri valmistelukokonaisuuksiin. Talousarviovuoden keskeisiä toimenpiteitä valtuustolla ovat talouden tasapainottamistoimien ja kaupunkistrategian toteuttaminen.

Käynnissä on parhaillaan valtakunnallinen soite-uudistus, joka sisältää palvelujen kehittämisen lisäksi rakenteiden uudistamisen. Nykyisin kunnat järjestävät sosiaali- ja terveyspalvelut sekä pelastustoimen, mutta 1.1.2023 lukien niistä vastaavat itsehallinnolliset hyvinvointialueet. Suunnitelmien mukaan uudet hyvinvointialueet tuottavat palvelut pääosin julkisina palveluina ja yksityiset toimijat sekä kolmas sektori täydentävät niitä. Kunnat vastaavat jatkossakin terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä ja varhaiskasvatus, opetus, liikunta ja kulttuuri, yleishallinto ja tekniset palvelut pysyvät jatkossakin kunnilla. Uudistukseen valmistautuminen on huomioitava koko kaupungin strategisissa linjauksissa.

Valtuuston määrärahat	TP2021	TA2022	TA2023
Toimintakate	-42 940,08	-48 110,00	-47 210,00

Keskusvaalilautakunta

Talousarviovuonna toimitetaan eduskuntavaalit. Varsinainen vaalipäivä on 2.4.2023 ja ennakkoäänestys kotimaassa 22.-28.3.2023. Tulokset vahvistetaan 5.4.2023

Vaalien toimittamisesta kaupungissa vastaa Mänttä-Vilppulan kaupungin 5-jäseninen keskusvaalilautakunta. Kaupungissa on 4 äänestysaluetta ja vaalilautakunta sekä vähintään yksi vaalitoimikunta. Tulevaisuudessa pohdittavaksi tulee mikä on jatkossa kaupungin äänestysalueiden lukumäärä, koska nyt äänestysalueilla äänioikeutettujen määrä on vähentynyt. Vaalilain mukaan ns. pienten äänestysalueiden yhdistämiseen tuloslaskennassa joudutaan, mikäli on ilmeistä, että ennakkoäänestyksessä tai vaalipäivän äänestyksessä äänestäjien määrä jää alle 50:n. Äänestysalueiden lukumäärästä päättää kaupunginvaltuusto.

Keskusvaalilautakunnan määrärahat	TP2021	TA2022	TA2023
Toimintakate	-824	-22 3350	-22 350

Tarkastuslautakunta

Tarkastustoiminnasta vastaa 5-jäseninen tarkastuslautakunta. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain mukaan arvioida, ovatko talousarviossa asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on riippumattomasti huomioida kunnan toiminnan tarkoituksenmukaisuutta ja tuloksellisuutta, sekä resurssien käytön tehokkuutta.

Tarkastuslautakunta perehtyy valtuuston asettamiin tavoitteisiin ja kaupunginhallituksen toimintakertomukseen. Tarkastuslautakunta tuo hallitukselle ja valtuustolle tiedoksi havaitsemiaan ja käsittelemiään puutteita sekä epäkohtia ja tekee korjaavia toimenpide-esityksiä.

Valtuuston sitovuustaso	TP2021	TA2022	TA2023
Toimintakate	-27 419	-33 000	-32 000

Sisäinen valvonta ja riskien hallinta

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä menettelytapoja, joilla tilivelvolliset ja muut esimiehet pyrkivät varmistamaan, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa, lainsäädäntöä, viranomais- ja omistajaohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan, ja kaupungin omaisuus ja voimavarat turvataan. Sisäinen valvonta on toiminnan jatkuvaa ja jokapäiväistä ohjausta ja johtamista. Sisäisen valvonnan tulee kattaa kunnan ja kuntakonsernin oman toiminnan lisäksi myös toiminta, josta kunta vastaa lainsäädännön, omistuksen, ohjaus- ja valvontavastuun sekä muiden velvoitteiden tai sopimusten nojalla. Hyvin järjestetyssä hallinnossa sisäinen valvonta ja riskienhallinta toteutuvat osana päivittäistehtäviä ja toimintaprosesseja. Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Riskienhallinnan tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä.

Kaupunginvaltuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Kaupunginhallitus huolehtii kaupungin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kaupungin hallintoa, taloudenhoitoa sekä muuta toimintaa johtaa kaupunginhallituksen alaisena kaupunginjohtaja. Operatiivinen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen on siten osa hallitukselle ja kaupunginjohtajalle säädettyä hallinnon ja taloudenhoidon tehtävää.

Koko kaupunkikonsernia tarkasteltaessa konsernijohto vastaa kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä (Kuntalaki 25 a §) Kaupungin konserniyhteisöissä sisäinen valvonta ja riskienhallinta kuuluvat näiden yhteisöjen hallitusten ja toimitusjohtajien vastuulle yhteisöjä koskevien säännösten mukaisesti. Talousarvion valmistelun yhteydessä palvelualueet ovat analysoineet toimintaympäristön muutoksia, tunnistaneet tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioineet niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä. Tämän pohjalta talousarviossa esitetään kuvaus kunkin palvelualueen toiminnan ja talouden kannalta merkittävimmistä riskeistä sekä keinoista, joilla riskejä hallitaan. Tilinpäätöksen yhteydessä toimintakertomuksessa kuvataan kunnan ja kuntakonsernin toiminnan laajuuteen ja rakenteeseen nähden tasapuolisesti ja kattavasti merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä sekä muita toiminnan kehittymiseen vaikuttavia seikkoja, sekä annetaan tietoja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan keskeisistä johtopäätöksistä.

Ennakoidut riskit vuodelle 2023

Erimielisyydet Mäntänvuoren Terveys Oy/Pihlajalinna Oyj:n kanssa ovat jatkuneet koskien aiempien ja nykyisten vuosien laskuja, mitkä palveluntuottaja on esittänyt Pirkanmaan sairaanhoitopiirin investointien rahoittamisesta, asiakaspaikkakompensaatiosta (mahdollisesti menetetyt tulot, koskien niitä paikkoja, joissa asiakkaita on jouduttu sijoittamaan muualle paikkakunnalle), sekä Pihlajakodin vuokrien hyvitystä. Pihlajalinnan vaatimuksen ko. erimielisyseristä kaupungilta ovat yhteensä 3,77 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi reskontrassa on kiistanalaisia saatavia 3,7 miljoonan euron edestä.

Kaupungilla on tarkastuslautakunnan toimeksiannosta menossa selvittely konsernipalveluiden sopimuksista ja päätöksistä, joihin osaltaan liittyy asiointipisteen vuokrasopimuksen käsittely. Asiointipisteen vuokria on maksettu kaupunginhallituksen hyväksymän vuokrasopimuksen vastaisesti. Asia on kiistanalainen vuokranantajan kanssa.

KAUPUNGINHALLITUS

Konsernipalvelut

Kaupunginhallituksen alainen vastuuyksikkö konsernipalvelu muodostuu yleishallinnon- ja hr-palveluiden, työllisyyspalveluiden ja sisäisten tukipalveluiden vastuualueista. Yleishallinto- ja hr-palvelut vastaavat kaupungin hallinnon, omistajaohjauksen ja maaseutupalveluiden ohjauksesta sekä henkilöstöhallinnon, viestinnän ja asiakaspalvelun palveluista. Sisäisissä tukipalveluissa tuotetaan talouden, palkkahallinnon ja tietohallinnon palvelut. Sisäiset tukipalvelut ohjaavat myös hankinnoissa ja vakuutuksiin liittyvissä asioissa. Työllisyyspalvelut vastaavat työllisyyspalvelujen kuntakokeilusta, etsivästä nuorisotyöstä ja nuorten työpajahankkeesta. Vastuualueet muodostavat yhdessä konsernipalvelujen palvelualueen, mikä talousarviossa on valtuustoon nähden sitova palvelualue. Palvelualueen johtajana on kaupunginjohtaja. Yleishallinnon- ja hr-palvelujen ja työllisyyspalvelujen vastuualueen tilivelvollinen on hallintojohtaja ja sisäisten tukipalveluiden vastuualueen tilivelvollinen on talouspäällikkö.

Palvelualueen toiminta-ajatuksena on tuottaa kaupunkikonsernin johtamisen ja palvelutuotannon kannalta oleellisia hallinnollisia palveluja sekä vastata kaupungin ja Juupajoen kunnan työllisyyspalveluista. Konsernihallinto huolehtii kaupungin edunvalvonnan ja päätöksenteon edellytyksistä. Myös kasvun ja elinvoiman kehittämisen kannalta olennaisia palveluita on koottu yhteen konsernihallinnon alaisuuteen. Konsernihallinnon talousarvion kokonaisuudessa

esitetään määrärahat kaupunginhallitukselle ja valtuustolle.

Talousarvio 2023:

Konsernipalveluiden toimintakate käsittää noin 16,6 % koko kaupungin toimintakatteesta. Toiminnallinen muutos palvelualueelle tulee työllisyyspalveluiden siirtyessä konsernipalveluiden alle. Konsernipalveluiden tuotot (huomioiden mukaan työllisyyspalveluiden siirtyminen palvelualueen alle) laskevat verrattaessa vastaaviin lukuihin edellisvuoden talousarvion osalta. Toimintatuotot muodostuvat työterveyshuollon korvauksista, palkkatuesta, korvauksista valtiolle tuotetuista yhteispalvelupisteen toiminnoista sekä muille kunnille ja hyvinvointialueelle myytävistä palveluista ja konsernin sisäisistä tukipalvelujen myynneistä. Toimintatuottojen vähennys johtuu työllisyyspalvelujen tukien vähenemisestä. Toimintamenot palvelualueen alla ovat -4 097 420 euroa. Toimintamenot laskevat henkilöstökulujen osalta 13 %. Säästö syntyy talouden tasapainotuksen toimenpiteistä, mitkä kohdistuivat palkkatukityöllistettyihin sekä määräaikaisiin tehtäviin. Henkilöstömenoja ovat korottaneet yleiskorotus sekä uusi kokoaikainen vakanssi, hyvinvointikoordinaattori. 80 % hr-sihteerin tehtävä on ollut täyttämättä v. 2022 ja nyt esitetään tehtävän kokoaikaistamista, jotta tehtävä saadaan täytettyä. Muutoin toimintamenot pienevät 5,5 %. Talouden tasapainotusohjelman mukaisesti pienentyneet toimintakulut tulevat henkilöstökulujen säästöistä sekä konserniavustuksen sopeutuksesta kehitysyhtiölle.

Luvut: (Talousarvioluvut esitetään vertailtavuuden vuoksi myös tilinpäätöksen ja talousarvion 2022 osalta nykyisellä organisaatorakenteella. Hyvinvointialueelle suoraan siirtyvät kustannuspaikat on eliminoitu pois.)

KONSERNIPALVELUT	TP	Ed. TA	TA
	2021	2022	2023
<i>ulkoiset toimintaluvut (sit.)</i>			
TULOSLASKELMA			
TOIMINTATUOTOT			
<i>Myyntituotot</i>	262 431,60	159 931,53	194 980,00
<i>Tuet ja avustukset</i>	550 665,55	438 340,00	242 680,00
<i>Muut toimintatuotot</i>	19 158,35	19 170,00	14 710,00
TOIMINTATUOTOT	832 255,50	779 050,00	452 370,00
TOIMINTAKULUT			
<i>Henkilöstökulut</i>	-2 181 999,96	-2 125 700,00	-1 832 980
<i>Palvelujen ostot</i>	-1 425 543,91	-1 250 560	-1 286 110
<i>Aineet, tarvikkeet ja tavarat</i>	-119 012,94	-81 600,00	-54 800
<i>Avustukset</i>	-1 042 111,45	-858 000,00	-714 000,00
<i>Muut toimintakulut</i>	-249 453,80	-323 610,00	-209 530,00
TOIMINTAKULUT	-5 018 125,06	-4 639 470,00	-4 097 420,00
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-4 185 869,56	-3 860 420,00	-3 645 050,00
<i>Rahoitustuotot ja -kulut</i>	-19,72		
VUOSIKATE	-4 185 889,28	-3 860 420,00	- 3 645 050,00
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>			
<i>Suunnitelman mukaiset poistot</i>	-48 948,05	-29 330,00	-30 500,00
<i>Arvonalentumiset</i>	-49 344,31		
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>	-98 292,36	-29 330,00	-30 500,00
*TILIKAUDEN TULOS	-4 284 181,64	-3 889 750,00	-3 675 550,00
Sisäiset toimintatulot/menot	-134 590,00	-160 327,00	-92 570,00

*Vastuualueen tilikauden tulos on valtuuston nähden sitova.

Palvelujen järjestäminen

Konsernipalvelut tuottavat kokonaisuudessaan hallinnon ja sisäisten tukipalvelujen tehtävät kaupungille. Konsernipalveluiden talousarvio käsittää yleishallinnon- ja hr-palveluiden, sisäisten tukipalveluiden ja työllisyyspalveluiden talousarvion lisäksi kaupunginhallituksen, valtuuston ja vaikuttamistoimielinten (pl. nuorisovaltuusto) talousarvion.

Yleishallinto- ja hr-palvelujen ja sisäisten tukipalvelujen tehtävänä on tuottaa edellytykset päätöksenteolle ja tuottaa koko kaupungin hallinnon tukipalvelut (hr, ICT, talous, palkka). Yleishallinnon ja hr-palveluiden alla hoidetaan myös kaupungin viestinnän ohjausta ja kehittämistä sekä asiakas- ja toimistopalveluita. Työllisyyspalvelut vastaavat Mänttä-Vilppulan työllisyyspalveluiden ja Juupajoen kunnan työllisyyspalveluiden järjestämisestä. Työllisyyspalvelut ovat mukana työllisyyden kuntakokeiluissa, joka alkoi vuonna 2021.

Kaupunginhallitus vastaa kaupungin hallinnosta, taloudenhoidosta, edunvalvonnasta, henkilöstöpolitiikasta, sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kaupunginhallitus vastaa myös kaupungin toiminnan yhteensovittamisesta ja kaupungin omistajaohjauksesta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Konsernipalvelujen toimintamenojen arvioidaan olevan noin -4 097 420 euroa. Tästä työllisyyspalvelujen osuus on -1 066 120 euroa. Konsernipalvelujen menoihin sisältyy muun muassa kuntien yhteistoimintaosuuksia ja jäsenmaksuja -194 000 euroa, verokustannusten osuutta noin -102 000 euroa, työterveyden toimintamenoja noin -180 000 euroa, maaseutupalveluiden rahoitusta noin -49 000 euroa ja yhteisiin kustannuksiin jaettavia ICT-menoja ja ohjelmistopalveluita -330 000 euroa yhteensä. Uutena alkavalle hyte-työlle on varattu noin 60 000 euroa toiminnan käynnistämiseen ja palkkakuluihin.

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA (henkilötyövuosittain)				
Kaupunginhallitus	Tp 2021	TA 2022	TA 2023	MUUTOS
Konsernipalvelut				
Yleishallinto- Hr- ja viestintäpalvelut	7,5	8,5	9,2	0,7
Työllisyyspalvelut			6,0	*ei vertailua
Määräaikaiset			9,0	*ei vertailua
Sisäiset tukipalvelut	10	9,5	10,00	-0,5
Määräaikaiset	5	1,5	0,5	-1
Konsernipalvelut yhteensä	22,5	18,4	19,5	-0,8

Tilinpäätöksessä 2021 on ollut paljon osa-aikaisia vakituisia työntekijöitä, joita sijaistamassa on ollut kokoaikaisessa palkkatukitehtävässä tai muussa määräaikaisessa tehtävässä henkilöitä. Konsernipalveluiden henkilöstöön muutokset esitetään hyvinvointikoordinaattorin kokoaikaisen vakanssin, sekä kokoaikaisen hr-sihteerin tehtävien osalta. Aiemmin hr-sihteerin tehtävä on ollut 0,80 prosenttinen ja sisältänyt myös palkkakirjanpitäjän tehtäviä. Hyvinvointikoordinaattorin tehtävä on ollut 0,5 htv:tä. Molemmissa tehtävissä on tunnustettu lisäresurssin tarve. Sisäisten tukipalvelujen osalta henkilöstövähennykset kohdistuvat määräaikaisuuksiin. * Määräaikaisen tehtävän määrärahat on laskettu 6 kuukaudelle.

Kehittämisen painopisteet

Vuoden 2023 kehittämisen painopisteet ovat edelleen toiminnan vakauttamisessa ja varmentamisessa. Henkilöstörakennetta ja henkilöstön osaamista muokataan siten, että kriittisissä tehtävissä sijaisuusjärjestelyt on varmistettu. Myös digitalisoiminen on kehittämisen painopisteenä vuodelle 2023. Taloushallinnon digitalisaatiota tukee TalousDigi-hanke, jossa

Mänttä-Vilppula on mukana yhdessä Ruoveden, Virtojen ja Keuruun kanssa. Digitalisaatiota pyritään tuomaan osaksi käytännön työarkea, jolloin sen vaikutukset ovat todelliset työn määrän vähentämisessä ja työn tehostamisessa. Erityisen tärkeä kehittämisen painopiste on alkava hyte-työ yhdessä hyvinvointialueen kanssa. Tehtävä kuuluu olennaiselta osin kaupunginjohtajan edunvalvontatehtävien alle ja lisäksi resurssia kasvatetaan 0,5 htv:lla hyvinvointikoordinaattorin kokoaikaisella tehtävänkuvalla.

Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnalliset tavoitteet tukevat strategian toteutumista. Tavoitteiden tarkoituksena on pyrkiä ohjaamaan palvelualueen toimintaa kohti haluttua strategista tavoitetta, kehittää toimintaa siten, että mahdolliset tunnistetut uhat saadaan minimoitua ja tunnistettuihin heikkouksiin puututaan ja heikkoudet voivat muodostua kehityksen myötä jopa vahvuuksiksi.

Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittari/indikaattori	Lähtötaso/tavoitetaso
Taloudellisesti tasapainoinen seutukaupunki:			
Tasapainoinen talous kaiken päätöksenteon ja toiminnan taustalla	Mänttä-Vilppulan työttömyysaste on koko maan keskiarvoa matalampana ja tavoittaa Pirkanmaan keskiarvoa.	Työttömyysaste Mänttä-Vilppulassa/Pirkanmaalla /valtakunnallisesti.	Lähtötaso 10/2022: 8,4 % / 7,8 % / 8,8 %
	Työllisyyden kuntakokeilun palvelu koetaan mielekkäänä ja kunnan ekosysteemi tukee työllisyyttä.	Asiakaskokemuksekselyn NPS (Net promoter score eli "tyytyväisyysmittari")	NPS yli 50
	Seuraamme työttömyysasteen ja työmarkkinatuen kuntaosuuden kehitystä sekä arvioimme kuntakokeilun vaikutusta niihin.	-Työmarkkinatuen kuntaosuuden määrä -Aktivointiaste	Lähtötaso: Työmarkkinatuen kuntaosuus 2022/2023 Tavoitetaso: 80 %
Palveluiden ja investointien kehittämisen kestäväällä tavalla	Sopimushallinnan kehittämisen ja hankintojen ohjaamisen kautta saadaan kustannussäästöjä	Sopimushallinta käytössä: kyllä/ei	Lähtötaso: ei käytössä
	Digitalisoimme arkityötämme niiden resurssien puitteissa missä se on mahdollista ja tarkoituksen mukaista	Manuaalisten tehtävien digitalisointi, yli 50 % digitalisoituja tehtäviä	Lähtötaso: nolla
Uudistuvan kaupunkikonsernin mukainen toimintaympäristö	Hyvinvointialueen kanssa tehtävän edunvalvonnan ja yhteistyön toimintatapojen luominen ja yhteistyön ja edunvalvonnan rakentaminen hyvinvointialueen kanssa	Laadullinen itsearvointi hyvinvointityöstä	Toimintamalli on uusi, tähän ei ole vertailuarvoa Tavoitetaso: Kumppanuussopimus toteutuu sovitusti
Yhtenäinen ja yhteisöllinen Taidekaupunki:			
Yksi yhtenäinen kaupunki taajamien ja kaupunginosien perustana	Kehitämme uusia osallistumisen muotoja yhdessä kaupunkilaisten kanssa ja kokeilemme niitä erilaisissa toimintaympäristöissä. Toimenpiteet kuvataan ja aikataulutetaan osallisuusohjelmassa.	Osallisuutta mitataan: -osallisuusohjelman toimenpiteiden määrällä/osallistujien määrällä	Ei lähtötasoa, osallisuusohjelma ei ole ollut käytössä Tavoitetaso: osallisuusohjelman toimenpiteitä on otettu käyttöön 1 kpl
Vahva Taidekaupunki-brändi	Viestimme selkeästi ja ajankohtaisesti ja vastaamme kaupunkilaisten tiedontarpeeseen	Kaupungin näkyvyys mediassa	Lähtötasoa ei ole, näkyvyyttä ei ole mitattu. Tavoitetaso: Positiivisen viestinnän osuus on suurempi kuin negatiivisen viestinnän osuus
	Otamme viestintäsuunnitelman käyttöön	Uusi viestintäsuunnitelma käytössä kyllä/ei	Lähtötaso: Viestintäsuunnitelma ei ole käytössä

	Uudistamme kaupungin kotisivut	Toimivat kotisivut käytössä 2023 (kyllä/ei)	Tavoitetaso: uudet kotisivut käytössä vuonna 2023
Turvallisuus on osa arkea	Tietosuojakoulutusta annetaan kaikille työntekijöille, jotka ovat käsittelevät asioita, joissa on yksityisyydensuoja	Tietosuojakoulutuksen- tutkinnon läpäisseiden määrä	Tavoitetaso: 100 %
	Toteutamme tietosuojaohjeistusta kaikessa toiminnassamme	Tietosuojailmoitusten määrä	Tavoitetaso: alle 5kpl
Kaupungin eri toimijoiden, sidosryhmien ja kumppaneiden välinen tiivis yhteistyö kaupunkilaisten hyvän elämän mahdollistajana	Toteutamme hyvinvointisuunnitelmaa	Hyvinvointikertomuksen data	Tavoitetaso: 100 % toteutumisaste
Elinvoimainen ja osaava koulutuskaupunki:			
Kaupunki – vetovoimainen työnantaja	Tärkein voimavaramme on strategisesti hyvin johdettu, osaava ja motivoitunut henkilöstömme. Edistämme henkilöstötuottavuutta johtamista, esihenkilötyötä ja työn organisointia kehittämällä sekä työhyvinvointiin panostamalla. Selkeytämme henkilöstöjohtamisen tavoitteita ja sujuvoitamme esihenkilöstön työtä laadukkaasti johtamisen turvaamiseksi sekä tuemme henkilöstön työkykyä ja hyvinvointia.	Luottamus johtoon; henkilöstön vaihtuvuusprosentti Osaamisen kehittäminen; koulutuspäivienmäärä Sairaspoissaoloprosentti, % Kehityskeskustelut, toteutumisprosentti Työhyvinvointi-kyselytulokset	Alle 12 % Vähintään 3/henkilö Alle 7 % 100 % Tavoitetaso: hyvä
	Rakennamme vetovoimaista työnantajakuva johtamalla toimintoja strategian vision, arvojen ja tavoitteiden mukaisesti.	Vetovoimainen työnantajakuva ja tehokasrekrytointiprosessi; Hakijoiden määrä/tehtävä Uusinta rekrytointienmäärä	Vähintään 5 kpl Alle 5 kpl
Yritysmuotoinen ajattelutapa:			
Yrityspalveluiden kehittäminen ja elinvoiman ja hyvinvoinnin veturina	Konserni- ja omistajaohjaus toteutuu suunnitellusti: Päivitämme konserni- ja omistajaohjauksen sopimukset ja toimenpiteet ja tytäryhtiöiden tehtävät ja tavoitteet on käyty läpi	Palvelusopimukset tytäryhtiöiden kanssa (kyllä/ei)	Tavoitetaso: sopimukset kaikkien kanssa tehty
	Kehitämme monialaista yritys- ja sidosryhmäyhteistyötä; Elinvoimajaoston toiminnan aloittaminen ja vakiinnuttaminen	Kysely jäsenille toiminnan vaikuttavuudesta	Tavoitetaso: Positiivinen vaikuttavuus
	Kuulemme yrittäjiä niiden toimintaan vaikuttavassa päätöksenteossa ja huomioimme yritysten tarpeet; Ennakkovaikutusten arvion käyttöönotto	Yritysvaikutusarvioiden määrä	4 kpl

Vastuualueen riskien arviointi

Vastuu-alueet/ Yleishallinto ja hr-palvelut, sisäiset tukipalvelut, työllisyys- palvelut	Tunnistettu riski/ kuvaus riskistä	Toimenpiteet riskin ennakoimiseksi ja hallitsemiseksi	Vaikutus 1 - 3	Todennä- köisyys 1-3	Vastuu- henkilö ja toiminta- yksikkö	Riskien hallinnan toimen- piteiden seuranta ja raportointi
Toiminnallisten tavoitteiden riskit	Laajat lomautukset/ irtisanomiset energiakriisin seurauksena Valmistautumisen TEPA24- uudistukseen epäonnistuu. Asiakkailla ei löydy jatkopolkuja	Vahva yhteistyö elinkeinoyhtiön kanssa työmarkkina- tilanteen seurannassa Yhteistyö	3 2	1 2	Työllisyys- palvelu- päälikkö/ työllisyys- palvelut Työllisyys- palvelu- päälikkö/ työllisyys- palvelut	
Taloudellisten tavoitteiden riskit	Työllisyysaste ei nouse. Työttömyydestä aiheutuvat kustannukset nousevat. Verotulot eivät toteudu suunnitelman mukaisesti taloudellisesta taantumasta johtuen	Riippuvainen työmarkkina- tilanteesta. Toiminnan systemaattinen kehittäminen tavoitteiden suuntaan. Ennakoiva ja herkästi reagoiva kustannusta ja tuloseuranta	2 3	2 2	Työllisyys- palvelu- päälikkö/ työllisyys- palvelut Talous- päälikkö/ Sisäiset tukipalvelut	
Toiminta- ympäristön ja toiminnan organisoinnin riskit	Asiakaspalvelun turvallisuusriskit.	Riittävä henkilöstömäärä ja turvatoimenpiteet	3	1	Hallinto- johtaja/ yleishallinto ja hr-palvelut	
Ulkopuoliset riskit	Sähkökatko Pandemia Eri asteiset tieturvahyökkäyk- set	Kriisiviestintä, suunnitelmat henkilöstölle ja asiakkailla Riittävät tietoturva ja ajantasaiset järjestelmät päivityksineen sekä keskitetysti valvottu hallinta	3 2	1 3	Hallinto- johtaja/ yleishallinto ja hr-palvelut Tietohallinto päälikkö/ Sisäiset tukipalvelut	
Palveluiden järjestämisen riskit	Asiakaspalvelu ruuhkautuu. Lakisääteisiä tehtäviä ei saada hoidettua.	Riittävä henkilöstömäärä	3	1	Hallinto- johtaja/ yleishallinto ja hr-palvelut	
Henkilöstö- riskit	Toimintaketjuja ei olla voitu varmistaa ja varahenkilöitä ei löydy. Osaavan henkilöstön pysyvyys Liiallinen kuormitus	Luodaan varahenkilöjär- jestelmä avaintehtäviin Työtyytyväisyyteen ja työhyvinvointiin tähtäävien toimintamallien luominen Riittävä resurssimäärä/ työhyvinvoinnin ja palautumisen opettelu	3 2 2 2	2 2 2 2	Vastuu- alueiden johtajat/ Konsernipal- velut	

Muu tunnistettu riski	Palveluntuottajan konkurssi tai toiminnan hallitsematon päättyminen	Ennakoivat toimenpiteet palvelujen varmistamiseksi	3	1	Talouspäälikkö/ Sisäiset tukipalvelut	
	Konserniyhtiöiden taloudellinen epävakaus vaikuttaa negatiivisesti emon taloudelliseen vakauteen	Omistajaohjauksen tehostaminen	3	3	Kaupunginjohtaja/ Kaupunginhallitus	

Konsernipalveluissa suurimpia riskejä ovat henkilöstöön kohdistuvat riskit kuormituksen ja henkilöstön pysyvyyden osalta. Palvelualueen sisällä työskentelee pääsääntöisesti asiantuntija tehtävissä avainhenkilöitä ja vaihtuvuus haavoittaa koko kaupungin toimintavarmuutta. Toinen merkittävä riski on kaupunkikonsernin taloudellinen vakaus ja tytäryhtiöiden rahoituksen riittämättömyys, mikä osaltaan voi horjuttaa emon taloudellisten sopeuttamiskeinojen vaikuttavuutta. Arjen toimintavarmuuteen ja riskien hallintaan vaikuttavat mm. tietoturvahyökkäyksiltä suojautuminen. Sisäinen valvonta konsernipalveluissa on osa rutiinityötä. Toiminnassa varmistetaan, että ei pääse syntymään vaarallisia työnkuvia, hyväksyntä ja tarkistuskäytäntö on ajantasainen ja esimerkiksi tietoturvahallinta estää väärinkäytökset.

SIVISTYS- JA KULTTUURILAUTAKUNTA

Sivistyslautakunta ja kulttuuri- ja hyvinvointilautakunta yhdistyvät 1.1.2023 alkaen sivistys- ja kulttuurilautakunnaksi, jonka alla on sivistyspalveluiden palvelualue ja kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden palvelualue.

Sivistyspalvelut

Valtuustoon nähden sitova palvelualue

Sivistyspalveluiden palveluryhmä koostuu sivistys- ja kulttuurilautakunnan hallinnosta, varhaiskasvatuksesta, esi- ja perusopetuksesta, lukiokoulutuksesta ja vapaan sivistystyön koulutuksesta (Autere-opisto). Sivistyspalvelut muodostavat yhdessä kulttuuri- ja vapaa-aikan palveluiden kanssa sivistys- ja kulttuurilautakunnan alaisen toiminnan 1.1.2023 alkaen.

Varhaiskasvatus tuottaa varhaiskasvatuskäisten lasten pedagogisesti suunniteltua kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Esi- ja perusopetus vastaavat kaupungin esi- ja perusopetuspalveluiden järjestämisestä. Lukiokoulutus vastaa kaupungin lukiokoulutuksen järjestämisestä ja vapaan sivistystyön koulutus tuottaa vapaan sivistystyön koulutusta Autere-opistossa. Tulosyksiköt muodostavat yhdessä kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden kanssa sivistys ja kulttuuripalveluiden palvelualueen, jonka johtajana toimii sivistysjohtaja. Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen ja vapaan sivistystyön palveluiden vastuualueen tilivelvöllinen on sivistysjohtaja ja lukiopalveluiden vastuualueen tilivelvöllinen on lukion rehtori.

Talousarvio 2023:

Koko sivistyspalveluiden osalta toimintakate laski edelliseen talousarvioon nähden 105 038 €. Sivistyspalveluiden tavoitteena oli leikata toimintakatetta 125 000 € edellisestä talousarviosta. Siihen päästiinkin aluksi mutta eläkemenoperusteisten kustannusten kasvaminen leikkasi säästöä. Varhaiskasvatuksen osalta laskua oli peräti 105 586 € ja esi- ja perusopetuksen osalta laskua oli 19 140 €. Esi- ja perusopetuksen osalta saatuja säästöjä vähensi valmistavan opetuksen (kasvua

66530 €) ja koulukuljetusten kustannusten kasvu (61 850 €). Molemmat olivat seurausta Ukrainan sodasta. Valmistavan opetuksen osalta kasvavat kustannukset saadaan myöhemmin takaisin valtiosuuksina. Lukiokoulutuksen osalta kustannukset kasvoivat opiskelijamäärän kasvun seurauksena 97 204 € mutta myös ne saadaan takaisin kasvaneina valtiosuuksina.

Sivistyspalvelut	TP	Ed TA	TA
	2021	2022	2023
<i>ulkoiset toimintaluvut (sit.)</i>			
TULOSLASKELMA			
TOIMINTATUOTOT			
<i>Myyntituotot</i>	501 259,75	473 200,00	393 720,00
<i>Tuet ja avustukset</i>	352,299,78	350 890,00	328 400,00
<i>Muut toimintatuotot</i>	814,56	440,00	600,00
TOIMINTATUOTOT	926 530,60	838 640,00	751 010,00
TOIMINTAKULUT			
<i>Henkilöstökulut</i>	-9 417 467,32	-9 541 500,00	-9 433 160,00
<i>Palvelujen ostot</i>	-1092 438,12	--1153 590,00	-1 207 070,00
<i>Aineet, tarvikkeet ja tavarat</i>	-292 063,21	-427 410,00	-419 300,00
<i>Avustukset</i>	-334 093,48	-306 000,00	-285 600,00
<i>Muut toimintakulut</i>	-108 051,61	-133 970,00	-127 580,00
TOIMINTAKULUT	-11 244 113,74	-11 562 470,00	-11 472 710,00
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-10 317 583,14	-10 723 830,00	-10 721 700,00
*TILIKAUDEN TULOS	-10 317 583,14	-10 723 830,00	-10 721 700,00
Sisäiset toimintatulot/menot	-3 379 350,73	-3 641 939,00	- 3 189 723,00

*Vastuualueen tilikauden tulos on valtuuston nähden sitova.

Palvelujen järjestäminen Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus tuottaa varhaiskasvatusikäisten lasten pedagogisesti suunniteltua kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Varhaiskasvatusta järjestetään Miinanelmen päiväkodissa, Vilppulankosken päiväkodissa, Kolhon päiväkodissa, Pohjaslahden ryhmäperhepäivähoidossa ja perhepäivähoidossa (kaksi perhepäivähoitajaa). Varhaiskasvatuspalveluihin kuuluu myös vuoroahoito, jota järjestetään Miinanelmen päiväkodissa Mäntässä. Esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta järjestetään koulujen yhteydessä yhteistyössä varhaiskasvatuksen kanssa. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja tukee lapsia, henkilökuntaa sekä perheitä konsultoimalla ja osallistumalla varhaiskasvatuksen arjen toimintaan.

Edellä esitettyjen palveluiden lisäksi varhaiskasvatuksen palveluihin kuuluvat kotihoidontuki ja yksityisen hoidon tuki. Kotihoidontukea maksetaan alle kolmivuotiaasta lapsesta, joka ei käytä kunnallista varhaiskasvatustaloutta. Mänttä-Vilppulan kaupunki ei maksa lakisääteisen kotihoidon tuen lisäksi muuta kuntakohtaista lisäosaa.

Kesällä 2022 aloitettiin varhaiskasvatuksen palveluverkkoselvitys, jonka tarkoituksena on selvittää palveluverkon nykytilanne ja selvittää mahdollisia säästömahdollisuuksia.

Esiopetus

Esiopetus on osa Mänttä-Vilppulan kaupungin järjestämiä koulutuspalveluita. Esiopetus rakentuu valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden pohjalle sekä paikallisiin opetussuunnitelmiin. Mänttä-Vilppulassa esiopetusta järjestetään peruskouluissa erillisryhmissä. 1.8.2021 alkaen myös esioppilaiden täydentävä varhaiskasvatus on järjestetty kouluilla. Hallinnollisesti ryhmät kuuluvat Savosenmäen, Vilppulankosken ja Kolhon kouluihin. Kunta on velvollinen järjestämään alueellaan asuville lapsille esiopetusta oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna. Esiopetusta tulee antaa vähintään 700 tuntia vuodessa ja lapsen työpäivään saa kuulua enintään viisi oppituntia. Mikäli lapsi ei osallistu kunnan järjestämään esiopetukseen huoltaja vastaa siitä, että lapsi saa esiopetuksen tavoitteiden mukaista toimintaa. Kaupungilla ei ole velvollisuutta valvoa kotiopetuksessa tapahtuvaa esiopetusta.

Perusopetus

Perusopetus käsittää vuosiluokat 1–9, ja se on tarkoitettu koko ikäluokalle (7–16-vuotiaat). Perusopetuksella on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Perusopetus tuottaa kaikille saman jatko-opintokelpoisuuden ja se on maksutonta. Opetuksen lisäksi ruokailu, oppikirjat ja muu oppimateriaalit sekä työvälineet ja -aineet ovat maksuttomia. Tietyin edellytyksin oppilaalla on oikeus saada maksuton koulukuljetus.

Oppilaalla on myös oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä oppilashuolto. Vammaisella tai muulla erityistä tukea tarvitsevalla on henkilökohtaisen tarpeensa mukaan oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät apuvälineet ja monipuolista tukea oppimiseensa.

Mänttä-Vilppulan perusopetuksessa toimitaan inklusio –periaatteella. Perusopetuksen prosesseja ja toimintakulttuuria tarkastellaan edelleen ja kehitetään toimivammiksi, koska tuen tarve on muuttunut vaativammaksi ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrä opetusryhmissä on kasvanut. Lisäksi Savosenmäen koulussa toimii kaksi vaativan erityisen tuen pienryhmää, joista oppilaita integroidaan mahdollisuuksien mukaan yleisopetukseen.

Koululaisten iltapäivätoimintaa järjestetään kaikilla Mänttä-Vilppulan alakouluilla. Lisäksi Vilppulankosken koululla järjestetään aamupäivätoimintaa. Kunnan järjestämästä vähintään 570 tunnin edellä mainitusta toiminnasta koulun työvuoden aikana saa valtiosuutusta, mutta perusopetuslain mukaisen aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen ja hankkiminen ovat kunnan vapaaehtoinen tehtävä.

Kesällä 2022 on aloitettu esi- ja perusopetuksen osalta kouluverkkoselvityksen tekeminen. Kouluverkkoselvitykseen liittyvät päätökset tehdään alkuvuodesta 2023.

Lukiokoulutus

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutus antaa yleiset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä. Mäntän lukion

tärkein tehtävä on toimia yleislukiona. Lukion tarjontaa on kehitetty siten, että lukiossa on aloitettu syksyllä 2021 lääketieteellinen-luonnontieteellinen linja ensimmäisenä lukiona Suomessa. Lukiossa toimii myös huippu-urheiluakatemia (HUA), musiikkiakatemia sekä kuvataideakatemia. Huippu-urheiluakatemian (HUA) opinnot järjestetään yhteistyössä SASKY koulutuskuntayhtymän Mäntän seudun koulutuskeskuksen kanssa. Lisäksi on sovittu yhteistyöstä lukion ja MSKK:n (Mäntän seudun koulutuskeskuksen) kanssa kaksoistutkinto-opintojen järjestämisestä.

Lukion opiskelijamäärä nousi syyslukukauden alussa 130 opiskelijaan, kun eri maista tulleita Finest Future –opiskelijoita aloitti Mäntän lukiossa yli 20. Opiskelijamäärän kasvu näkyy lukion valtiosuoksien merkittävänä kasvuna, vaikka toki myös kustannukset kasvavat lukion kasvaessa. Kehitys on kuitenkin kaupungin kannalta kokonaisuutena positiivista taloudellisesti, ja se on myös uuden kuntastrategian mukaista, kun lukiosta tulee entistä kansainvälisempi.

Henkilöstösuunnitelma

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA (henkilötyövuosittain)				
Sivistys- ja kulttuurilautakunta	Tp 2021	TA 2022	TA 2023	MUUTOS
Sivistyspalvelut (sitova 3) Sivistysjohtaja		3	2,5	-0,5
Varhaiskasvatus (4) Sivistysjohtaja		61,28	45	-16,28
Määräaikaiset			17	17
Esi- ja perusopetus (4) Sivistysjohtaja		107,6	100,8	-6,8
Määräaikaiset			15,75	15,75
Lukiokoulutus (4) Lukion rehtori		10,74	10	-0,74
Vapaan sivistystyön koulutus (4) Sivistysjohtaja		1	0,5	-0,5
Hanketyöntekijät		0	1	1
Määräaikaiset		0	5	5
Lautakunta yhteensä		183,62	197,55	13,93

Sivistystoimen henkilöstömäärän kasvua 13,93 htv selittyy osittain mittaustavasta, ja myös siitä, että aikaisemmin hanketyöntekijöitä ei huomioitu sivistyspalveluiden henkilötyövuosien määrässä.

Kehittämisen painopisteet

Varhaiskasvatuksen painopiste:

- Positiivisen vuorovaikutuksen kehittäminen suhteessa lapsiin, suhteessa huoltajiin ja suhteessa työkavereihin

Perusopetuksen painopisteet:

- oppilaiden ja henkilöstön hyvinvoinnin (luma),
- tieto- ja viestintätekniisten taitojen parantamisen
- joustavat ryhmittelyt

Lukiokoulutuksen painopisteet:

- Luonnontieteellis-lääketieteellinen linja.
- Taidepainotteisuus
- Huippu-urheiluakatemia
- Markkinointiin ja viestintään panostaminen ja sen kautta opiskelijamäärän kasvattaminen.
- Finest Future yhteistyö
- Korkeakouluopintojen tarjoaminen opiskelijoille.

Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnalliset tavoitteet tukevat strategian toteutumista. Tavoitteen tarkoituksena on pyrkiä ohjaamaan palvelualueen toimintaa kohti haluttua ja näin ollen kehittää heikkouksia ja uhkia.

Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittari/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso/vertailuku
Taloudellisesti tasapainoinen seutukaupunki:			
Tasapainoinen talous kaiken päätöksenteon ja toiminnan taustalla	Tehdään päätökset kouluverkosta ja laitetaan ne täytäntöön	Mitataan seuraavasti: 1. Päätöksen teko 2. Täytäntöön panto	Kouluverkkoselvitystä ei ole aikaisemmin tehty / Kouluverkkoselvitys on tehty ja se on pantu täytäntöön /
Tasapainoinen talous kaiken päätöksenteon ja toiminnan taustalla	Tehdään päätökset varhaiskasvatuksen palveluverkosta ja laitetaan ne täytäntöön	Mitataan seuraavasti: 3. Päätöksen teko 4. Täytäntöön panto	Varhaiskasvatuksen palveluverkkoselvitystä ei ole aikaisemmin tehty / Varhaiskasvatuksen palveluverkkoselvitys on tehty ja se on pantu täytäntöön /
Palveluiden ja investointien kehittäminen kestäväällä tavalla	Lukion opiskelijamäärän lisääminen	Mitataan lukion opiskelijoiden määrän kasvua	Opiskelijoiden määrä 130 / 140 /

<p>Yhtenäinen ja yhteisöllinen taidekaupunki:</p> <p>Yksi yhtenäinen kaupunki taajamien ja kaupunginosien perustana</p> <p>Kaupungin eri toimijoiden, sidosryhmien ja kumppaneiden välinen tiivis yhteistyö kaupunkilaisten hyvän elämän mahdollistajana</p>	<p>Kaikilla on vähintään yksi harrastus asuinpaikasta riippumatta</p> <p>Varhaiskasvatuksen yhtenäinen toimintakulttuuri</p> <p>Kulttuurikasvatusohjelman käytännön toteuttaminen osana opetussuunnitelmia varhaiskasvatuksesta 2. asteelle. Tavoitteena kulttuurihyvinvoinnin, yleissivistyksen, osallisuuden ja paikallisidentiteetin vahvistaminen.</p>	<p>Kouluterveyskysely ja hankeraportit</p> <p>Asiakastyytyväisyyskysely huoltajille: Saan lapsestani positiivista palautetta päiväkodin henkilökunnalta (arvioidaan asteikolla 1–4)</p> <p>Kulttuurikasvatusohjelman vuosittainen toteuttaminen työryhmätyöllä (suunnittelutyöpajat).</p>	<p>4–5-luokkalaisilla: 87,6 %, 8-9-luokkalaiset: 96,7 %/ Kaikilla 6-17-vuotiailla on vähintään yksi harrastus: 100 % /</p> <p>Miinanhelmen päiväkoti, tavoite 4</p> <p>Vilppulankosken päiväkoti, tavoite 4</p> <p>Kolhon päiväkoti, tavoite 4</p> <p>Ryhmä- ja perhepäivähoito, tavoite 4</p> <p>0 / 2 / ____</p>
<p>Elinvoimainen ja osaava koulutuskaupunki:</p> <p>Kehittyvä ja osallistava koulutusympäristö osaamisen ja yritysten tarpeisiin</p> <p>Vetovoimainen työnantaja</p>	<p>Toisen asteen opiskelijoiden määrän kasvattaminen</p> <p>Sivistyspalveluiden vetovoima työnantajana lisääntyy</p>	<p>Toisen asteen opiskelijoiden määrän mittaaminen</p> <p>Muodollisesti pätevien työntekijöiden määrä prosentteina</p>	<p>928 / 950 / ____</p> <p>Tavoite: päteviä 100 %</p>

Riskien hallinta

Vastuualueen riskien arviointi

Vastuualue/ Toimintayksikkö	Tunnistettu riski/ kuvaus riskistä	Toimen- piteet riskin ennakoimiseksi ja hallitsemiseksi	Vaiku- tus 1-3	Toden- näköisyys 1-3	Vastuu- henkilö ja toiminta- yksikkö	Riskien hallinnan toimenpiteiden seuranta ja raportointi
Konsernipalvelut/						
Toiminnallisten tavoitteiden riskit	Kouluverkkoa ja varhaiskasvatuksen palveluverkkoa ei pystytä muuttamaan	Huolellinen palveluverkkojen toteutus	3	1	Sivistysjohtaja / esi- ja perusopetus	Sivistyslautakunta seuraa
Taloudellisten tavoitteiden riskit	Talouden tasapainotus ei onnistu	Toimintojen tehostaminen	3	1	Sivistysjohtaja ja lukion rehtori / sivistyspalvelut	Sivistyslautakunta seuraa
Toiminta- ympäristön ja toiminnan organisoinnin riskit	Varhaiskasvatuspaikat eivät riitä	Varautuminen mahdolliseen lapsimäärän kasvuun	2	2	Sivistysjohtaja / varhaiskasvatus	Sivistyslautakunta seuraa/ Varhaiskasvatuspaikkojen määrän seuraaminen
Ulkopuoliset riskit						Sivistyslautakunta seuraa
Kyberhyökkäykset tietokoneohjelmiin	Mahdolliset kyberhyökkäykset koulujen, varhaiskasvatuksen ja hallinnon ohjelmiin	Tietoturvariskeihin varautuminen varautumissuunnitelmissa	2	1		
Palveluiden järjestämisen riskit	Lakisääteisen inklusion toteuttaminen varhaiskasvatuksessa	Riittävän pätevä henkilökunta	3	3	Sivistysjohtaja / varhaiskasvatus	Sivistyslautakunta seuraa
Henkilöstöriskit	Henkilöstön suuri vaihtuvuus	Työhyvinvoinnista huolehtiminen ja varahenkilöiden osaamisen kehittäminen	2	2	Sivistysjohtaja/ sivistyspalvelut	Sivistyslautakunta seuraa
Henkilöstöriskit	Esihenkilöiden työn kuormittavuus ja liiallinen työn määrä	Tehtävänkuvaukset kuntoon	2	2	Sivistysjohtaja / sivistyspalvelut	Sivistyslautakunta seuraa
Muut riskit						Sivistyslautakunta seuraa
Valmistavan opetuksen järjestämiseen liittyvät tila- ja henkilöstöhaas- teet	Valmistavan opetuksen tarpeen voimakas lisääntyminen voi aiheuttaa tilojen ja pätevän henkilökunnan riittämättömyyttä	Valmistavan opetuksen tarpeen kasvuun varautuminen	2	2	Sivistysjohtaja / sivistyspalvelut	Sivistyslautakunta seuraa

Sivistyspalveluissa toiminnallisen riskin muodostaa sekä varhaiskasvatuksen että esi- ja perusopetuksen osalta palveluverkkoratkaisu, joka siirtyessään pitkittää palveluiden muokkaamista vastaamaan nykyistä tilannetta. Taloudellisena riskinä on esille nostettava talouden tasapainotus, joka edellyttää toimenpiteitä varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa. Toiminta-ympäristön riskeihin liittyy varhaiskasvatuspaikkojen puute. Lainsäädäntö ja pienenevät

hoitomaksut ovat kasvattaneet varhaiskasvatuspaikkojen kysyntää merkittävästi. Palveluiden järjestämisen riskeihin kuuluu lakisääteisen inklusion toteutumisen haasteet varhaiskasvatuksessa. Mikäli päteviä työntekijöitä ei ole riittävästi, riskit siitä, että inklusio ei toteudu, kasvavat merkittävästi. Henkilöstöriskeihin kuuluu henkilöstön vaihtuvuus, joka hankaloittaa toiminnan kehittämistä ja myös lisää tarvetta varahenkilöiden osaamisen kehittämiseen. Toisena henkilöstöriskinä esille nousee esihenkilöiden työn kuormittavuus ja liiallinen työn määrä.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut muodostavat yhdessä sivistyspalveluiden kanssa sivistys- ja kulttuurilautakunnan alaisen toiminnan 1.1.2023 alkaen. Sivistys- ja kulttuurilautakunnan palvelualuejohtajana toimii sivistysjohtaja.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden vastualueen hallintotyöskentelystä ja tilivelvollisuudesta vastaa kulttuuripäällikkö. Palveluryhmän hallintotyöskentelyn kautta johdetaan vastualueen kokonaistoimintaa ja kehittämistä, taloutta sekä lautakunnan päätöksentekoon tuotavien asioiden valmistelua.

Kulttuuri- ja vapaa-ajan vastualueeseen kuuluvat kulttuuri- ja matkailupalvelut, kirjastopalvelut, nuorisopalvelut ja liikuntapalvelut sekä vastualueen hallinto. Palveluryhmä vastaa kaupungin vapaa-aikapalveluiden kokonaisuudesta sekä järjestökoordinaation tehtävistä.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden toiminnan yleistavoitteet kunnassa perustuvat lakeihin kuntien kulttuuritoiminnasta ja yleisistä kirjastoista sekä nuorisolakiin ja liikuntalakiin.

Talousarvio 2023:

Talousarvion valmistelussa on huomioitu talouden tasapainottamiselle asetetut tavoitteet toimintahenkilöstömenojen osalta. Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnan yhdistyessä sivistyslautakunnan kanssa uudeksi sivistys- ja kulttuurilautakunnaksi on hallintohenkilöstöä vähennetty suunnitelman mukaisesti 0,5 htv ja samalla poistettu lautakunnan yleiset hallintokustannukset. Hallinnon, kulttuuri- ja matkailupalveluiden, kirjastopalveluiden, nuorisopalveluiden ja liikuntapalveluiden kokonaissäätötavoite ulkoisista kustannuksista on ollut 102.000 euroa vuodelle 2023.

Liikuntapalveluiden osalta on huomioitava, että toimintatuotot eivät realistisesti tule yltämään edellisten vuosien tasolle. Myyntituottojen tasoa on tästä syystä alennettu 63.000 verrattuna vuoteen 2022. Liikuntatilojen käyttöasteen ja kävijämäärien nostamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota pandemiavuosien jälkeen, jotta myyntituottojen määrää saadaan nostettua vuosien 2023–2024 aikana.

Palvelukokonaisuuteen 2020–2022 kuulunut työllisyyspalvelut siirtyvät vuoden 2023 alusta konsernipalveluihin (n. -802.000 euroa).

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden toimintatuotot 298 960 euroa muodostuvat:

- kulttuuri- ja matkailupalveluiden hankerahoituksista ja niihin liittyvistä kumppanuuksien yhteistoimintakorvauksista sekä kulttuuritapahtumien myyntituloista (82.700)
- kirjastopalveluiden myyntituotot koostuvat mm. kopiomaksuista ja poistotuotteiden myynnistä ja muista tuotoista sisältäen mm. myöhästymis- ja seutuvarausmaksuja (13.000)
- nuorisopalveluiden toimintatuotot muodostuvat valtiolta saamista hanketuista koulunuorisotyön toteuttamiseen ja kansainväliseen nuorisovaihtoon sekä yhteistoimintakorvauksista nuorisotilojen käyttöön liittyen (46.260)
- liikuntapalveluiden toimintatuotot koostuvat uimahallin pääsymaksuista sekä liikuntatilojen ja kuntosalien käyttömaksuista (157.000).

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden -palveluryhmän suunnitellut ulkoiset toimintamenot ovat - 1.706.970 euroa ja toimintakate -1.408.000 euroa.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden käytössä on useita kiinteistöjä (erit. uimahalli, urheiluhalli, kirjastot, nuorisotilat) ja avustuksella tuettu Mäntän Jääareena Oy:n ylläpitämä jäähalli (kaupungin omistusosuus yhtiöstä 97,54 %). Energiakriisistä johtuvien sisäisten tilakustannusten merkittävä nousu tulee huomioida tilojen käytössä ja mahdollisissa tilojen käyttörajoituksissa yhdessä tilapalveluiden kanssa.

Luvut:

KULTTUURI- JA VAPAA-AIKAPALVELUT	TP	Ed TA	TA
	2021	2022	2023
<i>ulkoiset toimintaluvut (sit.)</i>			
TULOSLASKELMA			
TOIMINTATUOTOT			
<i>Myyntituotot</i>	155 653,07	298 400,00	247 700,00
<i>Tuet ja avustukset</i>	83 633,04	20 460,00	43 260,00
<i>Muut toimintatuotot</i>	9 818,94	7 500,00	8000,00
TOIMINTATUOTOT	249 105,05	326 360,00	298 960,00
TOIMINTAKULUT			
<i>Henkilöstökulut</i>	-873 134,63	-862 170,00	-928 930,00
<i>Palvelujen ostot</i>	-214 568,93	-862 170,00	-236 470,00
<i>Aineet, tarvikkeet ja tavarat</i>	-146 670,29	133 820,00	-120 770,00
<i>Avustukset</i>	-397 003	-398 500	-379 000,00
<i>Muut toimintakulut</i>	-37 397,86	-51 410,00	-41 800,00
TOIMINTAKULUT	-1 668 774,01	-1 736 690,00	-1 706 970,00
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-1 419 668,96	-1 410 330,00	-1 408 010,00
<i>Rahoitustuotot ja -kulut</i>	-8,00		
VUOSIKATE	-1 419 668,96	-1 410 330,00	-1 408 010
*TILIKAUDEN TULOS	-1 419 668,96	-1 410 330,00	-1 408 010,00
Sisäiset toimintatulot/menot	-968 246,27	-770 148,00	-930 447,00

*Vastuualueen tilikauden tulos on valtuuston nähden sitova.

Palvelujen järjestäminen

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden hallinto

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden hallintotyöskentelyn kautta johdetaan vastuualueen toimintaa, kehittämistä, hankerahoituksia ja taloutta sekä lautakunnan päätöksentekoon tuotavien asioiden valmistelua.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden toiminnasta ja tilivelvollisuudesta vastaa kulttuuripäällikkö.

Henkilöstö: 0,5 htv: kulttuuripäällikkö.

Kulttuuri- ja matkailupalvelut

Kulttuuri- ja matkailupalvelut tukevat ja kehittää alueen kulttuuritoimintaa ja matkailun kehittämistä sekä koordinoi järjestöyhteistyötä. Samalla tarjotaan kuntalaisille monipuolisia mahdollisuuksia kulttuuriharrastuksiin ja oman hyvinvoinnin edistämiseen. Kunnan kulttuuritoiminnan monipuolinen

ylläpito, edistäminen ja eri toimijoiden kanssa tehtävä yhteistyö perustuu lakiin kuntien kulttuuritoiminnasta. Kulttuurin merkittävyys ja sidosryhmäyhteistyö painottuu myös kuntastrategiassa ja vahvassa Taidekaupunki -brändin ylläpidossa.

Kulttuuria kehitetään yhdessä paikallisten taiteilijoiden ja kulttuuritoimijoiden kanssa. Kaupunki tukee merkittäviä tapahtumia erillisten sopimusten kautta, kuten Mäntän kuvataideviikkoja, Mäntän Musiikkijuhlia, Kevyttä Klassista -tapahtumaa ja Mänttä-Vilppulan kotiseutumuseotoimintaa. Myös teatteri- ja kuorotoimintaa, taidenäyttelyitä sekä kaupungin eri taajamissa toteutettavia tapahtumia avustetaan vuosittain haettavien kulttuuriavustusten kautta. Kaupungin omana toimintana toteutetaan Kuvataiteen valtakunta -näyttely kuvataidetta opettavien ammattikorkeakoulujen yhteistyöllä.

Taidekaupunki on aktiivisesti mukana koko maakunnan kattavassa Operaatio Pirkanmaa 2022–2024-kulttuuriohjelmassa. Sen tavoitteena on nostaa kuntien kulttuurituotanto-osaamista, kuntien välistä yhteistyötä ja kansainvälistymisen kehittämistä. Vuoden 2023 suurimpana ohjelmallisena toteutuksena järjestetään Taidekaupungin laulujuhla -kuorofestivaali. Mänttä-Vilppulan toteutusosuus maakunnallisessa ohjelmassa toteutetaan erillisellä hankkeella, jonka osarahoittajana on Serlachius-museot.

Kulttuuri ja taide edistävät kaupungin tunnettuuden ja hyvinvoinnin lisäksi paikkakunnan elinvoimaisuutta sekä matkailutuloa yrityksille ja tapahtumatoimijoille. Kaupungin elinvoimaisuutta, näkyvyyttä ja kiinnostavuutta asuinalueena tuodaan esille matkailukehittämisen ja kaupunkimarkkinoinnin kautta ylläpitämällä taidekaupunki-brändiä, verkkosivupalveluita ja osallistamalla messu- ja markkinointitapahtumiin. Matkailuyhteistyötä ja -näkyvyyttä toteutetaan lisäksi Visit Tampereen ja Suomen Matkailuorganisaatioiden yhdistyksen (Suoma) kumppanuuksilla sekä lähikuntien (Orivesi, Juupajoki, Jämsä, Keuruu, Mänttä-Vilppula, Ruovesi, Virrat) yhteisesti rahoittamalla Matkalla Suomen Sydämessä -verkostohankkeella.

Kulttuuri- ja matkailupalvelut toimivat yhdistävänä tekijänä kolmannen sektorin, yrittäjien ja eri hallinnon alojen kesken. Paikkakunnan toimijoiden välistä yhteistyötä ja palveluiden kehittämistä sekä niiden toteuttamista edistetään 3 kertaa vuodessa järjestettävissä järjestöfoorumeissa ja kohdennetuissa toimialan työryhmätapaamisissa.

Kulttuuri- ja matkailupalveluiden vastuullisena viranhaltijana toimii kulttuuripäällikkö.

Henkilöstö 3 htv: kulttuuripäällikkö 0,5 htv, kulttuurisuunnittelija 0,5 htv, matkailukoordinaattori 1 htv, kulttuurihankkeen ma. tuottaja 1 htv.

Kirjastopalvelut

Kirjastolaki määrittelee kirjastoille laajan tehtäväkentän sivistyksen- ja kulttuurin peruspalveluina. Tehtävinä on mm. ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa aineistokokoelmaa, tarjota tietopalvelua, edistää lukemista ja kirjallisuutta, tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen ja kansalaistoimintaan sekä lisätä aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Kirjastot ovat taidekaupungin käytetyimpiä monipuolisia kulttuurikeskuksia, jotka lisäävät kansalaisten hyvinvointia, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Mänttä-Vilppulan kaupunginkirjaston toimipisteitä ovat Mäntän, Vilppulan ja Kolhon kirjastot. Talouden tasapainottamisohjelman linjausten mukaan Pohjaslahden kirjaston toiminta kunnallisena palveluna lakkaa ja aineistokokoelma lahjoitetaan kyläyhdistykselle. Kirjastolla on vaihtuvia siirtokokoelmia terveyskeskuksen vuodeosastolla sekä vanhusten palvelutaloissa. Lisäksi on muutama kotipalveluasiakas.

Kirjaston ja koulujen yhteistyösopimus on kirjattu opetussuunnitelmiin. Kirjasto tekee paljon yhteistyötä myös päiväkotien, kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntapalveluiden, Autere- ja Merikanto-opistojen sekä monien yhdistysten ja toimijoiden kanssa.

Kirjastolla on yhteinen asiakas- ja aineistotietokanta sekä Piki-verkkokirjasto Pirkanmaan kunnallisten kirjastojen kanssa. Muuta Piki-kirjastojen yhteistyötä ovat mm. e-aineistojen yhteishankinnat.

Kirjastopalveluiden vastuullisena viranhaltijana toimii kirjastopalvelupäällikkö.

Henkilöstö 7,6 htv: kirjastopalvelupäällikkö 1 htv ja kirjastohenkilöstö 6,6 htv.

Nuorisopalvelut

Nuorisotyö kuuluu kunnan lakisääteisiin tehtäviin. Nuorisolaissa säädetään, että kunnan tulee luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja nuorten omaehtoiselle toiminnalle järjestämällä palveluita ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa. Mänttä-Vilppulan kaupungin Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman (2021–2024) avulla ohjataan, johdetaan ja kehitetään lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointityötä kunnassa.

Nuorisopalveluiden toiminnassa keskitytään Mänttä-Vilppulassa ohjattuun kerhotoimintaan sekä jokaiselle nuorelle tarjottavaan turvalliseen avoimeen toimintaan nuorisotiloissa. Nuorten kohtaamispaikkoina toimivat Mäntän, Vilppulan ja Kolhon nuorisotilat. Kokonaiskävijämäärien odotetaan nousevan yli 8000 käyntikertaan vuodessa toimintaa rajoittaneiden pandemiavuosien jälkeen.

Mäntän uusi nuorisotila on otettu käyttöön Kirkonpellossa loppuvuodesta 2022, joka lisää merkittävästi nuorten ja eri yhdistystoimijoiden yhteistyömahdollisuutta eri tapahtumien toteuttamisessa ja palveluiden kehittämisessä. Vilppulan nuorisotilojen erilliset soittoilat mahdollistavat bändiharrastustoimintaan kiinnittymisen ja tiloissa toimii myös pyöräpajakerho. Kolhon nuorisotilat toimivat kaksi kertaa viikossa kiinnittäen kyläalueen nuoret yhteisölliseen toimintaan lähellä koulua ja kyläkeskusta.

Nuorisotiloissa järjestetään yhdessä nuorten ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa myös kohdennettuja tapahtumia kuten roolipeli- ja musiikkitilaisuuksia. Nuorisotilat toimivat myös työllisyyspalveluiden nuorten aikuisten starttiryhmien kokoontumispaikkana ja palveluohjauksessa olevien nuorten hyvinvointiläheteryhmien kurssipaikkana.

Nuorisopalvelut tekevät aktiivista poikkihallinnollista yhteistyötä erityisesti koulujen, sosiaalipalveluiden ja työllisyyspalveluiden kanssa. Vuosille 2023–2024 on suunnitelmassa saada AVI:n tukirahoitus ohjaajan palkkaukseen kouluissa tapahtuvaan nuoriso-ohjaukseen. Koulujen kanssa toteutetaan yhteistyötä myös ryhmätyksissä ja eri teemapäivien järjestelyissä (esim. Vaikuta! -teemapäivä).

Nuorisovaltuuston toimintaa aktivoidaan ottamalla nuorisovaltuusto mukaan erilaisten poikkihallinnollisten ja kolmannen sektorin kanssa järjestettävien tapahtumien ja toiminnan suunnitteluun. Nuorisovaltuuston ohjaajan (nuorisopalvelupäällikkö) roolina on toimia kumppanina, joka avaa nuorille erilaisia osallisuuden mahdollisuuksia ja tukee nuorten luomien tavoitteiden toteuttamista. Nuorisovaltuuston nimetyt edustajat ovat mukana kaupungin palvelualueiden lautakuntien kokouksissa.

Nuorisopalveluiden vastuullisena viranhaltijana toimii nuorisopalvelupäällikkö.

Henkilöstö 4 htv: nuorisopalvelupäällikkö 1 htv, nuoriso-ohjaajat 2 htv, ma. koulujen nuoriso-ohjaaja 1 htv.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalveluiden tehtävänä on organisoida ja kehittää liikuntapaikkojen käyttöä sekä tuottaa niissä toimivia liikuntapalveluita sekä -tapahtumia. Tavoitteena on terveyttä edistävä, omaehtoinen liikunta sekä asukkaiden hyvinvoinnin lisääminen. Liikuntapalveluiden tuottamiseen tarvitaan suunnitelmallisten toimenpiteiden lisäksi aktiivista yhteistyötä alueen yksityisten toimijoiden ja yhdistysten kanssa.

Liikuntapalveluiden toteuttamisessa ja suunnittelussa on huomioitava erityisryhmien liikunnalliset tarpeet ja esteettömyyden toteutuminen. Vuoden 2023 aikana toteutetaan tarkennettu kaupungin liikuntasuunnitelma huomioiden eri kohderyhmät ja hyvinvointialueen kanssa tehtävä yhteistyö.

Liikuntapalveluiden toteuttamisen keskiössä ovat suorituspaikat, joita ylläpidetään kaupungin infrapalveluiden kautta koko kaupungin alueella (Urheilukeskus, Parkkivuori, Mäntänvuori, kylien toimintapaikat Kolhossa ja Pohjaslahdella, korttelikentät, ulkoilualueet ja -reitit). Liikuntapalvelut suunnittelee ja organisoii toiminnan eri kohteissa ja samalla kehittää koko kaupungin liikuntaa eri toimijoiden kanssa.

Uimahallilla toimintaa kehitetään kampanjoilla, tapahtumilla ja kuntoneuvontaa antamalla. Uimataidon edistämisessä tehdään yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja koulujen kanssa. Vauva- ja perheuintia kehitetään yhteistyössä palveluntarjoajien kanssa. Uimahallin kävijämääriä nostetaan pandemiatilannetta edeltävälle tasolle aktiivisella tiedottamisella ja kampanjoilla.

Jäähalli tarjoaa kaupunkilaisille tilat monipuolisia jääliikuntapalveluita varten. Jäähalli mahdollistaa lisäksi myös muiden tapahtumien järjestämisen (esim. konsertit, messut). Jäähallin toiminnan kehittämistä ja käyttöasteen kasvattamista toteutetaan yhteistyössä hallia hallinnoivan Mäntän Jääareena Oy:n kanssa. Kaupunki tukee halliyhtiön kokonaistoimintaa vuosittaisella 280.000 euron avustuksella. Erityistä huomiota tulee kiinnittää yhtiön käyttötalouden riittävyteen energiakriisin aikana.

Liikuntapalvelut toimii yhdistävänä tekijänä kolmannen sektorin ja eri hallinnon alojen kesken. Liikkumisen ja liikunnan edistäminen lisää asukasviihtyvyyttä, kuntalaisten elämänlaatua ja yhdistysten toimintaedellytyksiä. Toimijoiden välistä yhteistyötä ja palveluiden kehittämistä sekä niiden toteuttamista edistetään 3 kertaa vuodessa tapahtuvissa kokoontumisissa ja seurafoorumissa.

Liikunta on myös nähtävä vahvana matkailu- ja vetovoimatekijänä, sillä paikkakunnalle suuntautuu merkittävästi peli- ja kilpailumatkailua. Monipuolisia ulkoilukohteita ja kesällä 2022 valmistunutta skeitti- ja pumptrack -kohdetta tuodaan aktiivisesti esille hyvinvoinnin monipuolisena edistäjänä niin asukkaille kuin kaupungissa vieraileville.

Liikuntapalveluiden vastuullisena viranhaltijana toimii liikuntapalvelupäällikkö.

Henkilöstö 5 htv: liikuntapalvelupäällikkö 1 htv, uinninvalvojat/liikunnanohjaajat 3 htv, laitoshenkilö 1 htv.

Henkilöstösuunnitelma

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA (henkilötyövuosittain)				
<i>Sivistys- ja kulttuurilautakunta</i>	TP 2021	TA 2022	TA 2023	MUUTOS
<i>Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut</i>	1	1	0,5	-0,5
<i>Kulttuuri- ja matkailupalvelut</i>	2	2	2	0

määräaikaiset	2	1	1*	0
Kirjastopalvelut	8,1	7,6	7,6	0
määräaikaiset	0	0	0	0
Nuorisopalvelut	3	3	3	0
määräaikaiset	1	0,5	1*	+0,5
Liikuntapalvelut	5	5	5	0
määräaikaiset	0	0	0	0
Lautakunta yhteensä	22,1	20,1	20,1	

* Kulttuuri- ja matkailupalveluiden ma. Operaatio Pirkanmaa -hankkeen tuottaja. Kaupungin, Serlachius-museoiden ja Tampereen kaupungin yhteisrahoitus (ei kustannuksia lisäävää vaikutusta vuodelle 2023).

** Nuorisopalveluihin esitetään ma. koulunuorisotyöntekijän palkkaamista 2023–2024 AVI:n tukirahoituksella (hanketuki 90 %, ei kustannuksia lisäävää vaikutusta vuodelle 2023). Vastaavaa hanketta toteutettu 2021 ja 2022.

Kehittämisen painopisteet

Kulttuuri- ja matkailupalveluiden keskeisinä painopisteinä on ylläpitää ja kehittää kaupunkia merkittävän kulttuurimatkailun kansallisena kärkikohteena. Tukea koko kaupunkia ja sen osa-alueita yhteisöllisen kulttuuritoiminnan toteuttamisessa ja asukkaiden kulttuurihyvinvoinnin edistämässä. Palvelulla koordinoidaan järjestöyhteistyön, ammattitaiteilijoiden ja matkailun yritys yhteistyön toteuttamista sekä toteutetaan kohdennettuja taidenäyttely- ja musiikkitapahtumia erillisten hanketukirahoitusten kautta. Tapahtumien, matkailun ja markkinointitoimenpiteiden vaikuttavuutta seurataan entistä tarkennetuimmilla määrällisillä mittareilla.

Kirjastot toimivat merkittävinä kohteina asukkaiden osaamisen, lukutaidon, tiedonhaun, harrastusten ja kansalaistaitojen kehittämisessä. Palvelun painopisteenä on edistää aktiivista lainaustoimintaa, yhteisöllistä tapahtumatoimintaa sekä erityisesti kouluille suunnattua kirjastokoulutusta ja ikäihmisten digiosaamisen lisäämistä.

Nuorisopalveluiden keskeisenä tehtävänä on edistää nuorten yhteisöllisyyttä, osallisuutta, monikulttuurisuutta, hyvinvointia ja syrjäytymisen ehkäisyä nuorisotiloilla ja kouluissa. Painopisteenä on lisätä koulun suoraa nuoriso-ohjaustoimintaa AVI:n tukeman hankkeen kautta ja vahvistaa nuorisovaltuuston vaikuttavaa toimintaa sekä lisätä järjestöyhteistyöllä nuorisotilojen käyttöä ja yhteisiä tapahtumia. Nuorisotilojen käyntimääriä aktivoidaan pandemia-aikaa edeltävälle tasolle.

Liikuntapalveluiden keskeisenä painopisteenä on aktiivisen seuratoiminnan ja nuorten liikkumisen tukeminen liikuntapaikoilla sekä terveyttä ja yleistä hyvinvointia edistävän omaehtoisen liikkumisen lisääminen. Palveluissa toteutetaan liikuntasuunnitelma, jolla saadaan tarkennetut suuntaviivat eri ikäryhmien ja erityisliikkujien liikunnan ohjaamiseen ja palveluiden kehittämiseen sekä yhteistyöhön hyvinvointialueen kanssa. Liikuntatilojen energiatehokkuuden seuranta on nostettu myös keskeisesti esille. Energiakriisin keskellä on löydettävä ratkaisuja kustannustehokkaalle tilojen käytölle. Liikuntatiloissa ja erityisesti uimahallilla on aktivoitava käyttöaste pandemia-aikaa edeltävälle tasolle.

Toiminnalliset tavoitteet

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut

Toiminnalliset tavoitteet tukevat kaupunkistrategian toteutumista. Tavoitteiden tarkoituksena on ohjata palveluiden toimintaa kohti haluttua suuntaa ja kehittämistä.

Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittari / indikaattorit	Lähtötaso / tavoitetaso / vertailuluku
<p>Taloudellisesti tasapainoinen seutukaupunki</p> <p>Palveluiden ja investointien kehittäminen kestäväällä tavalla</p>	<p>Liikunta-, nuoriso- ja kirjastotilojen energiatehokas ja kestävä käyttö sekä seuranta tilapalveluiden yhteistyöllä.</p> <p>Seura- ja järjestö- sekä kulttuuri- ja matkailutoimijoiden kestävä kehityksen tietojen ja taitojen edistäminen koulutuksissa ja järjestöfoorumeissa.</p>	<p>Uimahallin, jäähallin ja liikuntatilojen sekä nuorisotilojen ja kirjastojen energiatehokkuuden seurantamallin toteuttaminen (kWh / vuosi / kiinteistö).</p> <p>Toimijoiden kestävä toiminnan edistämisen koulutusten osallistujamäärät.</p>	<p>0 / 1 / ____</p> <p>0 / 60 / ____</p>
<p>Yhtenäinen ja yhteisöllinen taidekaupunki</p> <p>Yksi yhtenäinen kaupunki taajamien ja kaupunginosien perustana / Vahva Taidekaupunki-brändi</p> <p>Kaupungin eri toimijoiden, sidosryhmien ja kumppaneiden välinen tiivis yhteistyö kaupunkilaisten hyvän elämän mahdollistajana</p>	<p>Kulttuuri- ja matkailutapahtumien kehittäminen ja tukeminen koko kunnan alueella yhteisen Taidekaupungin näkyvyyden lisäämiseksi kulttuurimatkailun kotimaisena kärkikohteena.</p> <p>Taidekaupungin näkyvyys kansainvälisissä ja valtakunnallisissa medioissa toimijayhteistyöllä.</p> <p>Kulttuurikasvatusohjelman käytännön toteuttaminen osana opetussuunnitelmia varhaiskasvatuksesta 2. asteelle. Tavoitteena kulttuurihyvinvoinnin, yleissivistyksen, osallisuuden ja paikallisidentiteetin vahvistaminen.</p>	<p>Tuettujen tapahtumien määrä.</p> <p>Tuettujen tapahtumien osallistujamäärät.</p> <p>Operaatio Pirkanmaa – hankkeen tapahtumien määrä.</p> <p>Taidenäyttely-toiminta kaupungin järjestämissä tiloissa.</p> <p>Toimittajien artikkeleiden määrä ja uutisnäkyvyys.</p> <p>Kulttuurikasvatusohjelman vuosittainen toteuttaminen työryhmytyöllä (suunnittelutyöpajat).</p>	<p>20 / 25 / ____</p> <p>22 000 / 25 000 / ____</p> <p>4 / 5 / ____</p> <p>5 / 7 / ____</p> <p>10 / 10 / ____</p> <p>0 / 2 / ____</p> <p>44 000 / 45 000 / ____</p>

	<p>Edistää kirjastopalveluiden kautta asiakkaiden aktiivista kansalaisuutta, yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja yleissivistystä</p>	<p>Vuosittaisten kirjastokäyntien määrä. Kirjastojen järjestämien kumppanuus-tilaisuuksien määrä. Näyttelyiden määrä.</p>	<p>20 / 25 / ____ 14 / 15 / ____</p>
	<p>Edistää nuorten yhteisöllisyyttä, osallisuutta, monikulttuurisuutta, hyvinvointia ja syrjäytymisen ehkäisyä nuorisotiloilla ja kouluissa toimijayhteistyöllä.</p>	<p>Nuorisotilojen vuosittaiset kävijämäärät. Nuorten ja järjestötoimijoiden yhteistapahtumien määrä. Koulunuorisotyön hankkeen toteuttaminen. Kv-nuorisovaihtoon osallistuvien määrä (vrt. vuoteen 2021).</p>	<p>6 900 / 8 000 / ____ 4 / 6 / ____ 0,5 / 1 / ____ 6 / 10 / ____</p>
	<p>Nuorten vaikutusmahdollisuuksien parantaminen nuorisovaltuustotoimintaa kehittämällä ja koulutusta lisäämällä</p>	<p>Edustajien osallistumisaktiivisuus lautakuntien kokouksissa 75 %. Nuva-koulutuksiin osallistuvien määrä (2 koulutusta / vuosi).</p>	<p>50 / 75 / ____ 6 / 8 / ____</p>
	<p>Hyvinvoinnin, terveyden ja yhteisöllisyyden edistäminen liikuntapaikoilla ja järjestötoiminnassa.</p>	<p>Vuosittainen kävijämäärä uimahallissa. Kävijämäärä kuntosaleissa. Liikuntapaikkojen vakiovuorojen määrät. Liikuntapaikoilla järjestettävien tapahtumien ja otteluiden määrä. Urheiluseurojen kanssa toteutetut yhteistoimintasopimukset.</p>	<p>19 100 / 35 000 / ____ 11 000 / 15 000 / ____ 210 / 250 / ____ 200 / 300 / ____ 0 / 20 / ____</p>
	<p>Liikunta- / liikkumissuunnitelman toteuttaminen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi yhteistyössä toimijoiden ja hyvinvointialueen kanssa.</p>	<p>Suunnitelman toteutettu.</p>	<p>0 / 1 / ____</p>
	<p>Kulttuurihyvinvoinnin palveluohjausmallien toteuttaminen hyvinvointialueen ja kuntien yhteistyöllä.</p>	<p>Palvelumallien käyttöönotto/pilotointi (kulttuurilähete- ja kulttuuriluotsi-toiminta).</p>	<p>1 / 2 / ____ 3 / 4 / ____</p>

	Kaupungin järjestöyhteistyön tiivistäminen ja palveluiden yhteissuunnittelu.	Järjestöfoorumien (yleisfoorumi, seurafoorumi ja kulttuurifoorumi) ja -tapahtumien toteuttaminen	
Elinvoimainen ja osaava koulutuskaupunki			
Kehittyvä ja osallistava koulutusympäristö osaamisen ja yritysten tarpeisiin	Kirjasto toiminta-alustana osaamisen, lukutaidon, tiedonhaun, harrastusten ja kansalaistaitojen kehittämiseen	Lainojen vuosittaiset kokonaismäärät. Koulu- ja muiden ryhmien kirjastokoulutusten määrä (tiedonhaun opetus, kirjavinkkaukset). Digiopastusten määrä.	135 000 / 136 000 / ___ 24 / 25 / ___ 150 / 160 / ___
Yritysmuotoinen ajattelutapa	Matkailun yhteismarkkinoinnin toimenpiteiden kehittäminen / toteuttaminen yritysverkosto- ja kuntayhteistyöllä.	Yhteismarkkinoinnin toimenpiteiden määrä (yhteisliput, verkkokampanjat, yhteisnäkyvyys). Kv-matkailua edistävän kuntayhteistyön hankeen toteuttaminen.	4 / 6 / ___ 0,5 / 1 / ___
	Matkailun tulo- ja työllisyysvaikutusten seuranta.	Vuosittaisten tilastoitavien majoitusvuorokausien määrä (vrt. 2019). Vuosittaiset matkailumäärät (vrt. 2019).	11 915 / 13 000 / ___ 102 500 / 120 000 / ___
	Taidekaupungin näkyvyyden lisääminen hyvänä asuinalueena toimija- ja yritys yhteistyöllä digimarkkinoinnin keinoin.	Digimarkkinoinnin yhteiset toimenpiteet ja kampanjat.	2 / 4 / ___

Vastualueen riskien arviointi

Vastuu-alue / Toimintayksikkö	Tunnistettu riski/ kuvaus riskistä	Toimenpiteet riskin ennakoiduksi ja hallitsemiseksi	Vaikutus 1 - 3	Todennäköisyys 1 - 3	Vastuuhenkilö ja toimintayksikkö	Riskien hallinnan toimenpiteiden seuranta ja raportointi
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut						

Toiminnallisten tavoitteiden riskit	Tilojen käyttäjämäärien väheneminen pitkällä aikavälillä (asukasmäärän väheneminen).	Palveluiden sopeuttaminen ja ennakointi talousarviovalmistelun yhteydessä	2	3	Sivistysjohtaja Kulttuuripäällikkö Vastuuyksiköiden viranhaltijat	Toiminnallisten tavoitteiden mittareiden seuranta ja raportointi lautakunnassa.
Taloudellisten tavoitteiden riskit	Energiahintojen ja yleisten kustannusten nousun vaikutukset käyttötaloudessa ja sisäisissä kustannuksissa.	Ennakoivat kululaskelmat yhteistyössä tilapalveluiden ja jäähalliyhtiön kanssa.	2	2	Sivistysjohtaja Kulttuuripäällikkö Tilapalvelupäällikkö Jäähalliyhtiön TJ	Tilapalveluiden kiinteistökohtaiset kululaskelmat ja läpikäynti vastuualueittain. Seuranta lautakunnassa.
Hanke-rahoitus-riskit	Tuettujen hankkeiden määrärahojen väheneminen tai hankkeiden toteutumattomuus.	Avustusten hakujen aktiivinen seuranta. Riittävän resurssin sitominen hankehakujen toteuttamiseen. Vaihtoehtoisten rahoitusten haku. Hankehallinnon osaamisen lisääminen	2	1	Kulttuuripäällikkö Vastuuyksikkö viranhaltijat	Hankkeiden toteuman seuranta ohjausryhmissä sekä taloushallinnon ja palveluryhmän esihenkilön kanssa. Hankkeiden toteutumisen raportointi lautakunnassa.
Toimintaympäristön ja toiminnan organisoinnin riskit	Kiinteistöjen kunto ja korjausvelka, puutteelliset kalusteet ja tarvikkeet	Tilapalveluiden kiinteistöselvitys ja palveluryhmittäiset tarveselvitykset / suunnittelu-tapaamiset.	2	3	Kaupunkikehitysjohtaja Sivistysjohtaja Kulttuuripäällikkö Tilapalvelupäällikkö	Kiinteistöselvityksen ja tarvittavien investointien suunnittelu palveluryhmittäin. Toimenpiteiden raportointi lautakunnat.
Ulko-puoliset riskit	Ilkivalta ja murrot	Kameravalvonnan riittävyys ja ajantasaiset lukitusjärjestelmät. Yhteiskäyttötilojen ohjeiden päivittäminen. Kasvatuskoulutus-toimenpiteet (esim. koulupoliisi, nuorisopalvelut, paikallislehti).	1	2	Kulttuuripäällikkö Vastuuyksiköiden viranhaltijat. Tilapalvelupäällikkö Koulu yhteistyö rehtorien ja opistojen kanssa.	Ilkivalta toimenpiteiden yhteinen kirjaamistapa ja määrien seuranta tilapalveluiden kanssa. Raportointi lautakunnassa.
Palveluiden järjestämisen riskit	Osaavan työvoiman saatavuus	Rekrytointien ja haastattelujen onnistuminen. Haut hyvin esille riittävän hakijamäärän	2	1	Kulttuuripäällikkö Palveluiden viranhaltijat.	Vaihtuvuuden seuranta vastuualueittain. Raportointi henkilöstöhallintoon.

		saamiseksi. Palautteiden huomioiminen.				
Henkilöstö- riskit	Henkilöstön jaksaminen ja riittävyys	Kiinnitettävä tarkemmin huomiota yhdistelmä- tehtävien määrään henkilötasolla. Työtehtävien tasapuolinen jakaminen tarkemmin osaamis- kapasiteetin ja tarkennetun tehtäväkuvauksen kautta. Varattava henkilöstömenoja ennakoivasti myös sijaistaviin kuluihin.	2	2	Sivistysjohtaja Kulttuuripäällikkö Vastuuyksiköiden viranhaltijat.	Tehtäväkuvien tarkennukset. Varhaisen tuen mallin aktiivinen käyttö. Työterveys- neuvottelut. Sairauspoissa- olojen seuranta. Seuranta ja raportointi henkilöstö- hallinnon kanssa.
Henkilöstö- uhat	Asiakkaiden epäasiallinen käytös ja maalittaminen somessa. Väkivallan uhka palvelu- kohtaamisissa (esim. kirjasto, nuorisotilat, uimahalli)	Turvallisuus- ja viestintä- suunnitelmat ajan tasalla. Kriisitilanteiden koulutus esihenkilön ja turvapalveluiden kanssa.	1	1	Kulttuuripäällikkö Vastuuyksiköiden viranhaltijat.	Turvallisuus- suunnitelmien toteutumisen seuranta. Raportointi TA:n riskienseurannan yhteydessä.
Muu tunnistettu riski	Jäähalliyhtiön taloudellinen kantokyky energiakriisi- tilanteessa.	Ennakointi energiamaksujen hallinnassa. Tulopuolen merkittävä kasvattaminen. Lainarahoituksen ja avustuksen suhteuttaminen.	2	3	Sivistysjohtaja Kulttuuripäällikkö Liikuntapalvelu- päällikkö Jäähalliyhtiön TJ / hallituksen edustaja	Seuranta ja ennakkotiedot palveluryhmälle ja taloushallintoon. KH:n konserni- ohjauksen kautta raportointi.

KAUPUNKIKEHITYSLAUTAKUNTA

Tekniset palvelut muuttuvat kaupunkikehityspalveluiksi kuten myös tekninen lautakunta muuttuu kaupunkikehityslautakunnaksi sisältäen elinkeinojaoston tehtävät 1.1.2023 alkaen. Elinkeinojaosto on uusi toimielin ja sen tehtäviin kuuluu toimia kaupungin ja elinkeino-yhtiön yhteisenä toimielimenä. Kaupunkikehityspalveluita johtaa kaupunkikehitysjohtaja.

Palvelualue koostuu kolmesta tulosyksiköstä:

Kaupunkisuunnittelu- ja lupapalveluista vastaa kaupunkisuunnittelupäällikkö. Vastuualue sisältää kaavoituksen ja maankäytön, rakennusvalvonnan, paikkatiedon, kiinteistönmuodostuksen ja maastomittauksen.

Tilapalveluista vastaa kaupunkikehitysjohtaja. Vastuualue sisältää rakennuttamisen, kiinteistöjen kunnossapidon, kiinteistönhoidon, vuokrauksen, puhtauspalvelut ja ruokapalvelut.

Infra- ja ympäristöpalveluista vastaa infrapalvelupäällikkö. Vastuualue sisältää kadut ja yleiset alueet, vesihuollon, puistot ja liikuntapaikat sekä ympäristöpalvelut.

Kaupunkikehityspalveluissa tehdään paljon hankintoja, joissa käytetään Clodian sähköistä kilpailutusjärjestelmää.

Talousarvio 2023:

Kaupunkikehityspalveluiden tulot on arvioitu kasvavan 2 000 300 euroa johtuen pääasiassa sote-kiinteistöjen siirtymisestä hyvinvointialueelle. Sisäiset vuokratulot muuttuvat ulkoiseksi vuokratuloksi.

Monista säästötoimenpiteistä huolimatta palvelualueen kustannukset laskevat vain noin 72 000 euroa edelliseen vuoteen nähden. Maailman tilanteesta johtuen kustannusten nousu tuo etenkin tilapalveluiden vastuualueelle haasteita etenkin sähkön ja energian kustannusten nousun myötä. Tilapalveluiden osuus koko palvelualueen menoista on noin 68 %. Tulevan talven sähkönhintojen oletetaan kasvavan monikertaisiksi, kaukolämmön hinta nousee jo marraskuun 2022 alusta lähes 10 % ja vesimaksut 5 %. Yleisten kustannusten nousu näkyy palvelualueella kaikissa tulosyksiköissä (rakennustarvikkeet, polttoaineet, siivousaineet, elintarvikkeet yms.). Parhaillaan tekeillä olevan varhaiskasvatus- ja kouluverkkoselvityksen johdosta kaikkia kiinteistönhoidollisia kustannuksia ei ole voitu arvioida.

Kaupunkikehityspalveluiden hallinto

Kaupunkikehityspalveluiden hallinto sisältää lautakunnan ja toimiston kustannuspaikat. Henkilöstö 1,8 hv: kaupunkikehitysjohdaja, toimistosihteeri (40 %) ja lautakunnan sihteeri (40 %).

Luvut:

Kaupunkikehityslautakunta	TP	Ed TA	TA
	2021	2022	2023
<i>ulkoiset toimintaluvut (sit.)</i>			
TULOSLASKELMA			
TOIMINTATUOTOT			
<i>Myyntituotot</i>	316 852	328 900	329 700
<i>Maksutuotot</i>	112 803	94 000	96 500
<i>Tuet ja avustukset</i>	82 924	20 000	20 000
<i>Muut toimintatuotot</i>	648 279	671 000	2 668 000
TOIMINTATUOTOT	1 160 858	1 113 900	3 114 200
TOIMINTAKULUT			
<i>Henkilöstökulut</i>	-3 373 264	-3 358 950	-3 310 750
<i>Palvelujen ostot</i>	-2 886 877	-3 036 830	-2 430 050
<i>Aineet, tarvikkeet ja tavarat</i>	-2 523 797	-2 361 800	-2 935 900
<i>Avustukset</i>	-101 737	-98 000	-100 200
<i>Muut toimintakulut</i>	-203 706	-147 190	-154 090
TOIMINTAKULUT	-9 089 382	-9 002 770	-8 930 990
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-7 212 534	-7 093 ,00	-5 816 790
<i>Rahoitustuotot ja -kulut</i>	-58		
VUOSIKATE	-7 212 592	-7 093 890,00	-5 816 790
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>			
<i>Suunnitelman mukaiset poistot</i>	-2 592 437	-2 509 480	-2 648 120

Arvonalentumiset	-45 748		
Poistot ja arvonalentumiset	-2 638 185	-2 509 480	-2 648 120
*TILIKAUDEN TULOS	-9 850 777	-9 603 370	-8 464 910
Sisäiset toimintatulot	5 939 355	6 510 668	4 848 097
Sisäiset toimintamenot	-353 556	-808 275	-276 287

*Vastuualueen tilikauden tulos on valtuuston nähden sitova.

Kaupunkisuunnittelu- ja lupapalvelut

Palvelujen järjestäminen

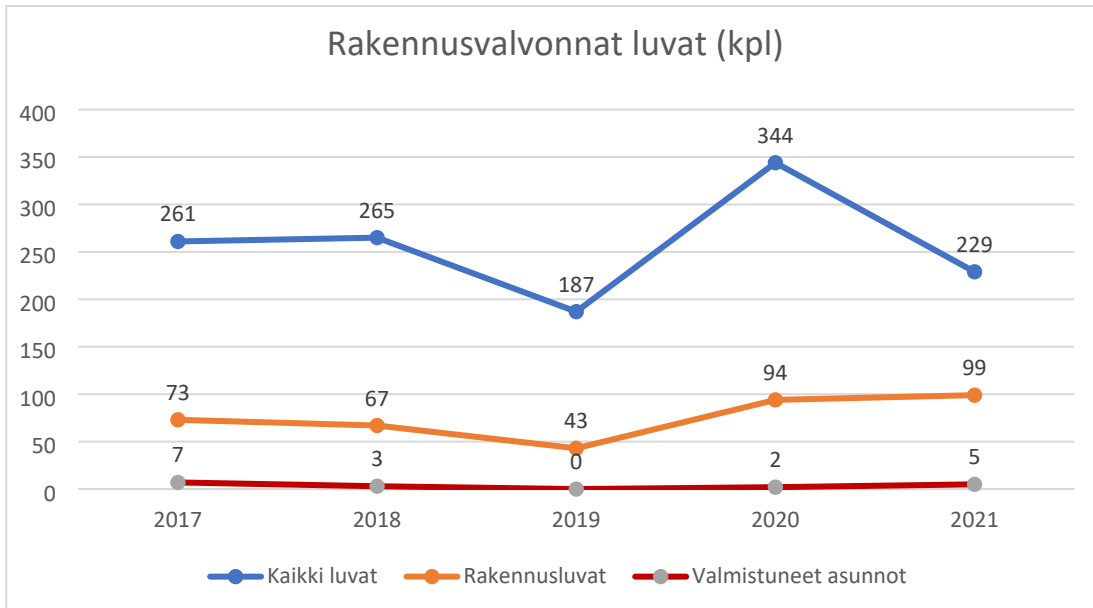
Kaupunkisuunnittelu- ja lupapalvelut vastaa kaupunkiympäristön yleis- ja toteutussuunnittelusta, kaavoituksesta, kiinteistö- ja mittauspalveluiden tuottamisesta, kartta- ja paikkatietopalveluista, kiinteistön muodostuksen tehtävistä Mäntän asemakaava-alueella, rakennusvalvonnasta, rakennus- ja huoneistorekisterin pitämisestä ja tietojen toimittamisesta muille viranomaisille, osoitejärjestelmästä, maaomaisuuden hallinnoinnista, tonttien markkinoinnista ja myynnistä, poikkeamislupien ja suunnittelutarveratkaisujen valmistelusta. Vastuualue osallistuu myös maakunnalliseen ja seudulliseen kaavoitustyöhön ja vastaa kaupungin maankäytön strategisesta suunnittelusta. Kaupunki omistaa maata noin 1300 hehtaaria.

Kaupungin rekisteripalvelut ovat CGI:n Facta-kuntarekisterissä. Paikkatietojärjestelmää ja sen käyttöä kehitetään yhteistyössä sopimuskuntien (Virrat ja Keuruu) ja järjestelmätoimittajien kanssa. Kuntien yhteistyösopimus ESRI:n ja yhteisen ELA-lisenssin käytöstä solmitaan kolmivuotiskausiksi. Rakennusvalvonnan lupahakemukset hoidetaan sähköisesti Lupapiste.fi -palvelun kautta. Kaupungin nettisivuilla karttapalveluja tarjotaan Swecon karttapalvelusovelluksen kautta kaupunkilaisten käyttöön.

Kiinteistö- ja mittauspalvelut myy Mäntän Kaukolämpö- ja Vesihuolto Oy:lle kunnallistekniikan mittaus- sekä johtotietojen ylläpitopalvelun.

Rakennusrekisterin tarkistustyö on käynnistetty vuonna 2020. Työn keskeisimpänä tarkoituksena on saattaa kaupungin rakennusrekisteri ajan tasalle koskien rakennuksia, jotka puuttuvat rekisteristä, tai joiden tiedoissa on rekisterissä puutteita. Samalla tasapuolistetaan kiinteistöverojen maksamista kaupungin alueella.

Henkilöstö 6,95 hv: kaupunkisuunnittelupäällikkö, maankäyttöinsinööri, paikkatietosuunnittelija, kiinteistöinsinööri 30.6.2023 asti (35 %), kartoittaja, rakennustarkastaja ja lupasihteeri (60 %) sekä rakennusrekisterityön projektityöntekijä (määräaikainen).

Joukkoliikennepalvelut käsittävät asiointi- ja palveluliikenteen, ostetut linja-autovuorot sekä ELY-keskuksen järjestämän joukkoliikenteen. Asiointireittejä on 4 kpl (ma, ti, ke ja pe), palvelu ostetaan Mäntän Tilausliikenne Oy:ltä. Kesällä 2022 uuden sopimuksen myötä kilometrikustannuksen maksuperuste nousi 42 %, reittipäiviä pudotettiin yksi pois (to). Kaupunki ostaa koulupäivisin linja-autovuoron välille Mänttä-Kolho Tilausliikenne Lampinen Oy:ltä. Pohjaslahden vuoro lakkautettiin kesällä 2022, sillä tarvittavat kyyditykset saadaan toteutettua koulukuljetusten yhteyteen. Kesällä 2022 uuden sopimuksen myötä Kolhon vuoron kustannukset nousivat 31 %. ELY-keskuksen järjestämää joukkoliikennettä on 5 reitillä; Mänttä-Ruovesi (Vekka Group), Tampere-Orivesi-Juupajoki-Mänttä-Vilppula (Valkeakosken Liikenne), Keuruu-Mänttä (Matka Mäkelä), Mänttä-Jämsä ja Mänttä-Halli (Jyväskylän liikenne). ELY-keskus maksaa 70 % kustannuksista.

Kaupunkisuunnittelu- ja lupapalvelut	TP	Ed TA	TA
	2021	2022	2023
<i>ulkoiset toimintaluvut (sit.)</i>			
TULOSLASKELMA			
TOIMINTATUOTOT			
<i>Myyntituotot</i>	90 923,16	109 400,00	90 200,00
<i>Maksutuotot</i>	109 269,88	94 000,00	96 500,00
<i>Tuet ja avustukset</i>	69 196,32	20 000	20 000
<i>Muut toimintatuotot</i>	106 159,68	90 000,00	110 000,00
TOIMINTATUOTOT	375 549,04	313 400,00	316 700,00
TOIMINTAKULUT			
<i>Henkilöstökulut</i>	-524 682,78	-491 930,00	-425 350,00
<i>Palvelujen ostot</i>	-404 351,20	-359 140,00	-385 000,00
<i>Aineet, tarvikkeet ja tavarat</i>	-7 935,23	-13 800,00	-12 700,00
<i>Muut toimintakulut</i>	-11 268,87	-6 140,00	-8 340,00
TOIMINTAKULUT	-948 238,08	-871 010,00	-831 390,00
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-7 212 534	-557 610,00	-514 690,00
<i>Rahoitustuotot ja -kulut</i>	-58		
VUOSIKATE	-572 689,04	-557 610,00	-514 690,00

<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>			
<i>Suunnitelman mukaiset poistot</i>	-5 333,28	-2 670,00	
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>	-5 333,28		
*TILIKAUDEN TULOS	-578 026,46	-560 280,00	-514 690,00
Sisäiset toimintatulot	-3 682,46		
Sisäiset toimintamenot	-17 782,72	-68 195,00	-28 060,00

Tilapalvelut

Tilapalveluiden tehtäviin kuuluvat rakennuttaminen, vuokraaminen ja kaupungin omistamien kiinteistöjen ylläpitäminen, mikä käsittää kunnossapidon, kiinteistönhoidon sekä siivous- ja ateriapalvelujen järjestämisen. Tilapalvelut toimivat kaupungin tukiyksikkönä.

Kaupungin omistamien tilojen käyttöä laskutetaan sisäisellä vuokralla. Sisäinen vuokra sisältää käyttö- ja ylläpitokulut sekä pääomakuluja.

Piha- ja viheralueiden hoitotyöt toteutetaan osittain infrapalvelut-vastualueen resursseilla sekä kausityöntekijöillä.

Siivouspalvelut luovat rakennusten siivouksella ja ylläpidolla viihtyisät, terveelliset ja turvalliset puitteet kaupungin palvelutuotannon toimintaan.

Mäntän Jääareena Oy:n kanssa on palvelusopimus koskien kiinteistönhoito- ja siivouspalveluja.

Ruokapalvelut valmistaa ateriat lasten, oppilaiden ja erityisryhmien tarpeisiin, henkilöstöruokailuun sekä erilaisiin koulutuksiin, tapahtumiin ja kokouksiin. Valmistuskeittiötä on seitsemän ja yksi jakelupiste (Kolhon päiväkotinä).

Henkilöstä 49 hv; tilapalvelupäällikkö, siivous- ja ruokapalvelupäällikkö, siivouspalveluesimies, ruokapalveluesimies, kiinteistönhoidon esimies sekä kiinteistömestari. Lisäksi työntekijöitä on 22 puhtauspalveluilla, 11 ateriapalveluilla ja 10 kiinteistönhoidossa ja kunnossapidossa.

Tilapalvelut	TP	Ed TA	TA
	2021	2022	2023
<i>ulkoiset toimintaluvut (sit.)</i>			
TULOSLASKELMA			
TOIMINTATUOTOT			
<i>Myyntituotot</i>	42 174,81	25 000,00	25 000,00
<i>Maksutuotot</i>	3 532,97		
<i>Muut toimintatuotot</i>	529 710,20	570 000,00	2 547 000,00
TOIMINTATUOTOT	575 717,98	595 000,00	2 572 000,00
TOIMINTAKULUT			
<i>Henkilöstökulut</i>	-2 067 632,84	-2 123 170,00	-2 166 360,00
<i>Palvelujen ostot</i>	-941 243,30	-1 203 550,00	-1 283 250,00
<i>Aineet, tarvikkeet ja tavarat</i>	-2 234 236,26	-2 090 950,00	-2 641 150,00
<i>Muut toimintakulut</i>	-161 661,68	-127 500,00	-130 300,00
TOIMINTAKULUT	-5 404 774,08	-5 547 170,00	-6 223 060,00
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-4 829 056,10	-4 952 170,00	-3 651 060,00
<i>Rahoitustuotot ja -kulut</i>	-5		
VUOSIKATE	-4 829 061,12	-4 952 170,00	-3 651 060,00
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>			
<i>Suunnitelman mukaiset poistot</i>	-1 470 434,17	-1 440 090,00	-1 523 180,00
<i>Arvonalentumiset</i>	-45 747,76		

<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>	-1 516 181,93	-1 440 090,00	-1 523 180,00
*TILIKAUDEN TULOS	-6 345 243,05	-6 392 260,00	-5 174 240,00
Sisäiset toimintatulot	5 935 672,28	6 510 668,00	4 566 110,00
Sisäiset toimintamenot	-299 977,19	-348 885,00	-295 280,00

Infra- ja ympäristöpalvelut

Vastuualueen tehtäviin kuuluvat katujen, puistojen, liikuntapaikkojen ja muiden yleisten alueiden (torit, leikkipaikat, satamat, matonpesupaikat, matkailuvaunualue ja koskikalastus) rakennuttaminen ja ylläpito sekä kaupungin metsien hoito ja yksityistieavustusten jakaminen. Vastuualue huolehtii yleisestä siisteydestä, viihtyisyydestä ja turvallisuudesta.

Vuoden 2023 alusta alkaen tulosityksikköön kuuluu myös ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelutehtävät sekä vesihuollon kehittäminen.

Mäntän alueella 1/3 teiden talvikunnossapidosta hoidetaan omalla kalustolla ja loput yksityisten urakoitsijoiden toimesta. Vilppulassa ja Kolhossa talvikunnossapito ostetaan kokonaisuudessaan ulkopuolisilta urakoitsijoilta. Kesäkunnossapito hoidetaan Mäntän alueella pääasiassa omalla kalustolla, Vilppulassa omalla kalustolla ja ulkopuolisten urakoitsijoiden toimesta ja Kolhossa pääosin ulkopuolisten urakoitsijoiden toimesta etäisyydestä johtuen. Hoidettavia katuja on 102 km, erillisiä kevyen liikenteen väyliä 20 km, yksityistiekunnan teitä 18 km ja katuvalopisteitä 3200 kpl.

Infrapalveluihin kuuluu myös osittain kaupungin kiinteistöjen käsin tehtävät piha-alueiden talvi- ja kesäkunnossapitotyöt.

Vilppulan alueen metsäsuunnitelma on voimassa 2021–2030 ja Mäntän alueen metsäsuunnitelma on voimassa 2018–2027. Suunnitelmat sisältävät yhteensä 630 hehtaaria metsämaata, mihin sisältyy myös puistometsiä. Kaupungin hankintahakuut ja hoitotyöt tehdään ostopalveluina.

Kaupungin alueella on 159 tiekuntaa, joista kunnossapitoavustusta saa noin 90 tiekuntaa määrärahojen puitteissa. Perusparantamisavustusta maksetaan määrärahojen puitteissa sellaisille tiekunnille, jotka saavat ELY-keskuksen avustusta tai Kemera-avustusta, kun tiellä on kolme vakinaista asuntoa tai tiellä on huomattava liikenteellinen merkitys.

Mäntän Jääareena Oy:n kanssa on palvelusopimus koskien jäähallin jään ylläpitoa. Liikunnan kehittämishankkeet ja hyvinvointityö on siirretty pääasiassa kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluille. Keuruun, Jämsän, Mänttä-Vilppulan ja Virtain kaupunkien sekä Kuhmoisten ja Ruoveden kuntien yhteisen Keurusselän ympäristölautakunnan sekä Keuruun ja Mänttä-Vilppulan kaupunkien yhteisen Keurusselän ympäristönsuojelujaoston isäntäkuntana toimii Keuruun kaupunki. Ympäristölautakunnan tehtävänä on elinympäristöön vaikuttavin toimenpitein edistää väestön terveyttä ja hyvinvointia. Lautakunta huolehtii terveydensuojelulain 763/94 ja elintarvikelain 297/21 mainittujen lakien mukaisista ympäristöterveydenhuollolle määrätyistä tehtävistä Keuruun, Ympäristölautakunta toimii kunnan terveydensuojeluviranomaisena. Heille kuuluu elintarvikevalvonta, tupakkavalvonta, asuntoterveys, kuluttajaturvallisuus, uimavedet, talousvedet ja eläinlääkäripalvelut.

Keurusselän ympäristönsuojelujaoston tehtävänä on edistää ympäristön säilymistä ekologisesti kestäväenä, arvoiltaan monimuotoisena, viihtyisänä ja virikkeellisenä. Ympäristönsuojelujaosto huolehtii kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle lainsäädännössä säädettyistä tehtävistä toimialueensa Keuruun ja Mänttä-Vilppulan kaupunkien osalta ja käyttää niissä jaostolle annettua päätösvaltaa. Ympäristönsuojeluviranomainen on myös lainsäädännön mukainen kunnan maan-aineslupa- ja valvontaviranomainen.

Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimisto laskuttaa yhteistyökunnilta yhteistoimintasopimuksen mukaisesti kuntien maksuosuuden asukaslukujen mukaisessa suhteessa

lukuun ottamatta eläinlääkintää, jossa 25 % maksuosuudesta määräytyy kunnassa olevien maidontuotantotilojen lukumäärän perusteella.
Henkilöstö 15 hv; infrapalvelupäällikkö, infrapalvelumestari, puisto- ja liikuntapaikoilla on 11 henkeä ja katujen kunnossapidossa 2 henkeä.

Infra- ja ympäristöpalvelut	TP	Ed TA	TA
	2021	2022	2023
<i>ulkoiset toimintaluvut (sit.)</i>			
TULOSLASKELMA			
TOIMINTATUOTOT			
<i>Myyntituotot</i>	183 754,30	194 500,00	214 500,00
<i>Maksutuotot</i>	13 427,48		
<i>Muut toimintatuotot</i>	12 409,49	11 000,00	11 000,00
TOIMINTATUOTOT	209 591,27	205 500,00	225 500,00
TOIMINTAKULUT			
<i>Henkilöstökulut</i>	-756 439,50	-722 080,00	-719 040,00
<i>Palvelujen ostot</i>	-849 802,87	-700 930,00	-761 800,00
<i>Aineet, tarvikkeet ja tavarat</i>	-281 625,52	-257 050,00	-282 050,00
<i>Avustukset</i>	-101 736,72	-96 000,00	-98 200,00
<i>Muut toimintakulut</i>	-30 775,76	-13 550,00	-15 450,00
TOIMINTAKULUT	-2 020 380,37	1 789 610,00	-1 876 540,00
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-1 810 789,10	-1 584 110,00	-1 651 040,00
<i>Rahoitustuotot ja -kulut</i>	-48,70		
VUOSIKATE	-1 810 837,80	-1 584 110,00	-1 651 040,00
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>			
<i>Suunnitelman mukaiset poistot</i>	-1 116 669,29	1 066 720,00	-1 124 940,00
*TILIKAUDEN TULOS	-2 927 507,09	-2 650 830,00	-2 775 980,00
Sisäiset toimintamenot	-32 113,61	-391 195,00	-27410,00

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA (henkilötyövuosittain)				
Kaupunkikehityslautakunta Kaupunkikehitysjohtaja	TP 2021	TA 2022	TA 2023	MUUTOS
Kaupunkikehityspalveluiden hallinto kaupunkikehitysjohtaja		1,4	1,8	+0,4
Kaupunkisuunnittelu- ja lupapalvelut kaupunkisuunnittelupäällikkö	7,95	7,95	5,95	-2
Tilapalvelut kaupunkikehitysjohtaja		51	49	-2
Infra- ja ympäristöpalvelut infrapalvelupäällikkö	15	15	15	0
Määräaikaiset kaupunkisuunnittelu- ja lupapalvelut	1	1	1	0
Lautakunta yhteensä		76,35	72,75	- 3,6

Lisänä edelliseen vuoteen palvelualueella on laskujen käsittelyjä varten toimistos sihteeri 40 % (60 % sivistyspalveluissa). Lautakunnan sihteerin tehtäviä (40 %) hoitaa edelleen rakennusvalvonnan lupasihteeri.
Eläkkeelle jääneen mittamiehen eikä irtisanoutuneen kaupunkisuunnittelijan tilalle ei palkata ketään.

Kiinteistörekisterin virkamääräys päättyy 30.6.2022.

Tilapalveluissa vähenee 1 siivooja ja 1 kiinteistöhoitaja. Vastuualueella on eläköitymässä 2 henkilöä 2023–2024, jonka johdosta tehdään järjestelyitä siten, että loppuvuonna 2023 palkataan rakennuttamiseen henkilö.

Kehittämisen painopisteet

Kaupunkisuunnittelu- ja lupapalvelut

Kaupungin myynnissä olevat tontit ovat nähtävissä kaupungin nettisivuilla toimivassa paikkatietojärjestelmässä, tonttipörssissä, jonka uusiminen ja yhdistäminen karttapalveluun on suunnitelmissa. Vastuualue pyrkii tehostamaan pitkään myynnissä olleiden omakotitonttien myyntiä uudella myyntikonseptillä myymällä tontteja lisäalueiksi ilman rakentamisvelvoitetta. Uusi myyntikonsepti, jonka pohjana oli tonteista tehty tonttianalyysi, otettiin käyttöön 2022 kesällä. Vuonna 2023 tavoitteena on analysoida ja laatia kehittämistoimia kaupungin liike- ja teollisuustonteille.

Vuoden 2022 aikana aloitettiin selvitystyö kiinteistörekisterin ylläpidon mahdollisesta siirtämisestä maanmittauslaitokselle. Asia on ratkaistava viimeistään vuoden 2023 alkupuolella. Mikäli kaupunki luopuu kiinteistörekisterin pitämisestä, tehtävästä huolehtii maanmittauslaitos ja tällöin kiinteistöinsinöörin virka tulee kaupungin virkana tarpeettomaksi. Siirtymävaiheen ajan kiinteistöinsinöörin tehtävien hoitaminen järjestetään sopimuksella maanmittauslaitoksen kanssa. Kaupungilla on kuitenkin jatkossa oltava vähintään maanmittausinsinöörin (AMK) tutkinnon suorittanut viranhaltija lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi.

Vuonna 2023 luovutaan omasta kaavoitussuunnittelijasta. Palvelualueelle jää tehtäviä hoitamaan vain kaupunkisuunnittelupäällikkö. Vain tärkeimpiä kaavahankkeita viedään eteenpäin vuonna 2023 (Tehtaan alueen ja Mustalahden teollisuusalueen kaavahankkeet).

Vuoden 2023 aikana kaupungin on varauduttava uuden rakentamislain ja siihen liittyvän alueiden käytön digitalisuuteen liittyvien säädösten johdosta sekä paikkatiedon hallinnan että tuottamisen osaamisen kehittämiseen. Uuden rakennuslain odotetaan tulevan voimaan 1.1.2024. Rakennetun ympäristön digitalisaatioon liittyen kunnat ovat osallisena valtakunnallisessa RYHTI-hankkeessa: rakennetun ympäristön toimintamallin kehittäminen. Kaavoituksessa ja rakentamisen luvituksessa syntyvät tiedot tullaan kokoomaan saataville yhtenäisessä muodossa, jota varten luodaan valtakunnallinen rakennetun ympäristön tietojärjestelmä.

Uusi rakennuslaki on parhaillaan käsittelyssä ja sen mahdollinen voimaantulo 1.1.2024 voi vaikuttaa luvista saataviin tuloihin laskevasti jo vuonna 2023

Vuonna 2022 keskeytyksissä ollut rakennusrekisterin tarkistustyötä jatketaan vuoden 2023 alusta alkaen.

Kaavoituksen sekä kiinteistö- ja mittauslaitosten taksat tullaan päivittämään seutukunnan tasolle.

Tilapalvelut

Vuonna 2022 aloitettiin kiinteistöstrategian luominen esiselvityksen tekemisellä. Vuoden 2023 aikana tavoitteena on kiinteistöstrategian laatiminen. Kaikille kaupungin omistamille kiinteistöille laaditaan kehittämissuunnitelma (ns. salkutus). Tavoitteena on muun muassa nostaa niiden rakennusten käyttöasteita, jotka tullaan säilyttämään omistuksessa ja luopua niistä rakennuksista, joiden käyttöaste on vähäinen ja/tai käyttökustannukset ovat suuret toimintaan nähden. Kiinteistöstrategian toteuttamista tulee seurata vuosittain.

Vuoden 2023 aikana on tarkoitus jatkaa talouden tasapainottamisohjelmaan liittyvän toimenpidelistan edistämistä kiinteistöjä myymällä tai purkamalla. Toimenpiteet tuovat muutoksia

suoraan tilapalveluiden toimintaan sekä kiinteistöistä aiheutuviin kustannuksiin. Myös palvelualueilla tapahtuvat muutokset, esimerkiksi Sote-rakennusten siirtyminen hyvinvointialueen käyttöön, tuovat pieniä muutoksia kiinteistöhoitoon ja kunnossapitoon lähinnä hyvinvointialueella käyttöön tulevan vastuunjakotaulukon myötä. Siirtymäkauden vuosien 2023-2025 (+ 1 optiovuosi) jälkeen suurempia muutoksia voivat tuoda hyvinvointialueella tehtävät ratkaisut heille siirtyvistä kiinteistöistä.

Hyvinvointialueelle siirryttäessä vuoden 2023 alusta Sote-rakennusten osalta siirrytään sisäisestä vuokrauksesta ulkoiseen vuokraukseen. Hyvinvointialue on sitoutunut vuokraamaan nyt sille siirtyvät rakennukset kolmeksi vuodeksi sekä mahdollisesti yhdeksi optiovuodeksi. Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään sosiaali- ja terveydenhuolto ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaansaattamista annetun lain (616/2021) 22 § nojalla. Hyvinvointialueelle siirtyvien rakennuksien vuokrat on laskettu valtioneuvoston asetuksen ”*Kunnan ja hyvinvointialueen välisen siirtymäkauden vuokrasopimuksen vuokran määräytymisestä vuosina 2023–2026*” mukaisesti. Vuokrasopimuksessa määriteltävä kuukausivuokra on kokonaisvuokra, joka koostuu pääoma- ja ylläpitovuokrasta.

Tilapalvelut osallistuu vuonna 2022 sivistyspalveluiden aloittamaan kouluverkko- ja varhaiskasvatuksen palveluverkkoselvitykseen. Selvityksen perusteella tehtävät muutokset vaikuttavat suoraan tilapalvelut yksikköön, sekä kiinteistöjen hoitoon ja kunnossapitoon, että siivous- ja ruokahuoltoon. Kouluverkkoselvityksen vuoksi vuonna 2023 pidättydytään sivistystoimen hallinnoimiin rakennuksiin kohdistuvista investoinneista sekä suuremmista korjaustöistä, kunnes selvitys on valmistunut.

Tampereen KH 7.12.2021 § 556 ”*Pirkanmaan pelastustoimen palvelutasopäätöksen tarkistaminen 2022–2023*” päätöksessä kehittämissuunnitelmaan on kirjattu Mänttä-Vilppulan paloaseman uudishankkeen hankeselvitys. Tarkoituksena on käynnistää hankesuunnittelu paloaseman rakentamiseksi vuonna 2023, jotta uusi paloasema olisi käytössä vuoden 2027 aikana.

Covid-19 ja Ukrainan tilanteen aiheuttama kustannusten nousu tuovat tilapalvelut-yksikölle haasteita talousarvion laadintaan etenkin sähkön kustannusten nousun myötä. Mänttä-Vilppulan kaupungin tämänhetkisessä sähkösopimuksessa on osa sähkön hinnasta sidottu Spot-hintaan. Tulevan talven hinnat tulevat olemaan vuoden alusta jopa monikymmenkertaiset 2000-luvulla totuttuun 4–6 senttiä per kWh nähden. Tämän lisäksi kaukolämmön hinta nousee jo marraskuun 2022 alusta lähes 10 % ja vesimaksut 5 %. Yleisten kustannusten nousu näkyy myös kiinteistöjen kunnossapidon ja kiinteistöhoitoon materiaalien sekä siivousaineiden ja ruokapalvelujen elintarvikkeiden kustannusten nousuna.

Säästötoimenpiteitä käydään aktiivisesti läpi. Sähkönkulutukseen suurimmat säästöt saadaan rakennusten ilmanvaihdon yöaikaisilla säädöillä sekä esimerkiksi valaistusaikoja muuttamalla. Rakennusten lämpötiloja lasketaan etenkin yleisten esim. käytävöiden osalta. Yhden asteen lämpötilan laskulla saavutetaan noin 5 % säästö lämmityskustannuksista.

Siivouspalveluissa aloitettu siivousmitoituksen tarkastus valmistuu keväällä 2023. Mitoitustarkastuksessa siivouskohteiden työajan käyttöä, siirtoja ja taajuuksia tarkastellaan uudelleen.

Ruokapalveluiden elintarvikekustannukset tulevat nousemaan 20 % vuodelle 2023. Vaikka raaka-aineiden hinnat jatkavat nousuaan vuonna 2023, pyritään ruokapalveluissa noudattamaan annettuja ravitsemussuosituksia eri ikäkausille. Tämä tarkoittaa tarkkaa ruokalistasuunnittelua, ostosten ohjaamista, hintojen seuraamista, ostamista ja tiukkaa hävikin seuranta.

Siivous- ja ruokapalvelut keskittyvät mm. vuoden 2023 aikana työntekijöiden jaksamiseen työtehtävissä ja kohteissa. Myös yhteistyötä sivistyspalveluiden kanssa jatketaan ja kehitetään. Hyvinvointialueelle siirtyminen ei tule vaikuttamaan oleellisesti siivouspalveluiden toimintaan.

Tilapalveluiden investoinnit on kuvattu investointiosassa.

Infra- ja ympäristöpalvelut

Vuonna 2023 tälle tulosityksikölle siirretään ympäristöterveydenhuolto- ja ympäristönsuojelupalvelut, jotka aiemmin olivat pelastustoimen kanssa muodostaman erillisen vastuualueen alla. Pelastustoimi siirtyy vuoden 2023 alussa hyvinvointialueelle.

Vuonna 2023 tulee laadittavaksi kaupungin vesihuollon kehittämissuunnitelma (lakisääteinen). Työ tehdään yhteistyössä Mäntän Kaukolämpö ja vesihuolto Oy:n kanssa. Kustannusarvio 20 000 €. Hakkuita tehdään metsänhoitosuunnitelman mukaisesti. Vuoden 2023 metsänmyyntituloksi on arvioitu 100 000 €. Kesällä on tarkoitus ostopalveluna suorittaa taajama-alueiden tienvarsien ja puistoalueiden raivausta viihtyisyyden parantamiseksi.

Vuodelle 2023 on varattu 25 000 € määräraha niiden kaupungin ylläpitämien yksityisten yksikkölaskelmien teettämiseksi, joiden kunnossapito siirretään kaupungilta yksityistien käyttäjille vuonna 2024 talouden tasapainottamisohjelman mukaisesti.

Talouden tasapainottamiseen liittyvinä säästötoimenpiteinä pienennetään talviulkoalueiden viikonlopun ylläpitotyötä ja järjestellään uudelleen kukkaistutuksia. Infrapuolen investoinnit on kuvattu investointiosassa.

Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnalliset tavoitteet tukevat strategian toteutumista. Tavoitteen tarkoituksena on pyrkiä ohjaamaan palvelualueen toimintaa kohti haluttua ja näin ollen kehittää heikkouksia ja uhkia.

Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittari/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso/vertailuluku
Taloudellisesti tasapainoinen seutukaupunki:			
Tasapainoinen talous kaiken päätöksenteon ja toiminnan taustalla	Rakennusrekisterin tietojen ajan tasalle saattaminen (kiinteistöveroselvitys)	Tarkistettujen kiinteistöjen määrä	Projektisuunnitelman tavoite/valmiusaste
	Taksojen tarkistaminen	Taksojen toteutuminen seutukunnan tasolle	Nykytilanne/Seutukunta
Palveluiden ja investointien kehittäminen kestäväällä tavalla	Kiinteistöstrategian laadinta. Kaikille kaupungin omistamille kiinteistöille laaditaan kehittämissuunnitelma (salkutus). Tavoitteena on muun muassa nostaa niiden rakennusten käyttöasteita, jotka tullaan säilyttämään omistuksessa ja luopua niistä rakennuksista, joiden käyttöaste on vähäinen ja/tai käyttökustannukset ovat suuret toimintaan nähden	Kiinteistöstrategia laadittu. Kiinteistöstrategian toteuttamista seurataan vuosittain.	Nykyinen kiinteistöjen määrä, hoitotaso, käyttökustannukset
Yksityisten avustusten yhtenäistäminen	Kaupungin hoitamien yksityisten kunnossapidon siirron valmistelut yksityisten osakkaille	Yksityisten uudelleen järjestäytyminen	7 yksityistiekuntaa, jotka kaupunki ylläpitää 100 %. 9 tiekunnan teitä kaupunki auraa

Uudistuvan kaupunkikonsernin mukainen toimintaympäristö	Seurataan rakennetun ympäristön digitalisaation kehittämistä (RYHTI-hanke) ja edistetään sitä omassa organisaatiossa	Uuden rakennuslain edellyttämän digitalisuuteen liittyvien säädösten käyttöönottamisesta ja palveluiden saatavuudesta nettisivuilta	
Elinvoimainen ja osaava koulutuskaupunki:			
Yritysmuotoinen ajattelutapa – yrityspalveluiden kehittäminen elinvoiman ja hyvinvoinnin veturina	Liike- ja teollisuustonttipörssin uudistaminen ja näkyvyyden lisääminen sekä nykyisen elinvoiman säilyttäminen	1 myyty/vuokrattu tontti Tehdyt toimenpiteet	1 myyty/vuokrattu tontti
	Valtateiden 56 ja 58 risteysalueen kehittäminen maankäytöllisin keinoin	Uusien tonttien määrä	0
Monipuolisen asumisen mahdollistaja	Uudistuneen tonttimarkkinoinnin tavoitteiden vaikutusten seuranta	myytyjen tonttien määrä	1 myyty tontti
	Rakennusvalvonnan sujuva ja nopea lupakäsittely sekä ennakoiva ohjaus	Käsittelyaika	Käsittelyaika 1 kk

Riskien hallinta

Vastuualueen riskien arviointi

Vastuualue/ Toimintayksikkö	Tunnistettu riski/ kuvaus riskistä	Toimen- piteet riskin ennakoimiseksi ja hallitsemiseksi	Vaiku- tus 1–3	Toden- näköi- syys 1–3	Vastuu- henkilö ja toimintayksikkö	Riskien hallinnan toimenpiteiden seuranta ja raportointi
Kaupunkikehitys palvelut						
Toiminnallisten tavoitteiden riskit	Henkilöstön vaihtuvuus > tehtävien hoito keskeytyy / hidastuu	Koulutus Perehdytys Seuranta	2	1	kaupunkikehitys-johtaja vastuualueiden esimiehet	Kaupunkikehitys-lautakunta seuraa
Toiminnallisten tavoitteiden riskit	Sopimukset toteutuvat puutteellisesti tai virheellisesti	Seuranta Reklamointi	2	1	kaupunkikehitys-johtaja vastuualueiden esimiehet	Kaupunkikehitys-lautakunta seuraa
Toiminnallisten tavoitteiden riskit	Puutteelliset tai virheelliset sopimukset.	Seuranta Koulutus	2	1	kaupunkikehitys-johtaja vastuualueiden esimiehet	Kaupunkikehitys-lautakunta seuraa
Taloudellisten	Hallitsemattomat	Talouden	2	2	kaupunkikehitys-	Kaupunkikehitys-

tavoitteiden riskit	kustannukset kasvavat odottamattomasti.	säännöllinen seuranta osaston sisäisissä palavereissa			johtaja vastuualueiden esimiehet	lautakunta seuraa
Taloudellisten tavoitteiden riskit	Kiinteistöstrategiaa ei saada laadittua ja käsiteltyä	Projektin seuranta osaston sisäisissä palavereissa	3	2	kaupunkikehitysjohtaja tilapalvelupäällikkö	Kaupunkikehitys-lautakunta seuraa
Taloudellisten tavoitteiden riskit	Odottamattomat vahingot ja onnettomuudet Sää > odottamattomat kunnossapitokustannukset	Vakuutukset Säännölliset tarkastukset ja huollot	2	1	kaupunkikehitysjohtaja tilapalvelupäällikkö infrapalvelupäällikkö	Kaupunkikehitys-lautakunta seuraa
Taloudellisten tavoitteiden riskit	Tavoitellut luvat, myynnit eivät toteudu (mm rak.luvat,tontit, hakkuut)	Seuranta Markkinointi	2	2	kaupunkikehitysjohtaja vastuualueiden esimiehet	Kaupunkikehitys-lautakunta seuraa
Toimintaympäristön ja toiminnan organisoinnin riskit						
Ulkopuoliset riskit	Katkokset järjestelmissä. Mahdolliset kyberhyökkäykset.	Varautumis-suunnitelmat	3	1	Tietohallintopäällikkö	Kaupunkikehitys-lautakunta seuraa
Ulkopuoliset riskit	Henkilöstö ja omaisuustietojen päätyminen väärin käsiin.	Varautumis-suunnitelmat			kaikki työntekijät	Kaupunkikehitys-lautakunta seuraa
Palveluiden järjestämisen riskit	Kiinteistöjen, tilojen, laitteiden ja kaluston vahingot	Toimintaohjeet Huolto Vakuutukset Koulutukset	1	1	kaupunkikehitysjohtaja tilapalvelupäällikkö infrapalvelupäällikkö	Kaupunkikehitys-lautakunta seuraa
Henkilöstöriskit	Resurssien vähäisyys > kaikilla ei ole sijaisia Työmäärän kasvu	Työhyvinvoinnista huolehtiminen. Verkostoituminen seutukuntien kollegojen kanssa.	2	1	Vastuualueiden johtajat/Kaupunkikehityspalvelut	Kaupunkikehitys-lautakunta seuraa
Henkilöstöriskit	Sairastavuus ja poissaolot kasvavat	Työhyvinvoinnista huolehtiminen	2	1	Vastuualueiden johtajat/ Kaupunkikehityspalvelut	Kaupunkikehitys-lautakunta seuraa
Muu tunnistettu riski						

Kaupunkikehityspalveluiden taloudellisen ja toiminnallisen riskin muodostaa kaupungin suuri kiinteistömäärä, mikäli kiinteistöstrategiaa sekä varhaiskasvatus- ja kouluverkko selvitystä ei saada laadittua, eikä niiden esittämiä toimenpiteitä saada käynnistettyä/toteutettua. Toisena suurena riskinä nähdään tilapalveluihin ja infrapalveluihin liittyvä maailman tilanteesta johtuva hallitsemattomien kustannusten nousu (sähkö, polttoaineet, vakuutukset).

Henkilöstöriskin muodostaa etenkin ruoka- ja puhtauspalveluissa sijaisten puute ja henkilöstön vaihtuvuus. Vastuualueiden esimiehillä ei ole päteviä sijaisia. Katujen talvikunnossapidossa on riski henkilöstön yllättävien poissaolojen johdosta täyttää lakisääteiset kunnossapitotehtävät.

Kaupunginhallitukselle raportoidaan neljännesvuosittain koko palvelualueen käyttötalousmenot. Lautakunnalle laaditaan vastuualueittain käyttötalousmenojen kuukausiraportoinnit. Vastuualueiden esimiehet seuraavat toimintaa säännöllisissä viikkopalavereissa.

TULOSLASKELMAOSA

Talousarvion ja -suunnitelman kokonaistaloudellinen kuva välittyy tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta. Tuloslaskelma osoittaa tulo-rahoituksen riittävyyden palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Oheinen tuloslaskelma on laadittu ulkoisista tuotoista ja kuluista. Tiedot eivät ole vertailukelpoisia edelliseen talousarvioon ja tilinpäätöksen toteutumisiin nähden johtuen sote-uudistuksen muutoksista organisaatioon.

Talousarvion toimintatuotot ja toimintakulut

Toimintatuotot muodostuvat myynti- ja maksutuotoista, tuista ja avustuksista, vuokratuotoista ja muista toimintatuotoista.

Toimintakulut muodostuvat henkilöstökuluista, palvelujen ostosta, aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostosta, avustuksista, vuokrista ja muista kuluista.

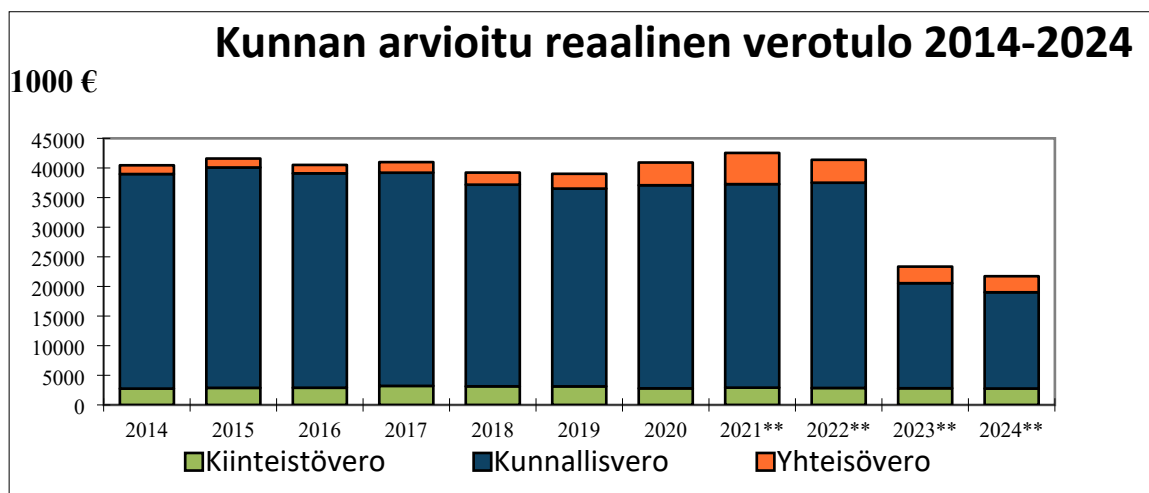
Verotulot

Verotulot koostuvat kunnan tuloverosta, osuudesta yhteisöveron tuottoon sekä kiinteistöverosta. Kaupungin tuloveroprosenttiin tehtiin lakisääteinen 12,64 prosenttiyksikönleikkaus. Kiinteistöveroprosentteihin ei tullut muutosta talousarviovuodelle 2023. Tuloveroprosentiksi muodostui lakisääteisen leikkauksen myötä 9,86 %.

Vuonna 2023 Mänttä-Vilppulan kaupungin kiinteistöveroprosentit ovat: yleinen kiinteistövero 1,10 %, vakituinen asuinrakennus 0,60 %, muut kuin vakituiset asuinrakennukset 1,15 %, yleishyödylliset yhteisöt 0,00 % ja voimalaitokset 1,40 %. Kiinteistöveroprosentit ovat samat kuin vuonna 2021.

Verotulojen määrä lähes puolittuu vuodelle 2023 edellisestä vuodesta.

Verotulojen arvioinnissa on käytetty hyväksi Kuntaliiton veroennustekehikkoa tarkistaen sitä alueellisilla suhdanne-ennusteilla.

Valtionosuudet

Valtionosuudet perustuvat valtiovarainministeriön tekemiin laskelmiin. Valtionosuuslaskelmissa on huomioitu verotuloihin perustuva tasaus ja veromenetysten korvaus. Valtionosuuksien yhteydessä huomioidaan ja maksetaan tai peritään myös kotikuntakorvauksen netto-osuus. Vuodelle 2023 valtionosuudet laskevat Mänttä-Vilppulan osalta merkittävän paljon. Valtionosuuksien ennakkolaskelmien mukaan 25 miljoonan valtionosuudet putoavat 0,5 miljoonaan euroon, josta peruspalvelujen valtionosuuden määrä on yli -1,01 miljoonaa euroa. Erä kääntyy positiiviseksi verotulojen tasauksen ja veromenetysten korvausten myötä.

Toimintakate

Toimintakate on toimintatuottojen ja toimintakulujen summa. Käytännössä se kertoo, kuinka paljon käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Vuoden 2023 toimintakate on -21,9 milj. euroa.

Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot ja -kulut esitetään ennen vuosikatetta. Rahoituserissä merkittävimmän erän muodostavat korkokulut. Korkotaso on noussut voimakkaasti viimeisen puolen vuoden aikana ja korkokehityksen ennakoitaan jatkuvan. Mänttä-Vilppulan kaupungilla on korkosuojausaste noin 70 %. Korkokulut on talousarvioon arvioitu -0,53 miljoonan euron suuruisina. Yhteensä rahoitustuottojen kanssa rahoitustuottojen ja -menojen netto on arviolta -0,36 milj. euroa.

Mänttä-Vilppulan lainakannan arvioidaan nousevan ensi vuonna. Lainalla rahoitetaan ainakin osa investoinneista ja lyhytaikaiseen rahoitukseen turvaututaan myös kassanriittävyyden turvaamiseksi.

Vuosikate

Vuosikate on tuloslaskelman toimintakatteen, verotulojen, valtionosuuksien ja rahoitustuottojen ja -kulujen summa. Jotta kunnan talous olisi tasapainossa vuosikatteella tulisi pystyä kattamaan poistot ja lainan lyhennykset. Jos vuosikate on negatiivinen, tulorahoitus ei riitä kattamaan menoja vaan ne tulee rahoittaa vieraalla pääomalla.

Talousarvioesityksessä vuosikatteeksi muodostuu ulkoisten erien osalta 3,07 milj. euroa.

Poistot

Poistot ovat kaupungin käyttöomaisuuden jaksotettuja vuosikuluja. Poistot on laskettu kaupunginvaltuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti. Poistot on kirjattu kustannuspaikoille. Poistojen kokonaismäärä on talousarviossa noin 2,7 milj. euroa. Mänttä-Vilppulan kaupungin purettavien kiinteistöjen poistuminen tuo tähän vähennystä vuositasolla, mutta purkuvuonna rasittaa tulosta enemmän. Talousarvioon ei ole budjetoitu alaskirjauksia rakennusten osalta, koska poistettavien kiinteistöjen suunnitelma ensi vuoden osalta ei ole vahvistunut. Talousarviossa on varattu 160 000 euroa purkukuluihin kuitenkin.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos kertoo tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotuksen poistojen jälkeen.

Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat poistoero- ja tuloksenkäsittelyeriä. Näiden jälkeen muodostuu tilikauden ylijäämä/alijäämä. Positiivinen tulos lisää kaupungin vapaata omaa pääomaa tai kaupungin varauksia. Negatiivinen tulos syö omaa pääomaa eikä varauksia ole mahdollista tehdä.

Tilikauden ylijäämäksi talousarviossa 2022 muodostuu 3 931 158 euroa.

Tuloslaskelma

Tuloslaskelma esitetään talousarviossa ulkoisin luvuin. Vertailuvuosien tiedot sisältävät Juupajoen kustannukset sote-palveluiden osalta.

TULOSLASKELMA, ulkoinen

	TP2021	TA2022	TA2023
TOIMINTATUOTOT			
Myyntituotot	9 849 948,35	9 630 790,00	1 166 100,00
Maksutuotot	5 076 826,22	5 044 400,00	424 900,00
Tuet ja avustukset	2 613 915,97	840 190,00	995 000,00
Muut toimintatuotot	1 596 798,24	1 819 440,00	2 691 310,00
	19 137	17 334	
TOIMINTATUOTOT	488,78	820,00	5 277 310,00
TOIMINTAKULUT			
Henkilöstökulut	-18 928	-19 146	
	663,77	390,00	-16 289 430,00
Palvelujen ostot	-61 470	-60 553	
	492,38	760,00	-5 282 500,00
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 296 635,54	-3 229 440,00	-3 553 870,00
Avustukset	-3 126 434,43	-3 206 440,00	-1 478 800,00
Muut toimintakulut	-1 464 728,32	-1 020 650,00	-542 300,00
	-88 286	-87 156	
TOIMINTAKULUT	954,44	680,00	-27 146 900,00
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-69 149	-69 821	
	465,66	860,00	-21 869 590,00
Verotulot	45 117	43 500	
	922,79	000,00	24 750 000,00
Valtionosuudet	26 659	26 543	
	131,01	471,00	548 368,00
Korkotuotot	133 152,64	130 000,00	70 000,00
Muut rahoitustuotot	391 037,17	470 000,00	100 000,00
Korkokulut	-230 098,31	-465 000,00	-527 000,00
Muut rahoituskulut	-28 466,36		
Rahoitustuotot ja -kulut	265 625,14	135 000,00	-357 000,00
VUOSIKATE	2 893 213,28	356 611,00	3 071 778,00

Suunnitelman mukaiset poistot	-2 641 384,79	-2 538 810,00	-2 678 620,00
Arvon alentumiset	-95 092,07		
Poistot ja arvonalentumiset	-2 736 476,86	-2 538 810,00	-2 678 620,00
TILIKAUDEN TULOS	156 736,42	-2 182 199,00	393 158,00
Poistoeron muutos	4 150,00		
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	160 886,42	-2 182 199,00	393 158,00

Taloussuunnitelma 2023–2025

TULOSLASKELMA, ulkoinen

	TA2023	TS2024	TS2025
TOIMINTATUOTOT			
Myyntituotot	1 166 100,00	1 166 100,00	1 166 100,00
Maksutuotot	424 900,00	424 900,00	424 900,00
Tuet ja avustukset	995 000,00	995 000,00	995 000,00
Muut toimintatuotot	2 691 310,00	2 691 310,00	2 691 310,00
TOIMINTATUOTOT	5 277 310,00	5 277 310,00	5 277 310,00
TOIMINTAKULUT			
Henkilöstökulut	-16 289 430,00	-17 215 932,00	-17 302 011,00
Palvelujen ostot	-5 282 500,00	-5 082 500,00	-5 002 500,00
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 553 870,00	-3 153 870,00	-3 153 870,00
Avustukset	-1 478 800,00	-1 478 800,00	-1 478 800,00
Muut toimintakulut	-542 300,00	-443 300,00	-443 300,00
TOIMINTAKULUT	-27 146 900,00	-27 373 400,00	-27 380 181,00
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-21 869 590,00	-22 096 090,00	-22 102 871,00
Verotulot	24 750 000,00	23 402 000	23 908 000
Valtionosuudet	548 368,00	928 368,00	917 368,00
Korkotuotot	70 000,00	130 000,00	130 000,00
Muut rahoitustuotot	100 000,00	80 000,00	80 000,00
Korkokulut	-527 000,00	-427 000,00	-227 000,00
Muut rahoituskulut			
Rahoitustuotot ja -kulut	-357 000,00	-217 000	-217 000
VUOSIKATE	3 071 778,00	3 260 032	2 355 497
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 678 620,00	-2 678 620,00	-2 678 620,00
TILIKAUDEN TULOS	393 158,00	581 412	27 123
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	393 158,00	581 412	23 123

INVESTOINTIOSA

INVESTOINNIT	Kokonais- kust.arvio	2023 tuotot	2023 kulut	Tot.arvio 2023	Ts 2024	Ts 2025
Aineettomat hyödykkeet	-125 000					
Uimahallin peruskorjauksen hankesuunnittelu	-75 000		-75 000	-75 000		
Vilppulan asemaseudun kehittäminen	-50 000		-50 000	-50 000		
Maa- ja vesialueet	-90 000					
Maanosto	-100 000		-100 000	-100 000		
Maanmyynti	10 000	10 000		10 000		
Osakkeet ja osuudet	-5 000					
Pienoskehankinnat	-5 000		-5 000	-5 000		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	-3 407 000					
Tehtaakadun ja Länsirantatie risteysjärjestely	-95 000		-15 000	-15 000	-80 000	
Katiskalahdenkatu ja Rusinniementie	-640 000		-40 000	-40 000	-300 000	-300 000
Länsitie	-380 000		-380 000	-380 000		
Katuvalaistus	-150 000		-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
Katujen asfalttikonipäällystysten peruskorjaus	-150 000		-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
Hulevesiverkoston ja jätevesiverkoston eriyttäminen / Sirppiä	-180 000		-60 000	-60 000	-60 000	-60 000
Ratakadun liityntäpysäkki	-230 000		-30 000	-30 000	-150 000	-50 000
Myllyrannan alueen kehittäminen	-370 000		-290 000	-290 000	-50 000	-30 000
Kuntoratojen rakentaminen	-510 000	50 000	-170 000	-120 000	-170 000	-170 000
Satamien ja uimarantojen laiturit / Katiskalahti	-240 000		-80 000	-80 000	-80 000	-80 000
Pohjaslahden urheilukentän kolmilanka-aita	-12 000		-12 000	-12 000		
Kolhon omaoimikirjaston muutostyöt	-30 000				-30 000	
Punatulkun hissisaneeraus	-65 000		-65 000	-65 000		
Kirkonpellon monitoimitalon piha-alueen muutostyöt (sadevesiviemäriointi)	-30 000		-30 000	-30 000		
Vilppulan terveysaseman salaojitus- ja sadevesiviemäriöinnin sekä piha-alueen saneeraus	-80 000					-80 000
Vilppulan Punatulkun piha-alueen saneeraus	-110 000					-110 000
Uimahallin IV-koneen saneeraus	-135 000	27 000	-135 000	-108 000		
Rakennukset	-1 982 000					
Kaupungintalon kehittämissuunnitelma	-55 000		-55 000	-55 000		
Hangaari hanke Sassi, avustus 70 % * jatkuu vuodelta 2021(käytetty 328 150€)	-627 000	209 300	-299 000	-89 700		
Vilppulan kotiseutumuseon rakennusten korjaus (ehdollinen avustukseen)	-125 000	62 500	-125 000	-62 500		
Myllyrannan suulin julkisivun peruskorjaus	-60 000		-60 000	-60 000		
Sarapihan tehostetun palveluasumisen kahden osastoikeitön saneeraus	-15 000		-15 000	-15 000		
Vilppulan terveysaseman katto	-200 000			0	-200 000	
Vilppulan kunnantalon valurautaviemäreiden saneeraus	-50 000					-50 000
Sarapihan sisäpihan liikennejärjestelyt ja ambulanssikatoksen rakentaminen	-350 000					-350 000
Sarapihan paikoitusalueen rakentaminen ja liikennejärjestelyt	-350 000					-350 000
Sarapihan vesikatkon kunnostus ja kattoikkunoiden tiivistys	-150 000					-150 000
Koneet ja kalusto	-305 000					
Infrapalveluiden huoltoauto	-60 000			0	-60 000	
Infrapalveluiden taajamakone (selvitetään leasing)	-200 000		-200 000	-200 000		
Moottorikelkka	-15 000			0		-15 000
Tilapalveluiden rakennusammattimiehen auto	-30 000		-30 000	-30 000		
Taidehankinnat	-20 000					
Urheilukeskuksen ulkoalueen taidehankinta	-10 000		-10 000	-10 000		
Julkisten tilojen taidehankinnat	-10 000				-10 000	
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-5 934 000	358 800	-2 431 000	-2 072 200	-1 290 000	-1 895 000
INVESTOINNIT YHTEENSÄ, MENOT TALOUSARVIOVUONNA	-2 431 000					
RAHOITUSOSUJDET JA MYNTITULOT	358 800					
INVESTOINNIT YHTEENSÄ, NETTO TALOUSARVIOVUONNA	-2 072 200					

Alla esitetyissä investointikorteissa on kuvattu taulukon investoinnit sekä määritelty kustakin investoinnista vastaava viranhaltija. Investointikortit on ryhmitelty vastuualoitain. Kaupunginhallituksen käsittelyssä tehdystä investointiesityksestä "Vilppulan asemaseudun kehittäminen" ei ole suunnitelmakorttia.

INVESTOINTIKORTIT/Kaupunkisuunnittelu

Maa- ja vesialueet

	Talousarvio 2023	Tulot 2023	Menot 2023	Taloussuunnitelma 2024	Taloussuunnitelma 2025
Maanosto	-100 000		-100 000	-100 000	-100 000

Investoinnin nimi: Maanosto

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityslautakunta
Vastuunalainen viranhaltija: Kaupunkisuunnittelupäällikkö

Raakamaan hankkiminen yhdyskuntarakenteen kehittämistä ja toteuttamista varten. Jos maanhankinta edellyttää isompaa kokonaisuutta, se käsitellään erikseen hallituksessa/valtuustossa.

Raakamaan hankkiminen yhdyskuntarakenteen kehittämistä ja toteuttamista varten. Jos maanhankinta edellyttää isompaa kokonaisuutta, se käsitellään erikseen hallituksessa/valtuustossa.

Investointikortit/Tilapalvelut

Aineettomat hyödykkeet

	Talousarvio 2023	Tulot 2023	Menot 2023	Taloussuunnitelma 2024	Taloussuunnitelma 2025
Uimahallin hankesuunnitelma	-75.000		-75.000		

Investoinnin nimi: Uimahallin peruskorjauksen hankesuunnitelma

Investoinnista vastaa: Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunta / Liikuntapalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Liikuntapalvelupäällikkö

Uimahallin hankesuunnitelman tekemiseen on varattu talousarvioon 75.000 euron määräraha.

Investoinnin vaikutukset talousarvioon ovat poistovaikutukset -37 500 €/vuosi.

Investoinnin perusteena on uimahallin tekninen ikä. Hankesuunnitelmassa kartoitetaan käyttäjien tarpeet uudisrakentamisen osalta sekä tarvittavat peruskorjaustyöt. Suunnitelma tehdään yhteistyössä Tilapalveluiden kanssa.

Kiinteät rakenteet ja laitteet

	Talousarvio 2023	Tulot 2023	Menot 2023	Taloussuunnitelma 2024	Taloussuunnitelma 2025
Punatulkun hissi	-65.000		-65.000		

Investoinnin nimi: Punatulkun hissisaneeraus

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityslautakunta / Tilapalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Tilapalvelupäällikkö

Vilppulan Punatulkun hissin saneeraamiseksi on varattu talousarvioon 65.000 euroa. Investoinnin vaikutukset käyttötalouteen ovat poistovaikutukset 4.333 euroa/vuosi.

Investoinnin perusteena on hissin teknisen iän päätyminen sekä hissikuilun rakenteiden eläminen. Tämä on aiheuttanut hissikorin säätövarojen loppumisen.

Kiinteät rakenteet laitteet

	Talousarvio 2023	Tulot 2023	Menot 2023	Taloussuunnitelma 2024	Taloussuunnitelma 2025
Kirkonpellon monitoimitalon piha	-30.000		-30.000		

Investoinnin nimi: Kirkonpellon monitoimitalon piha-alueen muutostyöt sekä sadevesiviemäroinnin peruskorjaaminen

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityslautakunta / Tilapalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Tilapalvelupäällikkö

Kirkonpellon monitoimitalon piha-alueen muutostöiden sekä sadevesiviemäröinnin peruskorjaamiseen on varattu talousarvioon 30.000 euron määräraha. Investoinnin vaikutukset talousarvioon ovat poistovaikutukset 2.000 €/ vuosi.

Investoinnin perusteena on rakennuksen ottaminen monitoimitalokäyttöön. Rakennus on aiemmin toiminut päiväkotina ja piha-alue on tarkoitettu päiväkotikäyttöön. Tarkoituksena on muuttaa piha-alueen toiminallisuus rakennuksen uuden käyttötarkoituksen mukaiseksi sekä hulevesiviemäristön peruskorjaus.

Kiinteät rakenteet ja laitteet

	Talousarvio 2023	Tulot 2023	Menot 2023	Taloussuunnitelma 2024	Taloussuunnitelma 2025
Uimahallin IV	-135.000	27.000	-135.000		

Investoinnin nimi: Uimahallin ilmastointikoneiston saneeraaminen

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityslautakunta / Tilapalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Tilapalvelupäällikkö

Uimahallin ilmanvaihtokoneiston saneeraamiseksi on varattu talousarvioon 135.000 euroa.

Investoinnin vaikutukset käyttötalouteen ovat poistovaikutukset 10.800 euroa/vuosi, investointiin saatava energia-avustus on 20 % sekä energiasäästökustannukset talousarviokaudesta 2025 alkaen.

Investoinnin perusteena on uimahallin teknisen käyttöiän päätyminen lähivuosina. Uimahallin peruskorjauksen hankesuunnitelman tekeminen on vuoden 2023 taloussuunnitelman investointiosassa Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnalla / Liikuntapalveluilla. Hankesuunnitelman ja uimahallisaneerauksen valmistumisen välinen aika on kuitenkin vähintään viisi vuotta. Uimahallin Ilmanvaihto-/talteenottokone on elinkaarensa päässä teknisesti sekä sen hyötysuhde nykyaikaisiin koneisiin verrattuna huono. Laiterikon sattuessa nykyiseen koneeseen ei löydy enää huoltoa, eikä varaosia. Laiterikon sattuessa uimahalli on suljettava välittömästi. Ilmanvaihtokoneen uusinnan takaisinmaksuaika nykyisillä energiahinnoilla on laskennallisesti kaksi vuotta.

Rakennukset

	Talousarvio 2023	Tulot 2023	Menot 2023	Taloussuunnitelma 2024	Taloussuunnitelma 2025
Kaupungintalon kehittämissuun- nitelma	-55.000		-55.000		

Investoinnin nimi: Kaupungintalon kehittämissuunnitelma

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityslautakunta / Tilapalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Tilapalvelupäällikkö

Kaupungintalon kehittämissuunnitelman tavoitteena on selvittää nykyisten tilojen käyttö ja tarve tulevaisuudessa. Vuodelle 2023 on suunniteltu siirrettäväksi asiointipiste kaupungin omiin tiloihin.

Investoinnin vaikutukset käyttötalouteen ovat poistovaikutukset 5.500 euroa/vuosi

Investoinnin perusteena on kaupungintalon nykyinen käyttöaste ja sen nostaminen sekä ulkoisista vuokratiloista luopuminen.

Rakennukset

	Talousarvio 2023	Tulot 2023	Menot 2023	Taloussuunnitelma 2024	Taloussuunnitelma 2025
Hangaari hanke	-299 000	209 300	-299 000		

Investoinnin nimi: Hangaari-hanke

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityslautakunta / Tilapalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Tilapalvelupäällikkö

Hankkeen tavoitteena on rakentaa pienkonehangaari palvelemaan Mäntän lentopaikan yleisilmailukäyttäjää ja mahdollistamaan pienkonetoiminnan monipuolinen kehittäminen kentällä. Investoinnin vaikutukset käyttötalouteen ovat poistovaikutukset.

Investoinnin perusteena on kaupunginhallituksen päätös 28.10.2019 hankkeesta ja Pirkanmaan ELY-keskuksen myöntämä avustuspäätös (70 %) 23.4.2020. Kokonaiskustannusarvio 626.836 €, josta avustuksen määrä yhteensä 438.785,20 €

Rakennukset

	Talousarvio 2023	Tulot 2023	Meno t 2023	Taloussuunnitel ma 2024	Taloussuunnitel ma 2025
Vilppulan kotiseutumuseon rakennusten korjaus	-125.000	37.500 30 % investoinnista	- 62.500		

Investoinnin nimi: Vilppulan kotiseutumuseon rakennusten korjaus

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityslautakunta / Tilapalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Tilapalvelupäällikkö

Mänttä-Vilppulan kaupunginhallitus on 11.4.2022 § 114 päätöksen mukaisesti päättänyt kotiseutumuseon kehittämisen järjestelyistä yhteistyössä Vilppula-Seura ry:n kanssa. Investoinnin valmistelee kulttuurijohtaja.

Vilppula-Seura on saanut kotiseutumuseon piha-alueen kunnostukseen Leader-rahoituksen vuodelle 2023 (38.600 euroa). Investoinnin vaikutukset käyttötalouteen ovat poistovaikutukset 6 250 euroa/vuosi. Kulttuuri- ja matkailupalvelut hakee kotiseutumuseon rakennusten korjaukseen erillisen hankerahoituksen vuodelle 2023, jolla saadaan käynnistettyä päärakennuksen korjaus ja siirrettyä vanha liiterirakennus Koivuniemestä kunnostetulle piha-alueelle. Vilppula-Seuran ylläpitämän näyttelytoiminnan käynnistäminen puurakenteisessa päärakennuksessa vaatii mm. peruseräparannus- ja sähkötyötä, jotka tarkennetaan hankesuunnitelmaan.

Kaupunki hakee suunnitelman mukaiset toimenpide- ja rakennusluvut alueelle. Tekniset palvelut päättää vuokrasopimuksesta Vilppula-Seura ry:n kanssa koskien kiinteistön käyttöä.

Investoinnin perusteena on kohteen kehittäminen yleishyödylliseen kotiseutumuseotoimintaan (kokoelmien keskittäminen yhteen kohteeseen) ja matkailun kehittäminen sekä vanhojen rakennusten korjaustarve. Päärakennus vaatii korjaustyötä, jotta se soveltuu näyttelykäyttöön (aiemmin ollut pääosin asuinkäytössä). Kehittämisen järjestelyistä on tehty kaupunginhallituksen päätös.

Rakennukset

	Talousarvio 2023	Tulot 2023	Menot 2023	Taloussuunnitelma 2024	Taloussuunnitelma 2025
Myllyrannan suuli	-60.000		-60.000		

Investoinnin nimi: Myllyrannan Suulin julkisivun peruskorjaus

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityslautakunta / Tilapalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Tilapalvelupäällikkö

Myllyrannan Suulin peruskorjaukseen maalamalla ja kunnostustarpeessa olevia osia peruskorjaamalla on varattu talousarvioon 60.000 euroa. Investoinnin vaikutukset käyttötalouteen

ovat poistovaikutukset 6.000 euroa/vuosi. Myllyrannan Suulin vuokratulot kaupungille ovat noin 12.000 euroa/vuosi, jotka tulevat veneiden talvisäilytyspaikkojen vuokratuloista. Rakennus on kesäaikaan kulttuuri- ja matkailupalveluiden käytössä musiikkifestivaalien ja konserttien tapahtumapaikkana.

Investoinnin perusteena on Myllyrannan alueen kehittäminen. Alueelle on suunnitteilla leikkipuisto, uimaranta ja BestPark-konseptilla matkailuvaunualue. Alueella oleva rakennuksen maalipinta on elinkaarensa päässä ja rakennuksen maalauksen yhteydessä tulee kunnostaa osin huonokuntoista pintamateriaalia laudoituksia vaihtamalla.

Rakennukset

	Talousarvio 2023	Tulot 2023	Menot 2023	Taloussuunnitelma 2024	Taloussuunnitelma 2025
Sarapihan osastokeittiöt	-15.000		-15.000		

Investoinnin nimi: Sarapihan tehostetun palvelusasumisen kahden osaston osastokeittiöiden saneeraus

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityslautakunta / Tilapalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Tilapalvelupäällikkö

Vilppulan Punatulkun hissien saneeraamiseksi on varattu talousarvioon 170.000 euroa. Investoinnin vaikutukset käyttötalouteen ovat poistovaikutukset 1.500 euroa/vuosi.

Investoinnin perusteena on alkuperäisten heikkokuntoisten kalusteiden uusiminen.

Koneet ja laitteet

	Talousarvio 2023	Tulot 2023	Meno t 2023	Taloussuunnitelma 2024	Taloussuunnitelma 2025
Rakennusammattimiehen auto	-30.000		-30.000		

Investoinnin nimi: Rakennusammattimiehen auto

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityslautakunta / Tilapalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Tilapalvelupäällikkö

Rakennusammattimiehen auton hankkimiseksi on varattu talousarvioon 30.000 euroa. Investoinnin vaikutukset käyttötalouteen ovat poistovaikutukset 7.500 euroa/vuosi.

Investoinnin perusteena on nykyisen auton käyttöikä.

Investointikortit/Infra- ja ympäristöpalvelut

Kiinteät rakenteet laitteet

Kadut

Investoinnin hankintahinta	Talousarvio 2023	Tulot 2023	Menot 2023	Taloussuunnitelma 2024	Taloussuunnitelma 2025
-95 000	-15 000		-15 000	- 80 000	

Investoinnin nimi: Tehtaankadun ja Länsirantatien risteysjärjestely

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityslautakunta / infrapalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Infrapalvelupäällikkö

Tehtaankadun ja Länsirantatien risteysalueella on Länsirantatien ylittävä jäsentämätön suoja-atie.

Suojatietä käyttää kuntalaisten lisäksi Savosenmäen alueen oppilaat. Tehtaan lopettaessa rautatiekuljetukset on raskasliikenne lisääntynyt Länsirantatiellä. Toimenpiteen tarkoituksena on saada risteysalueesta turvallisempi. Suunnittelu vuonna 2023 ja rakentaminen vuonna 2024. Koska suunnitelmia ei ole, on vuoden 2024 rakentamisen kustannusarvio suuntaa antava. Hankkeen valmistuttua investoinnin vaikutukset käyttötalouteen ovat poistovaikutusten kautta 12 667 €/vuosi.

Kadut

Investoinnin hankintahinta	Talousarvio 2023	Tulot 2023	Menot 2023	Taloussuunnitelma 2024	Taloussuunnitelma 2025
-380 000	-380 000		-380 000		

Investoinnin nimi: Länsitie

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityslautakunta / infrapalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Infrapalvelupäällikkö

Länsitien peruskorjaussuunnitelma on tehty vuonna 2021. Länsitieltä puuttuu asianmukaiset valaistukset ja hulevesiviemäröinti, jotka on tarkoitus rakentaa kadun peruskorjauksen yhteydessä. Lopuksi katu päällystetään asfalttibetonilla. Nykyisellään katu on osittain sorapintainen ja osittain asfaltoitu.

Hankkeen valmistuttua investoinnin vaikutukset käyttötalouteen ovat poistovaikutusten kautta 25 333 €/vuosi.

Kadut

Investoinnin hankintahinta	Talousarvio 2023	Tulot 2023	Menot 2023	Taloussuunnitelma 2024	Taloussuunnitelma 2025
- 640 000	-40 000		-40 000	- 300 000	- 300 000

Investoinnin nimi: Katiskalahdenkatu ja Rusinniementie

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityslautakunta / infrapalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Infrapalvelupäällikkö

Katiskalahdenkatua ja Rusinniementietä ei ole rakennettu kunnolla ja tästä on tullut useita palautteita kuntalaisilta. Alueelta puuttuu myös osittain hulevesiviemäröinti. Hankkeen toteutuessa kadun rakennekerrokset uusitaan, rakennetaan hulevesiviemäröinti, valaistus uusitaan ja lopullinen pinnoite asfalttibetoni. Suunnittelu vuonna 2023 ja rakentaminen ajoittuu vuosille 2024 ja 2025. Koska suunnitelmia ei ole, on vuosien 2024 ja 2025 rakentamisen kustannusarviot ovat suuntaa antavia.

Hankkeen valmistuttua investoinnin vaikutukset käyttötalouteen ovat poistovaikutusten kautta 42 667 €/vuosi.

Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistutlaitteet

	Talousarvio 2023	Tulot 2023	Menot 2023	Taloussuunnitelma 2024	Taloussuunnitelma 2025
-150 000	-50 000		-50 000	-50 000	-50 000

Investoinnin nimi: Katuvalaistuksen energiatehokkuuden lisääminen

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityslautakunta / infrapalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Infrapalvelupäällikkö

Kaupungilla on noin 1500 kpl vanhoja valaisimia, jotka pitäisi vaihtaa vähemmän energiaa kuluttaviin LED-valaisimiin. Valaisimen takaisinmaksuaika on valaisimesta riippuen 4–6 vuotta.

Osalle kaduista ei riitä pelkkä valaisimen vaihto, vaan joudutaan uusimaan myös kaapelointi ja valaisinpylväät.

Hankkeen valmistuttua investoinnin vaikutukset käyttötalouteen ovat poistovaikutusten kautta 10 000 €/vuosi.

Kadut

Investoinnin hankintahinta	Talousarvio 2023	Tulot 2023	Menot 2023	Taloussuunnitelma 2024	Taloussuunnitelma 2025
-150 000	-50 000		-50 000	-50 000	-50 000

Investoinnin nimi: Katujen asfalttikonipäällyksen peruskorjaus

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityslautakunta / infrapalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Infrapalvelupäällikkö

Osalle kaduista tehdään määrärahalta asfalttikonipäällystystöitä kaupunkikehityslautakunnan erikseen tekemän päätöksen mukaisesti. Alustavasti suunnitelmana on päällystää Kinnaskosken sahalle johtava Rautainharjuntie ja Vilppulan sahalle johtava Höylääjäntie.

Hankkeen valmistuttua investoinnin vaikutukset käyttötalouteen ovat poistovaikutusten kautta 12 000 €/vuosi.

Viemäriverkko

Investoinnin hankintahinta	Talousarvio 2023	Tulot 2023	Menot 2023	Taloussuunnitelma 2024	Taloussuunnitelma 2025
-180 000	-60 000		-60 000	- 60 000	- 60 000

Investoinnin nimi: Hulevesiverkoston eriyttäminen jätevesiverkostosta

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityslautakunta / infrapalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Infrapalvelupäällikkö

Mäntän Kaukolämpö ja Vesihuollon kanssa on tarkoitus yhteistyössä uusia Sirppiellä Mäntässä vesijohto- ja jätevesiviemäriverkosto sekä rakentaa hulevesiverkosto. Hulevesitarvikkeet kaupunki ostaa hankkeeseen itse, mutta varsinaisen rakentamisen kustannukset jaetaan siten, että kaupunki maksaa syntyneistä kustannuksista 1/3 ja yhtiö 2/3.

Hankkeen valmistuttua investoinnin vaikutukset käyttötalouteen ovat poistovaikutusten kautta 7 667 €/vuosi.

Kadut

Investoinnin hankintahinta	Talousarvio 2023	Tulot 2023	Menot 2023	Taloussuunnitelma 2024	Taloussuunnitelma 2025
-230 000	-30 000		-30 000	-150 000	-50 000

Investoinnin nimi: Ratakadun liityntäpysäköinti

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityslautakunta / infrapalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Infrapalvelupäällikkö

Ratakadun liityntäpysäköinnin yleissuunnitelmat ovat valmistuneet vuonna 2021. Ensimmäisenä vaiheena on tavoitteena toteuttaa korkeatasoiset linja-autokatokset Ratakadun itäpuoliselle osuudelle. Linja-autokatojen lisäksi alueelle sijoitetaan polkupyöräkatos, mahdollinen infotaulu, roskakorit yms. tarpeelliset katukalusteet. Liityntäpysäköinti voidaan toteuttaa vaiheittain eri vuosina.

Koska rakentamissuunnitelmia ei ole, on vuosien 2024 ja 2025 rakentamisen kustannusarviot ovat suuntaa antavia
Hankkeen valmistuttua investoinnin vaikutukset käyttötalouteen ovat poistovaikutusten kautta 24 667 €/vuosi.

Liikuntapaikat/ Muut maa- ja vesirakenteet

Investoinnin hankintahinta	Talousarvio 2023	Tulot 2023	Menot 2023	Taloussuunnitelma 2024	Taloussuunnitelma 2025
-510 000	-170 000	50 000	-170 000	- 170 000	- 170 000

Investoinnin nimi: Kuntoratojen rakentaminen

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityslautakunta / infrapalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Infrapalvelupäällikkö

Investoinnilla on tarkoitus rakentaa kuntoradat Mäntässä, Vilppulassa ja Kolhossa asianmukaiseen kuntoon. Näin saadaan kuntoradat paremmin ympärivuotiseen käyttöön ja mahdollistaa latujen tekemisen vähäisemmällä lumimäärällä.

Vuosina 2022 suunnitellaan Vilppulan Parkkivuoren kuntoratojen peruskorjaus ja tarkoituksena vuonna 2023 peruskorjata kuntorata Parkkivuoreen. Sen jälkeen suunnitelmassa on vuorossa Mäntän ja Kolhon radat. Parkkivuoden hankkeelle on saatu valtion avustusta ja myös ensi vuonna haetaan avustusta joko Mäntän tai Kolhon radoille. Hankkeiden toteuttaminen vaatii myönteistä valtionavustusta.

Koska suunnitelmia ei ole, on vuosien 2023, 2024 ja 2025 rakentamisen kustannusarviot ovat suuntaa antavia

Hankkeen valmistuttua investoinnin vaikutukset käyttötalouteen ovat poistovaikutusten kautta 22 667 €/vuosi.

Liikuntapaikat/Muuta maa- ja vesirakenteet

Investoinnin hankintahinta	Talousarvio 2023	Tulot 2023	Menot 2023	Taloussuunnitelma 2024	Taloussuunnitelma 2025
-12000	-12 000		-12 000		

Investoinnin nimi: Pohjaslahden urheilukentän kolmilanka-aita

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityslautakunta / infrapalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Infrapalvelupäällikkö

Investoinnilla on tarkoitus rakentaa Pohjaslahden urheilukentän ja Pohjaslahdentien (mt 346) väliin noin 2 metriä korkea kolmilanka-aita. Nykyisin kentän ja tien välissä on huonosti hoidettu kuusiaita. Kuusiaidan hoitaminen on hankalaa juuri mt 346 johtuen, joka on valtion ylläpitämä maantie. Työ vaatii aina maksullisen työluvan sekä liikenteen ohjauksen, jotta työskentely olisi turvallista. Hankkeen valmistuttua investoinnin vaikutukset käyttötalouteen ovat poistovaikutusten kautta 800 €/vuosi.

Satamat/ Sillat, laiturit ja uimalat

Investoinnin hankintahinta	Talousarvio 2023	Tulot 2023	Menot 2023	Taloussuunnitelma 2024	Taloussuunnitelma 2025
-240 000	-80 000		-80 000	- 80 000	- 80 000

Investoinnin nimi: Satamien ja uimarantojen laiturit / Katiskalahti

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityslautakunta / infrapalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Infrapalvelupäällikkö

Investoinneilla on tarkoitus uusina vuosina 2023 ja 2024 Katiskalahden venelaiturit, jotka ovat tulleet elinkaarensa päähän. Katiskalahden laituri on sijaintinsa puolesta suosituin venelaituri.

Katiskalahden laitureiden valmistuttua on tarkoitus purkaa Rusinlahden venelaiturit, koska sekin on elinkaarensa päässä. Katiskalahden laitureihin lisätään muutama venepaikka, jotta Rusinlahden venelaiturin veneet voidaan sijoittaa Katiskalahteen.

Venelaitureitten lopullinen hintaa muodostuu vasta, kun tarjoukset laitureista on saatu.

Hankkeen valmistuttua investoinnin vaikutukset käyttötalouteen ovat poistovaikutusten kautta 24 000 €/vuosi.

Satamat/ Muu maa- ja vesirakentaminen

Investoinnin hankintahinta	Talousarvio 2023	Tulot 2023	Menot 2023	Taloussuunnitelma 2024	Taloussuunnitelma 2025
-370 000	-290 000		-290 000	-50 000	- 30 000

Investoinnin nimi: Myllyrannan alueen kehittäminen

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityslautakunta / infrapalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Infrapalvelupäällikkö

Kuluvana vuonna valmistuu alueen kehittämissuunnitelma, jossa esitetään alueelle rakennettavaksi leikkipaikka, BestPark asuntovaunualue ja uimaranta. Myllyrannan alue voidaan rakentaa eri vuosina vaiheittain. Vuonna 2023 esitetään rakennettavaksi BestPark alue, vuonna 2024 leikkipaikka ja vuonna 2025 uimaranta. BestPark toimijan kanssa tulee tehdä ennakkosopimus alueella tulevan toiminnan järjestämisestä.

Leikkipaikan rakentamisen kustannusarvio on 50 000 €, BestParkin 290 000 € ja uimarannan 30 000 €.

Hankkeen valmistuttua investoinnin vaikutukset käyttötalouteen ovat poistovaikutusten kautta 22 667 €/vuosi.

Koneet ja kalusto

Investoinnin hankintahinta	Talousarvio 2023	Tulot 2023	Menot 2023	Taloussuunnitelma 2024	Taloussuunnitelma 2025
-200 000	-200 000		-200 000		

Investoinnin nimi: Infrapalveluitten taajamakoneen vaihto

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityslautakunta / infrapalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Infrapalvelupäällikkö

Infrapalveluilla on käytössä kaksi katujen kunnossapitoon soveltuvaa taajamakonetta. Koneilla tehdään kesäkunnossapitoa Mäntässä ja Vilppulassa kuten lanausta, suolausta, vesakonleikkuuta ja katujen paikkauksia. Lisäksi Mäntässä lumen aurausta sekä liukkaudentorjuntaa osassa kaupunkia ja keväällä liukkaudentorjuntamateriaalin poisto. Koneen ikä vuonna 2023 on 7 vuotta ja tuntimäärä koneella tuolloin arviolta yli 7000 tuntia. Ikänsä ja tuntimäärien perusteella on odotettavissa kalliita korjauksia, ja korjauksien ajan kone ei ole käytettävissä. Tarkoituksena on myydä hankinnan jälkeen vanha kone huutokaupalla ja arvioitu myyntihinta on 50 000 €. Ennen hankintaa selvitetään vaihtoehtona myös leasing. Hankkeen valmistuttua investoinnin vaikutukset käyttötalouteen ovat poistojen kautta 20 000 €/vuosi.

Investointikortti/Taideinvestoinnit

	Talousarvio 2023	Tulot 2023	Menot 2023	Taloussuunnitelma 2024	Taloussuunnitelma 2025
Urheilukeskuksen ulkoalueen taidehankinnat	-10.000		-10.000		

Investoinnin nimi: Urheilukeskuksen ulkoalueen taidehankinnat

Investoinnista vastaa: Sivistys- ja kulttuurilautakunta/ Kulttuuri- ja matkailupalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Kulttuurijohtaja

Mäntän urheilukeskuksen alueelle on valmistunut investointina 2022 skeitti- ja pumptrack -alue. Kohde on erityisesti lasten- ja nuorten käytössä. Alueen välittömässä läheisyydessä sijaitsevat myös uimahalli, jäähalli ja päiväkot. Kaupunki on kulttuuristrategian kautta nostanut julkisen kaupunkitaiteen hankinnat keskeiseksi kohteiksi, jossa asukkaat luonnollisesti liikkuvat ja toimivat.

Investoinnilla toteutetaan urheilukeskuksen ulkoalueelle julkinen teos tai teossarja toteuttamiseen kutsutun taiteilijan/taideryhmä kanssa.

Sivistys- ja kulttuurilautakunnan nimeämä taidehankintatyöryhmä tekee esityksen lautakunnalle teoksen hankinnasta. Toteuttamisesta vastaa kulttuuri- ja matkailupalvelut yhteistyössä infrapalveluiden kanssa.

Kaupunki hakee toimenpide- ja rakennusluvat alueelle taiteilijan/taiteilijaryhmä tekemän toteuttamissuunnitelman pohjalta.

Investoinnin perusteena on liikkumista edistävän kohteen näkyvyyden ja asukasviihtyvyyden parantaminen osana Taidekaupungin taajamaympäristöjä. Taidekaupunki hankkii julkista taidetta prosenttiperiaatteella vuosittaisista kokonaisinvestoinneista.

RAHOITUSOSA

Kuntalain 110 § mukaan talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan.

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulo-rahoituksen ja investointien nettomäärä sekä rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kaupungin kassavarojen muutoksen tilikaudella.

Rahoituslaskelmalla osoitetaan kaupungin toiminnan ja sen investointien rahavirran ylijäämäisyys tai alijäämäisyys. **Rahoituksen rahavirralla** osoitetaan, miten alijäämäinen toiminnan rahavirta on rahoituksellisesti katettu tai miten ylijäämä on käytetty rahoitusaseman ja investointien muuttamiseen. **Toiminnan rahavirta** osoittaa, missä määrin kunta on pystynyt tilikauden aikana toiminnan (käyttötalouden) avulla saamaan rahavaroja toimintaedellytysten säilyttämiseen, uusien investointien tekemiseen ja lainojen takaisinmaksuun ulkopuolisiin rahoituslähteisiin turvautumatta. **Investointien rahavirrat** osoittavat sen

rahavarojen käytön, jonka kunta on käyttänyt palvelutuotannon edellytyksien järjestämiseen ja tulevan rahavirran kerryttämiseksi pitkällä aikavälillä. **Rahoituksen rahavirrat** osoittavat antolaina- ja muiden saamisten, toimeksiantojen varojen ja pääomien, vaihto- omaisuuden sekä oman ja vieraan pääoman muutokset tilikauden aikana.

Vuosikate rahoituslaskelmassa on tulorahoituserä, joka on siirretty tuloslaskelmasta rahoituslaskelmaan. Vuosikate osoittaa kaupungin oman tulorahoituksen riittävyyttä investointeihin. Jos nettoinvestoinnit ylittävät vuosikatteen määrän, kaupungin täytyy rahoittaa loppuosa lainarahoituksella. Investointitulot käsittävät investointimenoihin saatavat valtionosuudet ja muut investointiosan tulot esim. käyttöomaisuudet ja myynnit.

Nettoinvestointien määrä vuonna 2023 on 2 072 200 euroa. Kaupungin tulorahoitus eli vuosikate on 3 071 778 euroa.

Ulkopuolinen rahoitus ja lainanottovaltuudet

Hallintosäännön mukaan kaupunginhallitus päättää lainan ottamisesta valtuuston talousarviossa päättämän periaatteen mukaisesti yli vuoden pituisella takaisinmaksuajalla. Hallintosäännön mukaan talouspäällikkö päättää tilapäisluoton ottamisesta talousarviossa määriteltyyn enimmäismäärään asti ja kaupungin lainakantaa koskevista korkosuojaussopimuksista talousarviossa määritellyn periaatteen mukaisesti. Talousarviossa anto- ja ottolainoista voidaan säätää myös erillisesti.

Lainaa ennakoidaan ensi vuonna tarvittavan lyhytaikaisena rahoituksena käyttötalouden menojen kattamiseen ja pitkäaikaisena rahoituksena investointimenojen kattamiseen.

Kaupunginhallituksella on oikeus vuonna 2023 ottaa pitkäaikaista, laina-aika vähintään vuosi ja enintään 25 vuotta, lainaa enintään 15.000.000 euroa. Kaupunginhallitus saa talousarviovuonna 2023 myöntää korkeintaan 1.000.000 euron suuruisia antolainoja yhteensä 2.000.000 euroa. Välirahoituslainoihin varataan yhteensä 200 000 euron erä. Välirahoituksen myöntämisestä päättää kaupunginhallitus.

Taluspäälliköllä on oikeus vuonna 2023 ottaa lyhytaikaisia lainoja, joita saa olla enintään yhteensä 25.000.000 euroa maksuvalmiuden turvaamiseksi, päättää myöntää lyhytaikaisia lainoja (alle vuoden lainoja) kaupunkikonserniin kuuluville tytäryhtiöille tai näiden tyttärille, enintään 100.000 euroon asti sekä tehdä korkoriskin hallintaan liittyviä yksittäisiä korkojohdannaisopimuksia (korkosuojaussopimuksia).

Laina-asioita käsiteltäessä ja päätöksiä tehtäessä on jokaisen toimenpiteen osalta yksityiskohtaisesti kirjattava selvitykset ja perustelut.

Maksuvalmius perustuu kuntatodistusrahoitukseen. Kuntatodistukset ovat lyhytaikaisia lainoja rahoituslaitoksilta, joiden määrä vaihtelee talousarviovuoden aikana riippuen kassanriittävyydestä, esim. lomarahojen maksuista, tulojen epäsäännöllisyydestä ja verotilitysten oikaisujen maksukuukausina tai konsernitilin käyttöasteesta. Kokonaislainakannan arvioidaan vuoden 2023 lopussa olevan 37 miljoonaa euroa

Rahoituslaskelma

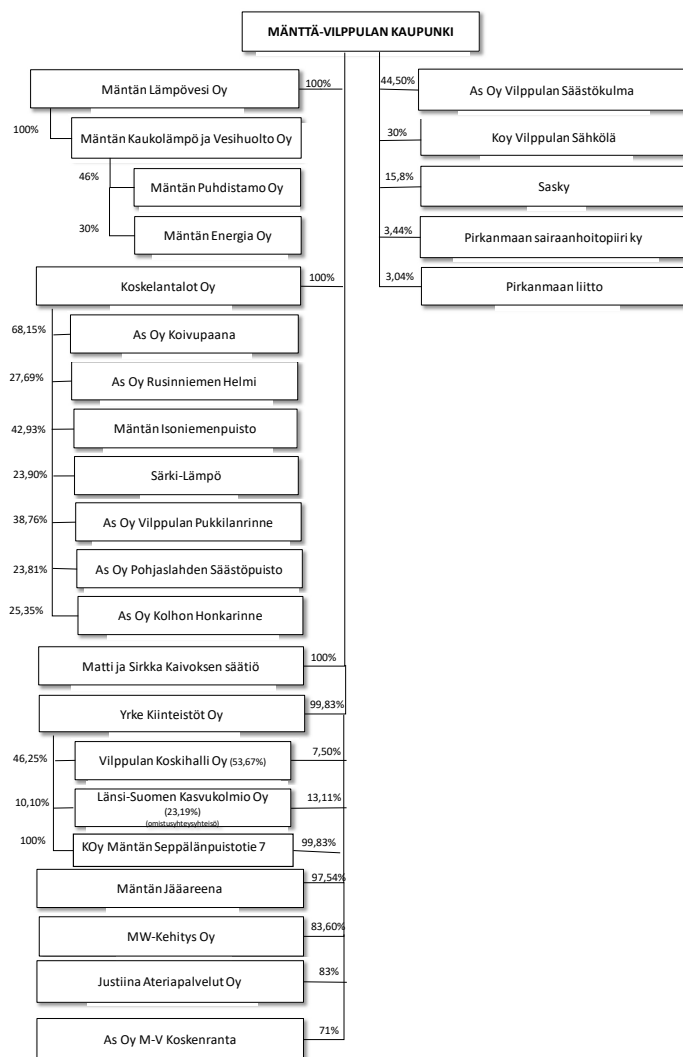
RAHOITUSLASKELMA	TP2021	TA2022	TA2023
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	2 904 950	487 681	3 071 778
Satunnaiset erät			
Tulorahoituksen korjauserät	-20 634		
Toiminnan rahavirta yht.		487 681	3 071 778
Investointimenot	-1 278 142	-2 183 570	-2 431 000
- Rahoitusosuudet	7 176	122 500	348 800
investointimenoihin			
Pysyvien vastaav. hyöd.		50 000	10 000
luovutustulot	32 896		
Investointien rahavirta yht.	-1 238 070	-2 011 070	- 2 072 200
Toiminnan ja investointien rahavirta yht.	-1 646 246	-1 523 389	999 578
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten vähennykset	93 333	93 333	93 333
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		7 000 000	1 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 615 744	-9 615 744	-4 815 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-7 000 000	3 500 000	500 000
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiant. varat ja PO muutokset	-31 842		
Vaihto om. muutos			
Saamisten muutos	-404 137		
Korottomien velkojen muutos	3 605 801	-3 500 000	
Rahoituksen rahavirta	-8 352 590	-2 522 411	-3 221 667
Rahavarojen muutos	-6 706 343	-4 042 800	-2 222 089

MÄNTTÄ-VILPPULAN KAUPUNKIKONSERNI

Konsernikäsitteellä kuvataan kunnan määräysvallassa olevien yhteisöjen muodostamaa kokonaisuutta. Kunnan ja kuntayhtymän, joka kuntalain tarkoittamalla tavalla muodostaa tytäryhteisöineen kuntakonsernin, tulee laatia konsernitilinpäätös. Konsernisuhde perustuu kirjanpitolain tarkoittamaan määräysvaltaan toisessa yhteisössä.

Konserniyhteisöjen taseet yhdistellään tilinpäätöksessä konsernitaseeksi. Konserniyhteisöjen luvut lasketaan yhteen ja niistä eliminoidaan keskinäiset omistukset, saamiset ja velat. Konserniyhteisöjä ei yhdistellä talousarviossa.

Mänttä-Vilppulan kaupungin kuntakonsernin muodostavat tytäryhteisöt ja –yhtiöt, kuntayhtymät ja osakkuusyhteisöt. Mänttä-Vilppula konserni muodostuu emoyhteisön lisäksi seuraavista yhteisöistä:

Kaupungin määräysvallassa olevia yhtiöitä ohjataan konserniohjeella. Konserniohje on Mänttä-Vilppulassa päivitetty syksyllä 2022 (KH 29.8.2022 §48) Mänttä-Vilppulan kaupungin konserniin kuuluville yhteisöille valtuusto voi asettaa tavoitteita talousarvion yhteydessä. Talousarviossa asetetaan merkittäville tytäryhteisöille yhteisökohtaiset tavoitteet. Nämä valtuustoon nähden sitovat tavoitteet on määritelty jäljempänä yhteisön kohdalla. Muut yhteisöä koskevat tiedot ovat informatiivisia.

Keskeisten konserniyhteisöjen toiminnasta ja taloudesta raportoidaan kaupungin osavuositarkastusten yhteydessä. Kaupungin edustajien tulee toimia tytäryhteisöjen päätöksentekokoelimityksissä kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti sekä noudattaa konserniohjeita.

Konserniohjeen mukaisesti jokaisella konserniin kuuluvalla yhtiöllä tai yhteisöllä tulee olla vuosittain päivitetty strategia sekä toimiva johtamisjärjestelmä ja asianmukaisesti järjestetty sisäinen valvonta ja riskienhallinta.

Kaikille kaupungin tytäryhtiöille asetetaan yhteisiksi tavoitteiksi seuraavat taloudelliset tavoitteet:

- Mänttä-Vilppulan kaupungin omistuksessa olevien yhtiöiden toiminta on tarkoituksenmukaista ja liiketaloudellisesti kannattavaa.
- Yhtiön tehtävät suoritetaan taloudellisesti ja tehokkaasti
- Yhtiön ja kaupungin väliset keskinäiset palvelumallit on tarkastettu ja sopimukset tarvittaessa päivitetty.

Tämän lisäksi yhtiöille asetetaan omaan toimialaansa kytkeytyviä tavoitteita.

Mäntän Kaukolämpö ja Vesihuolto OY	
Perustamisvuosi:1988	
Vastuuhenkilö: tj. Heikki Tirkkonen	
Hallitus: pj. Jyrki Lahtinen	

Osakeomistus: Kaupunki 100 %	Osakepääoma: 420 t€
Toimiala ja toiminnan kuvaus:	
Yhdyskuntien kaukolämpö ja vesihuoltotoiminta	

Talous	Tp2021	Ta2022	Ta2023
Liikevaihto	5 730 t€	5549 t€	5825 t€
Tilikauden ylijäämä (alijäämä) (ennen veroja)	82 t€	-350 t€	4 t€
Taseen loppusumma	13 623 t€	13 700 t€	13 750 t€
Lainat	9 250 t€	9250 t€	9700 t€
Lainat/pääomalainat emolta	9 200 t€	9200 t€	9700 t€
Takaukset emolta	-	-	-

Yhtiön informatiiviset luvut	Tp2021	Ta2022	Ta2023
-------------------------------------	---------------	---------------	---------------

Henkilöstön määrä	13	13	13
Omavaraisuusaste, %	12 %	9,5 %	10,5 %
Quick ratio, maksuvalmiusaste	1,8	1,6	1,6
Vesimaksun taso ok-talo, Pirkanmaan keskiarvo 2022 6,29 €/m³	5,54	5,54	5,89
Kaukolämmön kokonaishinta rivitalo, koko Suomen keskiarvo 90,20 €/MWh yhtiökohtaiset tunnusluvut	90,36	90,36	98,36

Maksuvalmiusaste antaa ”liian hyvän” kuvan, koska vesi laskutetaan 3kk välein ja vuoden vaihteessa on siis 3 kk laskutussaatavat. Korjattu quick ratio on n. 1,0. Veden ja kaukolämmön vertailuluvut (keskiarvot) ovat alkuvuodesta 2022. 2022 loppuvuoteen ja vuoteen 2023 on vertailulukuihin odotettavissa merkittävää nousua.

Riskianalyysi	
<ul style="list-style-type: none"> - Riskienhallinnan tehtävänä on tunnistaa, luokitella, arvioida ja hallita toimintaan liittyviä riskejä - tavoitteena on varmistaa yhtiön talouteen ja toimintaan sekä asiakkaisiin liittyvien tavoitteiden toteutuminen 	
LIIKETOIMINNAN TALOUDELLISET RISKIT	
<ul style="list-style-type: none"> - verkoston tekninen ikä/korjausvelka - kassan riittävyys/maksukyky - yhteiskunnalliset muutokset (mm. muuttoliike, kuntarakenteen muutokset, omistajan tuottotavoitteet) 	
Talousarviossa 2023 omistajan asettamat tavoitteet	
Tavoite	Mittari
Liikevoittotavoite: nolla tulos	Tilikauden tulos
Vesihuollon palvelut tuotetaan taloudellisesti, tehokkaasti ja asiakaslähtöisesti	
Kuntalaisilta perittävillä maksutuotoilla katetaan varsinaisen toiminnan lisäksi poistot ja pääomakulut. Vesihuoltoyhtiön ei ole tarkoitus tuottaa voittoa, mutta tuloksen tulee olla pitkällä aikavälillä positiivinen.	
Laitoksen omaisuuden arvo ja käyttökunto ylläpidetään ennakoivan kunnossapidon periaatteella ja peruskorjaustoiminnalla.	
Yhtiö kehittää yhteistyötä vesiosuuskuntien kanssa ja selvittää niiden liittämismallia vesihuoltoyhtiöön, mikäli osuuskunnilla ilmenee siihen tarvetta.	
Investointitarpeet priorisoidaan ja toteutetaan kustannustehokkaasti yhteistyössä kaupungin kanssa	

Yrke Kiinteistöt Oy	
Perustamisvuosi:	1985
Vastuuhenkilö:	Otto Huttunen, tj.
Hallitus:	Sami Kouvonen pj., Juha Ahoniemi, Pirjo Mikkonen, Sirpa Väisänen, Jarno Raunio

Osakeomistus: % M-V kaupunki 99,84 % Metsä Tissue Oyj 0,05 % Patria Aviation Oy 0,05 % Sulzer Pumps Finland Oy 0,05 %	Osakepääoma: 3 099 100,00 €
Toimiala ja toiminnan kuvaus: Hallinnoi omistamia ja vuokraamia kiinteistöjä M-V:n kaupungin alueella. Tuotantotilojen rakennuttaminen.	

Talous	Tp2021	Ta2022	Ta2023
Liikevaihto	631 921,57	602 483	658 640
Tilikauden ylijäämä (alijäämä) (ennen veroja)	53 478,07	-223 873	-224 943
Taseen loppusumma	4 687 311,74	4 100 000	3 300 000
Lainat	1 614 889	1 229 025	838 162
Lainat/pääomalainat emolta	0		
Takaukset emolta	1 504 175	1 164 740	825 305

Yhtiön informatiiviset luvut	Tp2021	Ta2022	Ta2023
Henkilöstön määrä	1	1	1,6
Omavaraisuusaste, %	0,64	0,64	0,65
Quick ratio, maksuvalmiusaste	1,62	1,3	1,3
Kiinteistökanta			
Riskianalyysi			
<ul style="list-style-type: none"> - Riskienhallinnan tehtävänä on tunnistaa, luokitella, arvioida ja hallita toimintaan liittyviä riskejä - tavoitteena on varmistaa yhtiön talouteen ja toimintaan sekä asiakkaisiin liittyvien tavoitteiden toteutuminen eli hyvä käyttöaste ja kohtuullinen, kilpailukyinen vuokrataso - riskit: henkilö- ja omaisuusriskit, toiminnan ja liiketoiminnan riskit <p>LIIKETOIMINNAN TALOUDELLISISTA RISKEISTÄ</p> <ul style="list-style-type: none"> - toimitilojen sijainti / kysyntä - varallisuuden hoito (ennustettavuus, vakaus, korjausvelka) - lainasalkku (vakaus ja ennustettavuus) - sopimukset ja hankinnat (sisällön tuntemus) - asiakkaat (maksukyky ja vaihtuvuuden hallinta) - yhteiskunnalliset muutokset (mm. taantuma, kilpailu ja muuttoliike) 			

Talousarviossa 2023 omistajan asettamat tavoitteet	
Tavoite	Mittari
Liikevoittotavoite: nolla tulos	Tilikauden tulos

Markkinahintaisten liike- ja toimitilojen hallinnointi ja välittäminen yritystoiminnan tarpeisiin	Käyttöaste%
Kiinteistö- ja toimitilapörssin luominen yhteistyössä kaupungin kanssa	Käytössä oleva ja toimiva kiinteistö- ja toimitilapörssi, mikä tavoittaa asiakkaita
Kaupungin ja yhtiön väliset sopimukset tarkastetaan ja ajantasaistetaan	Yhtiön ja kaupungin keskinäiset sopimukset on päivitetty ja kirjattu

MW-Kehitys Oy	
Perustamisvuosi:	2003
Vastuuhenkilö:	Otto Huttunen, TJ
Hallitus:	Sami Kouvonon PJ, Juha Ahoniemi, Mika Aliranta, Pirjo Mikkonen, Alli Mäkinen, Jarno Raunio, Pasi Silvonen

Osakeomistus: %	
M-V kaupunki 83,61 %, muut omistajat ovat Elmonet Oy, Javasko Oy, Kinnaskoski Oy, KMV-Turvapalvelut Oy, KojairTech Oy, Koneosapalvelu Oy, Metsä Tissue Oyj, Pohjois-Hämeen Osuuspankki, Runtech Systems Oy, Sulzer Pumps Finland Oy	Osakepääoma: 122.000 €
Toimiala ja toiminnan kuvaus:	
Yritysten palvelut (kehittäminen, neuvonta, rahoitus), toimitilaratkaisut, aluetukien hakeminen ja hankkeet, edunvalvonta, elinkeinotiedottaminen ja -markkinointi.	

Talous	Tp2021	Ta2022	Ta2023
Liikevaihto	595 000	595 000	557 000
Tilikauden ylijäämä (alijäämä) (ennen veroja)	18 675, 41	12 000	0
Taseen loppusumma	186 580,92	195 000	195 000
Lainat	-		
Lainat/pääomalainat emolta	-		
Takaukset emolta	-		

Yhtiön informatiiviset luvut	Tp2021	Ta2022	Ta2023
Henkilöstön määrä, henkilötyövuosia	6,1	7,5	6,2
Omavaraisuusaste, %	44 %	48 %	48 %
Quick ratio, maksuvalmiusaste	1,7	1,56	1,5
Riskianalyysi	<ul style="list-style-type: none"> - Riskienhallinnan tehtävänä on tunnistaa, luokitella, arvioida ja hallita toimintaan liittyviä riskejä - tavoitteena on varmistaa yhtiön talouteen ja toimintaan liittyvien tavoitteiden toteutuminen - riskit: toiminnan ja liiketoiminnan riskit 		
LIIKETOIMINNAN TALOUDELLISISTA RISKEISTÄ	<ul style="list-style-type: none"> - sopimukset ja hankinnat (sisällön tuntemus) - yhteiskunnalliset muutokset (mm. taantuma ja muuttoliike) - hankkeiden toteutuminen ja avustukset 		

Talousarviossa 2023 omistajan asettamat tavoitteet	
Tavoite	Mittari
Liikevoittotavoite: nolla tulos	Tilikauden tulos
Yhtiön tavoitteet on kuvattu avustuksen käyttöehtojen palvelusopimuksessa	Mittarit on määritelty avustuksen käyttöehtojen palvelusopimuksessa
Kaupungin ja yhtiön väliset sopimukset tarkastetaan ja ajantasaisetaan	Yhtiön ja kaupungin keskinäiset sopimukset on päivitetty ja kirjattu
Uuden yrityspalvelumallin luominen yhteistyössä kaupungin kanssa perustuen palvelusopimukseen	Yrityspalvelumalli
Yhtiö tehostaa asiakasmarkkinointiaan ja tavoitettavuuttaan omien internet-sivujen kautta	
Mänttä-Vilppulan elinvoiman ja vetovoiman kehittäminen osana elinvoimajaoston toimintaa	

KOSKELANTALOT OY	
Perustamisvuosi: 1988	
Vastuuhenkilö: Eija Kallio, TJ	
Hallitus: Jari Turpeinen, PJ Pia Koivunen, VPJ Tapio Wickström, jäsen Unto Konttori, asukasjäsen Hannele Tamminiemi, asukasjäsen	

Osakeomistus: Mänttä-Vilppulan kaupunki 100 %	Osakepääoma: 326 116,39 €
Toimiala ja toiminnan kuvaus: Yhtiön toimiala on rakennuttaa, omistaa, hallita ja isännöidä kiinteistöjä, ostaa ja vuokrata alueita ja rakennuksia, sekä antaa vuokralle kiinteistöjä ja huoneistoja. Lisäksi yhtiö voi ostaa ja omistaa asuinhuoneistoja ja arvopapereita.	

Talous	Tp2021	Ta2022	Ta2023
Liikevaihto	2 296 952	2 489 179	2 927 010
Tilikauden ylijäämä (alijäämä) (ennen veroja)	-975 339	-245 926	8 219
Taseen loppusumma	7 377 388	6 659 479	
Lainat	5 247 303	4 797 024	6 690 024 (arvio)
Lainat/pääomalainat emolta	366 819	366 819	866 819
Takaukset emolta	4 941 026	4 941 026	6 690 024 (arvio)

Yhtiön informatiiviset luvut	Tp2021	Ta2022	Ta2023
Henkilöstön määrä	3	3	3
Omavaraisuusaste, %	10,3	8,7	
Quick ratio, maksuvalmiusaste	0,19	0,10	
Vuokra-asuntojen lukumäärä	606	527	547
Keskimääräinen asuntojen käyttöaste	77	80	90

Riskianalyysi
<ul style="list-style-type: none"> - Riskienhallinnan tehtävänä on tunnistaa, luokitella, arvioida ja hallita toimintaan liittyviä riskejä - tavoitteena on varmistaa yhtiön talouteen ja toimintaan sekä asukkaisiin liittyvien tavoitteiden toteutuminen eli hyvä käyttöaste ja kohtuullinen, kilpailukyinen vuokrataso <p>LIIKETOIMINNAN TALOUDELLISISTA RISKEISTÄ</p> <ul style="list-style-type: none"> - asuntojen sijainti / kysyntä - varallisuuden hoito (ennustettavuus, vakaus, korjausvelka, liiketoiminnan kannattavuus) - lainasalkku (vakaus ja ennustettavuus) - sopimukset ja hankinnat (sisällön tuntemus) - asukkaat (maksukyky ja siitä huolehtiminen, vaihtuvuuden hallinta) - yhteiskunnalliset muutokset (mm. muuttoliike, kuntarakenteen muutokset, omistajan tuottotavoitteet)

Talousarviossa 2023 omistajan asettamat tavoitteet	
Tavoite	Mittari
Liikevoittotavoite: nolla tulos	Tilikauden tulos
Kohteiden vuokrataso on yleisten markkinavuokrien tasolla, (aravakohteissa vuokra määrittyy aravalain mukaisesti)	Vuokrataso
Käyttöaste keskimäärin 95 %	Käyttöaste
Kohteiden keskimääräinen kuntoluokka säilyy pitkällä aikavälillä	Kuntoluokka-arvio
Yhtiö laatii kohdekannasta PTS:n talousarvion sallimissa rajoissa	PTS päivitetty
Kaupunki kehottaa yhtiötä vähentämään asuntokantaa	
Yhtiön viestintää tehostetaan markkinoimalla asuntoja nettisivuilla	
Yhtiön omavaraisuusaste nousee pitkällä aikavälillä ja yhtiö ei joudu turvautumaan emon taloudelliseen apuun	Omavaraisuusaste
Keskinäiset sopimukset ja sitoumukset on tarkistettu	

Justiina Ateriapalvelut Oy	
Perustamisvuosi: 2019	
Vastuuhenkilö:	Tiina Kytömäki
Hallitus:	PJ Mauri Matilainen VPJ Kyllikki Lahtinen Jari Haapanen Jenna Routasaari Taija Heletoja (Juupajoki)

Osakeomistus: %	Osakepääoma: 10 000 €
Mänttä-Vilppula kaupunki 83 %	SVOP rahasto: 240 000 €
Juupajoen kunta 17 %	
Toimiala ja toiminnan kuvaus:	
Ateria- ja ravitsemispalvelujen tuottaminen Mänttä-Vilppulassa ja Juupajoella sosiaali- ja	

terveyspalvelusektorin yrityksille, julkisyhteisöille sekä yksityisille asiakkaille. Toiminta-ajatuksena on tuottaa turvallisia ja terveellisiä ateriapalveluita kustannustehokkaasti ja laadukkaasti alueen ikäihmisille, henkilökunnalle ja kunnan kannalta markkinoille tapahtuvaan toimintaan. ”Turvallista, terveellistä, taloudellisesti ja tehokkaasti.” periaatteella. Tavoitteena on, että yhtiön toiminta on taloudellisesti kestävällä pohjalla ja yhtiö kattaa toimintaan vaadittavat investoinnit ja toimintansa yllättävätkin kulut tulorahoituksella.

Talous	Tp2021	Ta2022	Ta2023
Liikevaihto	1 438 262,68	1 477 555	1 555 000
Tilikauden ylijäämä (alijäämä) (ennen veroja)	25 117,42		
Taseen loppusumma	1 627 000,67	ei saatu	ei saatu
Konsernitilin limiitti 31.12	773124,04	0	0
Lainat/pääomalainat emolta	240 000		
Takaukset emolta	0	0	0

Yhtiön informatiiviset luvut	Tp2021	Ta2022	Ta2023
Henkilöstön määrä htv	16,04	15,00	
Omavaraisuusaste, %	15,20 %		38,31 %
Quick ratio, maksuvalmiusaste			
Suoritteet yhteensä 2021, 2022 1–10 kk	417 934	340 941	410 000
. Mänttä-Vilppula 2022 1–10 kk	373 172	307 241	370 000
. Juupajoki 2022 1–10 kk	44 760	33 700	40 200
Riskianalyysi			

- Riskienhallinnan tehtävänä on tunnistaa, luokitella, arvioida ja hallita toimintaan liittyviä riskejä
  - tavoitteena on varmistaa yhtiön talouteen ja toimintaan sekä sen tavoitteiden toteutuminen
  - riskit: henkilöriskit, toiminnan ja liiketoiminnan riskit
- LIIKETOIMINNAN TALOUDELLISISTA RISKEISTÄ**
- sopimukset ja hankinnat (hyvinvointialueen tuomat muutokset)
  - Inflaation vaikutus tuotannon hintoihin
  - Henkilöstön saatavuus

Talousarviossa 2023 omistajan asettamat tavoitteet	
Tavoite	Mittari
Liikevoittotavoitteen saavuttaminen	Liikevoittotavoite 3 %
Sujuva siirtyminen hyvinvointialueen tuottajaksi	Toiminta hyvinvointialueen kanssa on käynnistynyt ja sujuvaa
Pidemmän aikavälin suunnitelma yhtiön tulevaisuudesta sote-ruokapalvelujen tuottajana	Yhtiö on tehnyt toimintasuunnitelman eri skenaarioista ruokapalvelutuottajana 5 vuoden sisällä
Toiminnan näkyvyyden tehostaminen	Asiakasmarkkinointi

Mäntän Jääareena oy	
Perustamisvuosi:	2015
Vastuuhenkilö:	Jari Ahvenjärvi, toimitusjohtaja Pasi Silvonen (PJ), Jari Haapanen, Henna Hakala, Teijo Hurme, Marko Kuronen, Tiina Poutanen
Hallitus:	

Osakeomistus: % 97,54	Osakepääoma: 512.600 (alkup.) 267 305,33 (31.12.2021 til.)
Toimiala ja toiminnan kuvaus: Yhtiön toimialana on vuokrasopimuksen nojalla hallita n. 12.700 neliömetrin suuruista määräaluetta Mänttä-Vilppulan kaupungin omistamassa kiinteistössä 508–1–167–21 sekä omistaa hallita ja vuokrata määräalueella olevia rakennuksia urheilu- ja liikuntatapahtumiin sekä muhin tilaisuuksiin ja muihin jääareenan käyttämistä palveleviin toimintoihin. Yhtiön pääasiallisena tarkoituksena ei ole tuottaa voittoa osakkeenomistajilleen.	

Talous	Tp2021	Ta2022	Ta2023
Liikevaihto	104.144,94 av. 280.000/v.	149.000,00	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä) (ennen veroja)	-4.145,17	2.479,00	
Taseen loppusumma	3.252.024,76	3.133.791,6 6	3.015.558,56
Lainat	2.693.333,46	2.600.000,1 2	?
Lainat/pääomalainat emolta	2.693.333,46	2.600.000,1 2	?
Takaukset emolta	0	0	0

Yhtiön informatiiviset luvut	Tp2021	Ta2022	Ta2023
Henkilöstön määrä	0 (kaikki ostopalveluna)	0	
Omavaraisuusaste, % (TA-vuoden alussa)	7,2 % (1.1.21)	7,4 % (1.1.22)	7,7 % (1.1.23)
Quick ratio	0,15		
Tunnuslukuja			
myyntisaamiset (ka.)	204 pv (-21)	73 pv (-22)	
ostovelat ka.	100 pv (-21)	48,5 pv (-22)	
toimintakate (liikevoitto-/tappio)	+36.325,75	+27.479,00	
Riskianalyysi			
<ul style="list-style-type: none"> - Riskienhallinnan tehtävänä on tunnistaa, luokitella, arvioida ja hallita toimintaan liittyviä riskejä - tavoitteena on varmistaa yhtiön talouteen ja toimintaan liittyvien tavoitteiden toteutuminen - riskit: henkilö- ja omaisuusriskit, toiminnan ja liiketoiminnan riskit <p>LIIKETOIMINNAN TALOUDELLISISTA RISKEISTÄ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Energiakriisin vaikutukset yhtiön maksukykyyn - varallisuuden hoito (ennustettavuus, vakaus) - lainasalkku - sopimukset ja hankinnat (sisällön tuntemus) - yhteiskunnalliset muutokset 			

Talousarviossa 2023 omistajan asettamat tavoitteet	
Tavoite	Mittari
Liikevoittotavoite on nolla tulos	Tilikauden tulos
Yhtiö kehittää laajentaa kiinteistön käyttöastetta mahdollisuuksien mukaan lisäämällä joko jääaikaa talvella tai kehittämällä kiinteistön käyttömahdollisuuksia sesongin ulkopuolella	Käyttöaste (käyttövuorojen määrä vrt. 2022/ sesongin ulkopuolinen käyttö
Nykyisen toiminnan jatkuvuuden ja palveluiden turvaaminen	Yhtiö toimii tehokkaasti ja toteuttaa suunnitelman palveluiden jatkuvuuden turvaamisesta
Kaupungin ja yhtiön väliset sopimukset tarkastetaan ja ajantasaistetaan	Yhtiön ja kaupungin keskinäiset sopimukset on päivitetty ja kirjattu
Toiminnan näkyvyyden tehostaminen	Asiakasmarkkinointi, oma nettisivumarkkinointi